

Eric Whitehouse

black

UTRECHT LOAN EXHIBITION 1894

CATALOGUS

Typ. J van Boekhoven, Utrecht.

CATALOGUS

DER

TENTOONSTELLING

VAN

OUDE SCHILDERKUNST

TE

UTRECHT

20 Augustus—1 October 1894

J. L. BEIJERS
1894

Commissie tot regeling der tentoonstelling.

EERE-VOORZITTER:

A. Baron Schimmelpenninck van der Oye van Nijenbeek,
Commissaris der Koningin in de provincie Utrecht.

BUREAU TE UTRECHT.

A. J. Nijland, *Pres.*
Prof. Dr. Jhr. B. H. C. K. van der Wijck, *Vice-Pres.*
Dr. G. J. Hofs, *1e Secr.*
H. N. J. van Eelde, *2e Secr.*
W. C. A. Baron van Vredenburch, *Penningm.*
W. E. L. K. Andrau.

Dr. A. Bredius te *'s Gravenhage*, Directeur van het Mauritshuis.
A. van Everdingen te *Utrecht*, Directeur van het Museum „Kunstliefde."
Deken J. J. Graaf, te *Ouderkerk a/d Amstel*, Directeur van het Bisschoppelijk Museum te Haarlem.
P. Haverkorn van Rijsewijk te *Rotterdam*, Directeur van het Museum Boymans.
Dr. C. Hofstede de Groot te *'s Gravenhage*, Onder-Directeur van het Mauritshuis.
J. Hooft Graafland te *Utrecht.*
J. F. A. Lindsen te *Utrecht*, Conservator van het Aartsbisschoppelijk Museum.
E. W. Moes te *Amsterdam*, Assistent-Bibliothecaris der Universiteit.
Mr. S. Muller Fzn. te *Utrecht*, Rijks- en Gemeente-Archivaris.
F. D. O. Obreen te *Amsterdam*, Hoofd-Directeur van het Rijksmuseum.
Prof. Dr. Jhr. J. Six te *Amsterdam*, Hoogleeraar aan de Rijks-Academie van Beeldende Kunsten.
Prof. Dr. H. Snellen te *Utrecht*, Voorzitter van het Genootschap „Kunstliefde".
C. P. J. Verhoesen te *Utrecht*, Chef Ingenieur der N. C. Spoorweg Maatschappij.
F. J. A. M. Wierdels, te *Amsterdam.*

Correspondeerende Leden in het Buitenland.

Geh. Regierungsrath Dr. W. Bode in *Berlin*, Director an den Kgl. Museen.
Prof. Dr. Karl Woermann in *Dresden*, Director der Kgl. Gemälde-Gallerie.
Dr. O. Eisenmann in *Cassel*, Director der Kgl. Gemälde-Gallerie.
Hofrath Prof. Dr. Fr. Schlie in *Schwerin*, Director des Grossherzogl Museums.
Werner Dahl in *Düsseldorf.*
Dr. Th. von Frimmel in *Wien.*
Karl Madsen in *Kopenhagen.*
Olof Granberg in *Stockholm.*
Émile Michel, Membre de l'Institut à *Paris.*
D. Franken Dzn., *le Vésinet* près de Paris.
Henri Hymans te *Brussel*, Directeur van het Prentenkabinet der Koninkl. Bibliotheek.
Max Rooses te *Antwerpen*, Conservator van het Museum Plantijn-Moretus.
Prof. Sidney Colvin, *London*, Director of the Print Room, British Museum.
Walter Armstrong, *Dublin*, Director of the National Gallery of Ireland.

Toen in den loop van 1893 vanwege de Vereeniging tot bevordering van Vreemdelingenverkeer te Utrecht tot de ondergeteekenden de uitnoodiging gericht werd deel uit te maken van eene commissie tot regeling eener tentoonstelling van oude schilderkunst aldaar, meenden zij deze uitnoodiging met beide handen te moeten aangrijpen. Op hun voorstel werd de tentoonstelling van den beginne af in twee afdeelingen gesplitst: eene uitsluitend de werken van Utrechtsche schilders bevattende en eene, ter opluistering dienende, van oude kunst in het algemeen. Is deze laatste afdeeling in haar wezen geheel gelijk aan vroegere tentoonstellingen, in ons land gehouden, zoo is de eerste daarentegen op het vaste land van Europa naar wij meenen zonder voorgangers; zij is eene eerste poging om systematisch uit een historisch en kunsthistorisch oogpunt eene bepaalde groep van schilders, te weten, alle die te Utrecht geboren of gestorven zijn, geleerd of geleefd, zich korten of langen tijd opgehouden hebben, in hunne werken te vereenigen. Dat dit doel niet bereikt kon worden zonder een beroep op de bereidvaardigheid van het buitenland spreekt evenzeer van zelf, als dat het ook niettegenstaande de van vele zijden ondervonden belangstelling niet ten volle bereikt is. Toch is er een grooter aantal werken van Utrechtsche meesters bijeengebracht dan er vermoedelijk ooit in één zaal bijeen-

geweest zijn, en slechts weinige meesters van naam ontbreken op het appel.

Dankbaar vermelden wij hier de welwillende tegemoetkoming en den steun, bij de eigenaars van oude kunstwerken gevonden. Hunne namen vindt men hierachter vermeld; in de eerste plaats die van de leden van ons vorstenhuis: H. M. de Koningin-Weduwe, Regentes van het Koninkrijk; HH. KK. HH. Mevrouw de Groothertogin van Saksen, geboren Prinses SOPHIE *der Nederlanden, en Mevrouw de Prinses* VON WIED, *geboren Prinses* MARIE *der Nederlanden. Ook de openbare instellingen, die, het wetenschappelijk karakter der onderneming inziende en het gewicht ervan beseffende, tijdelijk hunne schatten aan ons toevertrouwden, verdienen hier met dank te worden genoemd, vooral de musea te Stockholm en te Mainz in het buitenland, het museum* BOYMANS *te Rotterdam ten onzent.*

Niet minder heeft de Vereeniging tot bevordering van Vreemdelingenverkeer voor Utrecht en omstreken aanspraak op dank en erkentelijkheid, zoowel van de ondergeteekenden als van allen die in kunsthistorische onderzoekingen belang stellen, voor de onbekrompen wijze, waarop zij deze wetenschappelijke onderneming op touw gezet en ondersteund heeft. Die heeren, welke het lokale bureau onzer commissie te Utrecht vormden, hebben zich in het bizonder verdienstelijk gemaakt door het uitzoeken en bijeenbrengen der daar voorhanden stukken. Ook hun en den overigen leden der commissie in het binnen- en buitenland brengen wij gaarne onzen hartelijken dank.

De catalogus is het gemeenschappelijk werk der beide ondergeteekenden, bijgestaan door de Heeren Dr. G. J. Hofs, H. N. J. van Eelde, W. C. A. Baron van Vredenburch, J. Hooft Graafland, Prof. Dr. Jhr. J. Six *en* J. F. A. Lindsen, *van welke de beide laatstgenoemden zich meer in het bizonder met de beschrijving der 15e- en 16e-eeuwsche schilderijen hebben belast. De toeschrijving der niet-gemerkte stukken aan hunne vervaardigers is naar hun beste weten geschied, behalve in de gevallen, waarin de inzenders uitdrukkelijk de voorwaarde gesteld hadden, dat de stukken zonder reserve onder de door hen als juist beschouwde namen zouden worden tentoongesteld.*

De Heer C. A. de Kruijff *alhier verplichtte de vervaardigers door zijne onuitgegeven aanteekeningen omtrent de levens der Utrechtsche schilders te hunner beschikking te stellen.*

Bij het gebruik van den catalogus is op te merken, dat in de beschrijvingen de uitdrukkingen links en rechts steeds van het standpunt van den beschouwer genomen zijn, dat het materiaal van de paneelen overal waar het tegendeel niet is aangegeven uit eikenhout [1]) *bestaat, dat de afmetingen in centimeters zijn opgegeven en dat daarbij de hoogte vóór de breedte is gesteld. De merken der schilderijen, die volgens onze meening ongetwijfeld valsch waren, zijn niet opgegeven.*

E. W. MOES.

C. HOFSTEDE DE GROOT.

---

[1]) *Dit geldt niet van de miniaturen.*

LIJST DER INZENDERS.

Hare Majesteit de Koningin-Weduwe, Regentes van het Koninkrijk,

Hare Koninklijke Hoogheid de Groothertogin van Saksen-Weimar-Eisenach, geb. Prinses Sophie der Nederlanden,

Hare Koninklijke Hoogheid de Prinses von Wied, geb. Prinses Marie der Nederlanden.

NEDERLAND.

Ewouds- en Elisabethsgasthuis	Wijk-bij-Duurstede.
Gemeentebestuur.	Alkmaar.
„	Dordrecht.
Kerkvoogdij (Nederduitsch Hervormde).	Utrecht.
Klerezij (Oud-Bisschoppelijke).	„
Maagdenhuis (Roomsch-Katholiek)	Amsterdam.
Museum (Aartsbisschoppelijk)	Utrecht.
„ (Bisschoppelijk)	Haarlem.
„ (Gemeente-)	Utrecht.
„ Boymans	Rotterdam.
Rembrandt (Vereeniging).	Amsterdam.
Universiteit (Rijks-)	Utrecht.
„ van	Amsterdam.
Weeshuis (Gereformeerd Burger-)	Utrecht.

Balfoort (J. H.)	Alkmaar.
Beaufort van Maarsbergen (Jhr. Mr. K. A. Godin de). . .	Utrecht.
Beresteijn van Meteren (Jhr. P. A. van)	„
Berg (Z. L. van den)	's Gravenhage.
Besier (Mr. L. W. A.)	Utrecht.

Blaauw, geb. Berg (Mevr. de Wed.)	's Gravenhage.
Boesses (Mevr. de Wed.)	"
Bogaerde van Moergestel (Jhr. J. van den)	Heeswijk.
Bolk (W.)	Utrecht.
Bouman (Jos. H. L.)	"
Bredius (Dr. A.)	's Gravenhage.
Breul (A. J. ten)	Arnhem.
Burgh (Mr. A. H. H. van der)	's Gravenhage.
Clercq (Gijsb. de)	Amsterdam.
Coenen van 's Gravesloot, geb. von Pestel (Douairière)	Utrecht.
Coster (Dr. T. Blom)	's Gravenhage.
Court, geb. Ram (Douairière de la)	Utrecht.
Croiset (A.)	's Gravenhage.
Crommelin (Mr. M.)	Utrecht.
Deketh (Mr. P.)	's Gravenhage.
Diest, geb. Nijland (Mevr. de Wed. van)	Utrecht.
Driessen (P. L. C.)	Leiden.
Droogleever (S. J.)	Utrecht.
Dumbar (Mr. D.)	's Gravenhage.
Eelde (J. C. M. van)	Soesterberg.
Eert (J. van)	Amsterdam.
Everdingen (Th. J. van)	Utrecht.
Fabius (J.)	"
Fremery (James de)	's Gravezande.
Geuljans	Maastricht.
Gildemeester (H.)	Amsterdam
Goedhart (J. E.)	"
Goossens van Eijndhove (A. E. G.)	's Gravenhage.
Grothe (Mr. J. A.)	Utrecht.
Guichart	Rotterdam.
Gijsberti Hodenpijl van Hodenpijl (J. C.)	Naarden.
Hall (Mr. F. A. van)	Utrecht.
Hanau (H. J. P.)	"
Hardenbroek van Hardenbroek (G. C. D. d'Aumale Baron van)	Driebergen.
Hardenbroek van 's Heeraartsberg en Bergambacht (Z. Exc. K. J. G. Baron van)	's Gravenhage.
Hardenbroek van Lockhorst (G. C. D. Baron van)	Jutfaas.
Heeckeren van Brandsenburg (R. Baron van)	Utrecht.
Hengst (Mr. C. G. Berger van)	Utrecht.
Hensé (J. S.)	Zeist.
Heshuijsen (H. J.)	Haarlem.
Heukelum (G. W. van)	Jutfaas.
Hoelen (J. G. F.)	Utrecht.

Hoeven (Dr. J. van der) . . . . Rotterdam.
Hofs (Dr. G. J.) . . . . Utrecht.
Hoynck van Papendrecht (Jhr. J. C.) . . . . Rotterdam.
Huydecoper, geb. Dijkmeester (Douairière). . . . . Zeist.
Jansen, geb. Verlinden (Mevr. de Wed.) . . . . 's Gravenhage.
Jonge (A. de) . . . . Rotterdam.
Jonge, geb. de Kock (Douairière J. K. J. de) . . . . . . 's Gravenhage.
Kat, geb. van der Linden (Mevr. de Wed. de) . . . . „
Klönne (B. H.) . . . . Amsterdam.
Kneppelhout van Sterkenburg (C. J.) . . . . Driebergen.
Koenen (Mr. D. A.) . . . . Nieuwer-Amstel.
Koog (L. J. van Toulon van der) . . . . Utrecht.
Kruijff (C. A. de) . . . . „
Lek de Clercq (Mr. van der) . . . . Zierikzee.
Lemker, geb. Muller (Mevr. de Wed.) . . . . Kampen.
Lindsen (J. F. A.). Utrecht.
Lintz Sr. (J. H.). 's Gravenhage.
Lintz Jr. (J. H.). „
Mansvelt (Dr. A. P. van) . . . . Utrecht.
Maris (Jac.). . . . . 's Gravenhage.
Martens van Sevenhoven (Jhr. Mr. J. L. A.) . . . . . . Utrecht.
Mengelberg (W.). . . . . „
Menger Sr. (H. C.) . . . . „
Mesdag (H. W.) . . . . 's Gravenhage.
Mollerus (Jhr. C. A. H.) . . . . Arnhem.
Monchen (Jos.) . . . . 's Gravenhage.
Muller & Co. (Fred.). . . . . Amsterdam.
Muyser (J. L.) . . . . 's Gravenhage.
Nagell van Nederhemert, geb. von Kretschmar (Douairière Baronesse van) . . . . Heusden.
Nerée (Verzameling de) . . . . Babberich (bij Zevenaar)
Nijhoff (Martinus) . . . . 's Gravenhage.
Nijland (A. J.) . . . . Utrecht.
Ortt van Schonauwen (Jhr. J.) . . . . Arnhem.
Praetorius (G.). . . . . Amsterdam.
Rahr (H.). . . . . Utrecht.
Ram (Jhr. J. A. P. L.). . . . . „
Reede van ter Aa, geb. Gillot (Douairière Baronesse van) . Utrecht.
Riemsdijk (Jhr. B. W. F. van) . . . . Nieuwer-Amstel.
Roëll (Z. Exc. Jhr. Mr. J.). . . . . 's Gravenhage.
Royaards van Scherpenzeel (Mr. H.) . . . . Utrecht.
Schober (Mr. J. H) . . . . Putten.

Schwartzenberg en Hohenlansberg (Douairière Bar^{e} thoe) .	Velp.
Siccama van de Harkstede (Jhr. J. Hora)	Driebergen.
Six (Verzameling)	Amsterdam.
Smits (A. A.)	Culemborg.
Snellen, geb. Plemp (Mevr.)	Utrecht.
Snickers (Mgr. P. M.)	„
Stoop, geb. Deking Dura (Mevr. de Wed.)	Dordrecht.
Striening Jr. (J.)	Rotterdam.
Tombe (A. A. des)	's Gravenhage.
Tombe (J. W. des)	Utrecht.
Tullingh (Jonkvr. A. van Oldebarneveld, gen. Witte) . . .	„
Tuyll van Serooskerken van Zuylen, geb. van Weede (Douairière Baronesse van)	Zuilen.
Uitterdijk (Mr. J. Nanninga)	Kampen.
Vaillant (Mr. J. P.)	's Gravenhage.
Velden, geb. van den Bosch (Douairière Lampsins van den)	Utrecht.
Verschoor (Mr. P. F. L.)	's Gravenhage.
Verschuer (B. A. Baron van)	„
Waller (J. D.)	Baarn.
Weede van Dijkveld (Jhr. J. van)	Utrecht.
Wezelaar (M. B.)	Haarlem.
Wiemans (J. den Engelse)	's Gravenhage.
Willemier van Oosthuizen c. a., geb. Weggeman Guldemont (Mevr. de Wed. C. P. Quarin)	Utrecht.
Willink van Collen (H. D.)	Breukelen.
Wttewaall van Wickenburgh (B. W. G.)	Utrecht.
Wijck (Jhr. H. J. M. van Asch van)	Maarn.

BUITENLAND.

Fredensborg (Slot)	Kopenhagen.
Gallerie (Städtische)	Mainz.
Kronsborg (Slot)	Helsingör.
Museum	Doornik.
Nationalmuseum	Stockholm.
Rosenborg (Slot)	Kopenhagen.

Abraham (Walter J.)	Londen.
Buttery (Horace)	„
Colnaghi (Martin)	„
Coster (Aug.)	Brussel.
Dahl (Werner)	Düsseldorf.
Eyckelbosch (Jan)	Brussel.
Fischer (Jakob)	Mainz.
Glitza (Sammlung)	Hamburg.
Gottschald (Jul. O.)	Leipzig.
Gumprecht (Wilh.)	Berlijn.
Huldschinsky (Oscar)	„
Lambeaux (A.)	Brussel.
Lottner (Carl)	München.
Oeder (Prof. G.)	Düsseldorf.
Ohnesorge (Dr. C.)	Magdeburg.
Pflaum (Max)	Düsseldorf.
Pfungst (Henry J.)	Londen.
Schubart (Dr. Martin)	München.
Semenoff (P. von)	St. Petersburg.
Smith & Son (S. T.)	Londen.
Starcke (E.)	Melle.
Stuers (Jhr. Mr. Ridder A. de)	Parijs.
Stummer (Baronin Auguste)	Weenen.
Stüve (Regierungs-President Dr. G.)	Osnabrück.
Stüve (Ober-Lehrer a. d Dr. C.)	„
Thiem (Ad.)	Berlijn.
Thieme (General-Consul Alfred)	Leipzig.

Eerste Afdeeling.

BALTHASAR VAN DER AST.

Schilder van bloemen, vruchten en schelpen. — Geboren vóór 1590 te Middelburg, vestigde hij zich te Utrecht, waar hij zich naar Ambrosius Bosschaert vormde. In 1619 werd hij er lid van het gilde en in 1629 gaf hij er een fruitstuk aan het Hiobs-gasthuis. In 1632 woonde hij te Delft, waar hij een jaar later huwde en in 1656 nog voorkomt.

1. **Vruchten.**

Op een marmeren tafelblad staat een schotel van aardewerk met appelen, peren, witte en blauwe druiven; er voor liggen eenige kersen, schelpen, perzikjes enz.

Gedateerd rechts beneden: 1624. Vroeger aan J. D. de Heem toegeschreven.

Doek, 39 × 61.

Dr. M. Schubart, München.

2. **Fruit.**

Op een tafel staat een mandje met appelen, witte druiven, kersen en andere vruchten. Daarvoor liggen nog schelpen, appelen en een perzik.

Paneel, 29 × 47.

P. L. C. Driessen, Leiden.

DIRCK VAN BABUEREN.

Historieschilder. — Komt 1611/12 voor als leerling van Paulus Moreelse. Later begaf hij zich naar Italië, waar hij geheel onder den invloed van Caravaggio geraakte. Het is niet bekend, of hij nog naar Nederland teruggekeerd is. Zijn laatst bekende werk is het hier tentoongestelde van 1623. Hij werkte met Rubbens, Jordaens, ter Brugghen e. a. mede aan een serie van Romeinsche keizers voor Maurits of Frederik Hendrik, waarvan zich eenige koppen in 't Koninklijk slot te Berlijn bevinden. Andere werken te Rome, Christiania en Amsterdam.

3. Zie supplement.

WILLEM VAN BEMMEL.

Landschapschilder. — Geboren te Utrecht 10 Juni 1630, werd hij er leerling van Herman Saftleven. Daarna begaf hij zich naar Italië en later naar Duitschland, waar hij in 1653 al voorkomt. Hij vestigde zich te Neurenberg, en werd de stamvader van een geslacht dat zeer vele kunstenaars aan Duitschland heeft opgeleverd. Hij overleed te Neurenberg 10 Nov. 1708. Zijne werken verraden een sterken invloed van Jan Both.

4. **Landschap.**

Op den voorgrond hooge boomen, rechts een weg, waarop wandelaars, meer naar achteren een rivier en aan den overkant bergen.

Gemerkt: W. Bemmel 1650.

Doek, 101 × 153.

M. Nijhoff, 's Gravenhage.

ANTHONIE VAN MONTFOORT, gezegd BLOCKLANDT.

Historieschilder. — Geboren te Montfoort in 1532 als zoon van Cornelis van Montfoort gez. Blocklandt, schout van Montfoort. Hij leerde eerst bij zijn oom Hendrik Assuerusz. te

Delft en daarna bij Frans Floris te Antwerpen. In 1552 was hij weer teruggekeerd en vestigde zich, na met een Montfoortsche burgemeestersdochter getrouwd te zijn, te Delft. In 1572 maakte hij een reis naar Italië, en vestigde zich, na zijn terugkeer, te Utrecht, waar hij in 1577 in het gild werd opgenomen. Hij trouwde er ten tweede male en bewoonde het vroegere St. Catharina-klooster. Met vele aanzienlijke en vermaarde mannen was hij bevriend, o. a. met Cornelis Musius. Hij stierf te Utrecht in 1583. Onder zijne leerlingen worden Cornelis Ketel en Michiel Jansz. Mierevelt geteld.

5. **Doode Christus.**

Het lijk van den Christus door Maria Magdalena bewaard, omgeven door de vier Evangelisten met hunne symbolen. Op den voorgrond nagels en doornenkroon. Op den achtergrond Golgotha met een brandoffer waaruit het Geloof opstijgt.

Bekend door een prent van Goltzius.

Paneel, 73 × 87.

Bisschopp. Museum, Haarlem.

6. **Het laatste Avondmaal.**

Gehouden in eene monumentale zaal. Christus voorzegt, dat een zijner aanzittende leerlingen Hem zal verraden.

In den rechter onderhoek, het portret van den schilder ter halver lijve.

Op de lijst, onder zwarte verf, staat:

„Verumtamen ecce manus tradentis me, mecum est in mensa. Et quidem Filius // hominis, secundum quod definitum est, vadit: // Verumtamen vae homini illi, per quem tradetur. Et ipsi coeperunt quaerere inter se, // quis esset ex eis, qui hoc facturus esset Luca XXII.

Paneel, 151 × 259.

Zie Balen, Beschrijvinge van Dordrecht, p. 233.

Gemeentebestuur Dordrecht.

ABRAHAM BLOEMAERT.

Schilder van historiën, portretten en landschappen. — Geboren te Gorinchem Dec. 1564 als zoon van den bouwmeester en

beeldhouwer Cornelis Bloemaert, genoot hij te Utrecht onderwijs van Gerrit Splintersz. en Joost de Beer, een leerling van Frans Floris, en te Parijs o. a. van Hieronymus Francken. Teruggekeerd, vestigde hij zich eerst in 1591 te Amsterdam, maar omstreeks 1595 te Utrecht, waar hij tot zijn dood, 27 Jan. 1651, bleef wonen. Hij werd bij de oprichting van het gilde in 1611 deken, en bleef er steeds een hoog aanzien genieten. Rubbens bracht hem bij zijn verblijf te Utrecht een bezoek. Van zijn vele leerlingen zijn vooral te noemen de gebroeders Honthorst en Both, Jan van Bylert, Nicolaes Knupfer, Jan Baptist Weenix, Cornelis van Poelenburg en misschien Wouter Crabeth, Jacob Gerritsz. Cuyp, Wybrand de Geest en Joachim von Sandrart. Van zijne zoons werden Frederik en Cornelis graveurs. Twee andere volgen.

7. **Christus in Emmaüs.**

Christus zittende in het midden bezig het brood te breken. Links en rechts een der verbaasde jongeren. Een dienstmaagd brengt een schotel binnen.

Levensgroote figuren tot aan de knieën.

Gem. beneden in 't midden op den zoom van het tafelkleed: A. Bloemaert fe 1622.

Paneel, 145 × 214.

J. Eyckelbosch de Clerck, Brussel.

8. **Stilleven van groenten.**

Op den voorgrond verschillende groenten als roode kool, augurken, wortels, artisjokken, bloemkool en een kalebas, Op den achtergrond nadert een hovenier, in het rood gekleed.

Gem. rechts boven: Bloemaert.

Paneel, 68 × 91⁵.

C. A. de Kruijff, Utrecht.

Toegeschreven aan Abr. BLOEMAERT.

9. **Heraclitus en Democritus.**

Voorgesteld ten halven lijve, in levensgrootte, de een in lachende, de ander in weenende houding. Tusschen hen in een wereldbol.

Paneel, 75 × 102.

J. H. Lintz Jr., 's Gravenhage.

ADRIAEN BLOEMAERT.

Landschapschilder. — Geboren te Utrecht omstreeks 1610, als zoon van Abraham Bloemaert en diens tweede vrouw Gerarda de Roy, genoot hij waarschijnlijk onderricht van zijn vader. Na een reis door Italië schijnt hij lang te Saltzburg vertoefd, maar toch later weer te Utrecht gewoond te hebben, waar hij 8 Jan. 1666 overleed. Hij merkte zijne stukken steeds: Blommaert.

10. **Riviergezicht.**

Op den heuvelachtigen voorgrond eenige mannen met geiten. Links aan den anderen oever gebouwen.

Gemerkt beneden, rechts van 't midden: A. Blommaert.

Paneel, 33 × 44

J. H. Lintz Jr., 's Gravenhage.

HENRICK BLOEMAERT.

Portret- en Historieschilder. — Geboren omstreeks 1601 te Utrecht, als zoon van Abraham Bloemaert en diens eerste vrouw Judith Schonenberg, was hij denkelijk leerling van zijn vader, en schijnt daarna Italië bezocht te hebben. Tusschen 1630 en 1632 trad hij in het gilde te Utrecht, waar hij later herhaaldelijk bestuursposten bekleedde. In 1633 schonk hij een schilderij aan het Hiobsgasthuis. Nadat zijn vrouw Margaretha van der Eem in 1671 gestorven was, overleed hij 30 Dec. 1672. Ook als dichter, voornl. als vertaler uit het Italiaansch was hij bekend, en zijn vertaling van Guarini's Getrouwe Herder van 1650 werd door Vondel met een lofdicht vereerd.

11. **Heilige Familie.**

In een donkere grot zit rechts Maria met het Kind, terwijl links Jozef bij het vuur een luier warmt. Door een opening in de grot ziet men rechts de boodschap aan de herders.

Gem. rechts onderaan: H. Bloemaert f. 1664.

Doek, 71^5 × 75.

Carl Lottner, München.

12. Mansportret.

Levensgroot tot aan het middel, van voren iets naar rechts, met lange lokken, in zwart costuum, in de linkerhand zijne handschoenen.

Gem. rechts beneden, Henr. Bloemaert A° 1672.

Doek, 79 × 66.

Douair^e Coenen van 's Gravesloot geb. von Pestel, Utrecht.

13. Vrouweportret.

Levensgroot tot aan het middel, van voren iets naar links, in zwart costuum, in de rechterhand een horloge.

Gem. rechts beneden: Henr. Bloemaert A^0 1672.

Doek, 79 × 66.

Douair^e Coenen van 's Gravesloot geb. von Pestel, Utrecht.

14. De Muze Clio.

Levensgroote buste, met ontblooten boezem in een blauwgroen kleed; zij wijst op een plaats in een opengeslagen boek. In het haar een lauriertak.

Gem. rechts boven: H. Bloemaert fc. In 1890 te 's Hage tentoongesteld als een Abraham Bloemaert.

Doek, 67 × 58⁵.

J. H. Lintz Sr., 's Gravenhage.

15. De Kippenkoopman.

Een man met bonten muts houdt in den linkerarm een mand en in den rechter een witte kip.

Doek, 75 × 64⁵.

A. Croiset, 's Gravenhage.

JAN DE BONDT.

Stillevenschilder van wien slechts zeer weinig bekend is. In 1639 of 1641 schonk hij een schilderij aan het Hiobsgasthuis; in 1642 en 1644 wordt hij te Utrecht vermeld en in 1649 was hij tegenwoordig bij de bekende schilderijenverloting te Wijk-bij-Duurstede. Het hier tentoongestelde schilderij is het eenige van hem bekende werk.

16. Vischstuk.

Aan het strand der zee ligt een partij visschen. Een visschersjongen verwijdert zich naar links.

Gemerkt beneden rechts: J. Bont, 1645.

Doek, 138 × 153.

A. A. Smits, Culemborg.

PAULUS BOR.

Historieschilder. — In de schildersbent te Rome was hij bebend onder den naam Orlando. In 1631 gaf hij een schilderij aan het Hiobsgasthuis te Utrecht, en in 1638 voerde hij verschillende werken uit ter versiering van het lustslot der Oranjes Honselersdijk bij Naaldwijk. Meer is van dezen schilder, die in 1659 te Amersfoort overleed, niet bekend. Het hier tentoongestelde schilderij is het eenige van hem bekende werk.

17. Aanbidding der Koningen.

In het midden Maria met het Christus-kind, aan wien twee der koningen hunne hulde bewijzen. Links staat de derde. Bovendien een tiental toeschouwers.

Gemerkt links bij den voet van Maria: P. Bor, 1640.

Paneel, 81 × 93.

Werner Dahl, Dusseldorf.

AMBROSIUS BOSSCHAERT.

Bloemschilder. — Geboortejaar en plaats van dezen vermoedelijk aan Abraham Bosschaert verwanten schilder zijn onbekend. In 1588 en 1589 komt hij in de gildeboeken te Antwerpen, en sedert 1593 tot 1613 in die te Middelburg voor. In 1616 weigert hij te Utrecht zijn intreegeld in het gilde te betalen. Men schrijft hem de met het monogram AB. gemerkte bloemstukken (gedateerd van 1609 tot 1632) toe, die vroeger aan Ambr. of Abr. Breughel, ook wel aan Balthasar van der Ast werden toegekend. Deze laatste en Roeland Savery schilderden in zijn stijl.

OF:

ABRAHAM BOSSCHAERT.

Schilder van bloemen en stillevens. — Geboren omstreeks 1586 te Antwerpen, doch sedert 1588 te Amsterdam, waar hij in 1611 ondertrouwde. In 1637 woonde hij, komende van Utrecht, te Amsterdam. Er is een stuk van 1640 en een van 1643 van hem bekend. Men schrijft hem de voluit A. Bosschaert geteekende stukken toe. De voornaam C, dien Kramm en anderen hem bovendien geven, berust op de verkeerde lezing van een krul aan de A. Hij was hoogstwaarschijnlijk verwant aan Ambrosius Bosschaert.

18. **Ruiker.**

Tulpen, rozen en andere bloemen op een tafel.
Gem. aan den kant der tafel rechts: A.B. 1632.

Paneel, 28 × 19^{5}.

Mr. A. H. H. v. d. Burgh, 's Gravenhage.

19. **Bloemstuk.**

Rozen, tulpen, narcissen, lelietjes van dalen, anjelieren en andere bloemen in een glas geplaatst in een nis, waardoor men het gezicht over een heuvelachtig rivierlandschap heeft. Naast het glas eenige schelpjes.

Gem. links beneden: AB.

Paneel, 63^{5} × 46.

A. A. des Tombe, 's Gravenhage.

20. **Ruiker.**

In een vaas ziet men tal van veelkleurige bloemen, tulpen, rozen, anjelieren enz. Op de tafel een hagedis, een rups en drie schelpen.

Paneel, 59^{5} × 43.

A. A. des Tombe, 's Gravenhage.

Richting BOSSCHAERT.

21. **Bloemen.**

Een anjelier en andere bloemen in een glaasje; donkere achtergrond.

Koper, 24 × 18⁵.

A. A. des Tombe, 's Gravenhage.

ANDRIES BOTH.

Genreschilder. — Zoon van den Utrechtschen glasschilder Dirck Both, bij wien hij het eerste onderricht heeft genoten, kwam hij later op het atelier van Abraham Bloemaert, en werd tusschen 1634 en 1636 ingeschreven als leerling in het gilde. Spoedig daarna vertrok hij met zijn ouderen broeder Jan over Frankrijk naar Italië, waar zij geruimen tijd te Rome en te Venetië vertoefden. In deze laatste plaats verdronk Andries. Volgens Sandrart, die hem gekend heeft, stoffeerde hij gewoonlijk de landschappen van zijn broeder Jan met figuurtjes. Er is evenwel tegenwoordig geen enkel schilderij van beide broeders samen met zekerheid bekend. Schilderijen van zijn hand alleen, zooals er hier een tentoongesteld wordt, zijn hoogst zeldzaam.

22. **De Steensnijder.**

Links wordt de operatie verricht door een kwakzalver; een oude vrouw staat den patient bij, rechts een patient, die reeds geholpen is; een vijfde persoon brengt een eend als geschenk; meer naar achteren nog twee personen.

Gem. links ter halver hoogte: A. Both.

Paneel, $33^5 \times 42^5$.

Coll. von Fechenbach, Keulen 1887.

Mr. D. A Koenen, Nieuwer-Amstel.

Toegeschreven aan A. BOTH.

23. Italiaansche Landlieden.

In een vervallen Italiaansche poort, waardoor men op gebouwen en in de verte ziet, zitten een vrouw en een jongen. Achter beiden staat een tweede jongen, die met de rechterhand in de verte wijst.

Gem: B . . . f.

Paneel, $30^5 \times 24^5$.

Jacob Fischer, Mainz.

JAN BOTH.

Landschapschilder. — Zoon van den Utrechtschen glasschilder Dirck Both, genoot hij bij zijn vader het eerste onderricht, en werd 1624 ingeschreven als leerling van Abraham Bloemaert. Met zijn jongeren broeder Andries bezocht hij later Frankrijk en Italië. In 1648 was hij stellig weer te Utrecht, want toen schilderde Poelenburg er zijn portret. In 1649 was hij tegenwoordig bij de schilderijenverloting te Wijk-bij-Duurstede, en in dat jaar tevens hoofdman van het gilde. 9 Augustus 1652 overleed hij in zijn geboortestad. In zijn zonnige Italiaansche landschappen streefde hij met gelukkigen uitslag Claude Lorrain na. Zijn landschappen met Hollandsche motieven, zooals hier een is tentoongesteld, zijn zeer zeldzaam. Guilliam de Heusch en Hendrik Verschuringh behoorden tot zijn leerlingen.

24. Dorpsgezicht.

In een Hollandsch dorp rijdt een wagen over een ophaalbrug, waarvoor zich eenige mannen met kegelen bezig houden; een ander schept water uit het kanaal.

Gem: J. Both.

Paneel, 25 × 34.

Werner Dahl, Dusseldorf.

25. **De Drankverkooper.**

Aan den voet van eenige Romeinsche bouwvallen heeft een drankverkooper zijn tent opgeslagen, waar verscheiden kooplieden hun dorst lesschen. Links daarvan een beladen ezel. Op den achtergrond het Colosseum.

Gem. rechts onderaan: J. Both.

Doek, 65 × 81.

Martin Colnaghi, Londen.

26. **Avondlandschap.**

Italiaansch bergachtig landschap met water, boomen en een bouwval in de gloeiende avondzon. Herders te paard weiden een kudde.

Doek, 26 × 34.

N. N.

27. **De Zegentrekkers.**

Eenige visschers zijn tegen zonsondergang bezig hun net op te halen uit een rivier, die tusschen begroeide heuvels voortkronkelt, een ander laadt een volle mand op een ezel, een tweetal ruiters staan naar een en ander te kijken. Hetzelfde onderwerp is met kleine wijzigingen ook door den meester geëtst (Bartsch No. 9).

Coll. Poilet, 1797. — Coll. H. ten Kate, 1801.

Gem. links onderaan: J. Both.

Doek, 54 × 76.

Verzameling Six, Amsterdam.

JEAN HENRI BRANDON.

Portretschilder. — Deze refugié was in 1694 leerling van Theodoor van der Schuer te 's Gravenhage. In 1696 werd hij lid van de confrerie Pictura aldaar, en bekleedde er later eenige malen een bestuurspost. In 1708 vestigde hij zich te Utrecht, waar hij in 1716 arm stierf. Hij was de eerste meester van Hendrik van Limborch.

28. **Portret van Prins Willem III, 1699.**

Kniestuk van voren, iets naar rechts, in harnas, met zwarte krulpruik, een oranjesjerp om en het ordelint van den Kouseband. De linkerhand houdt hij met een bevelend gebaar uitgestrekt, de rechter rust op een helm. Links achter hem een rood gordijn, rechts uitzicht op een leger, dat over een rivier trekt.

Doek, 215 × 135.

Gemeente Alkmaar.

BARTHOLOMEUS BREENBERGH.

Landschap-, historie- en portretschilder. — Geboren te Deventer in 1599, bezocht hij al op betrekkelijk jeugdigen leeftijd Italië. In 1620 woonde hij te Rome en in 1627 komt hij daar nog voor. Hij heeft er Cornelis van Poelenburg nog aangetroffen en vormde zich naar hem en vooral ook naar Paulus Brill en Adam Elsheimer. Teruggekeerd huwde hij in 1633 te Amsterdam en bleef daar waarschijnlijk tot zijn dood, die vóór 1659 heeft plaats gevonden. Hij heeft ook geëtst. Zijne werken zijn vaak tot die van Poelenburg vervalscht.

29. **Mansportretje.**

Met een zwarten mantel los omgeslagen staat een jong man met de rechterhand in zijn zijde, terwijl hij in de linker zijn handschoenen houdt. Hij heeft een breedgeranden zwarten hoed op.

Gem. rechts beneden: BB.

Koper, 18 × 13.

Carl Schöffer, Amsterdam.

30. **Latona bij de Lycische boeren.**

In een boschrijk landschap aan de oevers van een moeras wordt Latona met hare beide kinderen door de Lycische boeren lastig gevallen. Op haar gebed worden deze in kikvorschen veranderd.

Gem. links beneden: B. Breenberch. 16 . . .

Doek, 63^5 × 115.

Jhr. B. W. F. van Riemsdijk, Nieuwer-Amstel.

31. **De verlossing van Petrus.**

Vier slapende krijgsknechten liggen of zitten in verschillende houding om een houtvuur in een kerkergewelf. De apostel wordt door een engel naar rechts een trap opgeleid, aan welks boveneinde nogmaals vier slapende soldaten zichtbaar zijn.

Paneel, $27^5 \times 32$.

Mej. Vaillant, 's Gravenhage.

GERRIT VAN BRONCHORST.

Landschapschilder. — Geboren te Utrecht in 1637 als zoon van Jan Gerritsz. van Bronchorst. Hij leerde bij zijn vader en bij Cornelis van Poelenburg, en bezocht met zijn broeder Jan Italië. In 1665 was hij Overman van het Schilderscollege te Utrecht. Werken van hem zijn slechts bekend in de musea te Schwerin, Rotterdam en Cambridge.

32. **Italiaansch landschap.**

In een bergachtig Italiaansch landschap zijn verscheiden bouwvallen verspreid, waartusschen een herder twee geiten laat grazen, en eenige vrouwen zich in een rivier baden.

Gem. links onderaan: G. B.

Paneel, 37 × 47.

Museum Boymans, Rotterdam.

JAN GERRITSZ. VAN BRONCHORST.

Figuurschilder en etser. — Geboren te Utrecht in 1603, was hij sinds 1614 eerst leerling van eenige glasschilders hier te lande en in Frankrijk, doch woonde in 1636 weer te Utrecht, waar hij aanvankelijk glasschilder was, maar onder leiding van Cornelis van Poelenburg legde hij zich ook op het olieverfschilderen en etsen toe. In 1639 werd hij in het gilde opgenomen. In 1650 vestigde hij zich te Amsterdam, waar hij in 1660 nog woonde. Hij is overleden vóór 1677. Behalve zijn beide zoons Gerrit en Jan wordt ook Caesar van Everdingen zijn leerling genoemd.

Jupiter beveelt Mercurius den herder Argus te dooden.

Zie Museum Kunstliefde, n⁰. 26.

HENDRICK TER BRUGGHEN.

Historieschilder. — Geboren te Deventer in 1587 als zoon van den advokaat Jan ter Brugghen, werd hij te Utrecht leerling van Abraham Bloemaert. Daarna was hij in Italië, waar hij Rubbens ontmoette en vele jaren te Rome woonde. In 1614 was hij te Milaan, en keerde toen over Zwitserland naar Utrecht terug, waar hij in 1616 of 1617 in het gilde werd opgenomen, huwde en 1 Nov. 1629 overleed. Zijn werken zijn niet talrijk. Hij werkte mede aan de onder Babueren vermelde serie van Romeinsche keizers.

Misschien is het onder Gerard Honthorst vermelde doek „De Koppelaarster" een werk van zijn hand.

JOHAN VAN BUNNICK.

Landschapschilder. — Geboren te Utrecht in 1654 was hij daar leerling van Herman Saftleven en Gerard Hoet. In 1671 begon hij langdurige reizen door Duitschland, Frankrijk, Zwitserland en Italië, en hield zich te Genua bij Pieter Molyn de Jonge en te Rome bij Carlo Maratti op. Hier heette hij in de schildersbent „Keteltrom." In 1684 keerde hij te Utrecht terug, waar hij 6 Maart 1727 in armoede overleed. Hij schilderde groote stukken voor Willem III op het Loo. Zijne werken komen weinig voor. In 1692 komt ook een schilder Jacob van Bunnick te Utrecht voor.

Landschap.

Zie Museum Kunstliefde n⁰. 27.

JAN VAN BYLERT.

Portret-, historie- en genreschilder. — Geboren te Utrecht in 1603 als zoon van den glasschilder Herman Berntsz. van Bylert, werd hij leerling van Abraham Bloemaert; meer invloed op zijn werk had zijn langdurig verblijf te Rome, waar hij vooral de werken van Caravaggio moet bestudeerd hebben. In 1628, toen hij een schilderij aan het Hiobsgasthuis schonk, was hij weer te Utrecht; hij huwde en bleef te Utrecht wonen, waar hij verscheidene malen bestuursposten van het gilde bekleedde, en ook in 1642 huismeester van het Hiobsgasthuis was. Zijn kunst was zeer gezocht; o. a. leverde hij aan den koning van Denemarken ontwerpen voor tapijten. 13 Nov. 1671 stierf hij te Utrecht. Van zijn leerlingen is Abraham Willaerts de meest bekende.

33. Portret van . . . . . van Reede.

Staande, kniestuk, van voren iets naar rechts, gekleed in gebloemd zijden wambuis met platten kanten kraag en rood gegalonneerde broek. Aan een bandelier hangt een degen. De rechterhand houdt hij in de zijde, de linker steunt op een naast hem staande tafel, waarover een rood fluweelen kleed ligt. Achter hem hangt een rood zijden draperie.

Gemerkt rechts bovenaan: J. v. Bylert. f.

Doek, 113 × 83.

Douair. van Reede van ter Aa geb. Gillot, Utrecht.

34. Christus roept Mattheüs van den tol.

Christus nadert van rechts, en spreekt, met een wijzend gebaar den rechterarm uitstrekkende, Mattheüs aan. Deze laatste zit links aan een tafel waarop een bediende met een knijpbril op, geld afweegt, dat een aanzienlijk bezoeker komt brengen. Achter Christus staan twee discipelen.

Gemerkt op den rand van de tafel: J. v. Bylert. fec.

Doek, 137 × 196.

Kerk der Oud-Bisschopp. Clerezy Achter Clarenburg, Utrecht.

35. **Het Concert.**

Van twee vrouwen met ontblooten boezem en armen bespeelt de eene een zessnarige knieviool, de andere een luit. Achter de laatste staat een man fluit te spelen, terwijl een jong meisje er bij zingt.

Gemerkt rechts bovenaan: J. v. Bylert. fec.

Paneel, 102 × 130.

H. Rahr, Utrecht.

36. **Het Oordeel van Paris.**

Links Paris en rechts de drie Godinnen in een landschap.

Gemerkt links beneden: J. v. Bylert. fec.

Paneel, 24 × 31.

J. H. Lintz Sr., 's Hage.

37. **De ontdekking van Callisto.**

Links Diana zittend in de schaduw, van achteren gezien, rechts drie nymphen, die haar op den toestand van Callisto opmerkzaam maken.

Gem. links beneden: Jvbijlert. fec.

Paneel, 24 × 31.

J. H. Lintz Sr., 's Gravenhage.

38. **De verloren Zoon.**

Om een met wijn en vruchten voorziene tafel zitten drie rijkgekleede vrouwen, de een heeft een cavalier op schoot, de andere schenkt in, een derde speelt de luit en wordt door een heer op de viool begeleid. Een oude vrouw schrijft de vertering op.

Tentoongesteld te Leipzig in 1889, n°. 25.

Paneel, 44 × 71.

Generalconsul Thieme, Leipzig.

39. **Concert.**

Een drietal heeren bespelen de zessnarige knieviool, de viool en de fluit, daarbij begeleid door twee vrouwen met een luit en harp. Een krijgsman en eene vrouw met ontblooten boezem luisteren toe, terwijl een jongen een roemer wijn inschenkt. Rechts op den voorgrond liggen eenige muziekboeken en een luit.

Gem. links onderaan: J. van Bijl ....

Paneel, 67 × 93.

G. de Clercq, Amsterdam.

40. **Meisje met Knieviool.**

Een meisje in een laag uitgesneden blauw keurslijf, met een rooden mantel er om geslagen, en een grooten strohoed op, speelt op een zessnarige knieviool ter begeleiding van haar gezang.

Doek, 74 × 64.

Fred. Muller en Co., Amsterdam.

Toegekend aan MICHELANGELO AMERIGHI, genaamd DA CARAVAGGIO.

Historieschilder. — Geboren in 1569 te Caravaggio, gestorven in 1609 te Porto d'Ercole. Hoofd der naturalistische school der 17e eeuw in Italië en als zoodanig van grooten invloed op de zoogenaamde Utrechtsche school van Caravaggisten.

41. **Bespotting van Christus.**

Christus in het midden gezeten in rooden mantel en met doornenkroon; links en rechts vier krijgsknechten tot aan de knieën zichtbaar.

Dit stuk heeft ook gegolden voor het werk van Annibale Carracci (tentoonstelling 's Gravenhage 1881), met wiens schilderwijze het evenwel hoegenaamd geene gelijkenis heeft. Het heeft aan Joan Huydecoper, Heer van Maarseveen toebehoord.

Doek, 163 × 231.

Baron van Hardenbroek van Bergambacht, 's Gravenhage.

JOHAN GEORGE COLASIUS.

Portretschilder te Utrecht, van wien slechts bekend is, dat hij in 1735 en 1736 tot Deken van het gilde werd voorgedragen. Zijn vroegst gedateerd werk is van 1718.

42. **Portret van Rudolphus Leusden (1671—4 Nov. 1674). Hoogleeraar in de geneeskunde te Utrecht. Lid van de Staten 's Lands van Utrecht.**

Borstbeeld van voren met groote witte krulpruik, in toga met bef.

Gem. links op den achtergrond: Collasius pinx. 1725.

Doek, 63 × 53.

Rijksuniversiteit, Utrecht.

CHRISTIAEN VAN COLENBERGH.

Portretschilder te Utrecht, die in 1667 Busmeester en in 1668 Overman van het Schilderscollege was. Blijkens het hier tentoongestelde portret werkte hij in 1688 nog. Zijn werk komt hoogst zelden voor.

43. **Portret van Hendrik Moreelse. Hoogleeraar in de rechten aan de Universiteit te Utrecht, Burgemeester van Utrecht enz., geb. 1615 gest. 1666. Zoon van den schilder Paulus Moreelse.**

Borstbeeld van voren, iets naar rechts, in professorstoga. Achter hem een rood gordijn en rechts een obelisk met een Themisbeeldje.

Gem. rechts onderaan: C. V. Colenbergh. P^{t} 168.

Doek, $62^{5} \times 52$.

Rijksuniversiteit, Utrecht.

WOUTER PIETERSZ. CRABETH.

Portret- en historieschilder. — Geboren te Gouda omstreeks 1593 als zoon van den burgemeester Pieter Woutersz. Crabeth en kleinzoon van den beroemden glasschilder Wouter Pietersz. Crabeth. Hij was leerling van Cornelis Ketel te Amsterdam en waarschijnlijk ook van Abraham Bloemaert te Utrecht. Geruimen tijd bracht hij ook in Frankrijk en Italië door. Te Parijs schreef hij in 1615 een vers in het album amicorum van Wybrand de Geest. Te Rome heette hij in de schildersbent „Almanack”. Na dertien jaren keerde hij te Gouda terug, huwde er Gerarda Vroesen, en bleef er sedert wonen tot zijn dood, die vóór 1662 plaats vond. De bekende graveur Reynier van Persyn was zijn schoonzoon. Zijn werk komt weinig voor.

44. **De valsche spelers.**

Twee jongelieden spelen kaart met een jonge vrouw. Een hunner houdt haar een stuk geld voor. Rechts eene oude

vrouw, die het spel van een der spelers door het opsteken der vingers aan de medespelers verraadt.

Het pendant van dit stuk berust in dezelfde verzameling.

Gem. links ter halver hoogte: W. CRABETH. F.

Doek, 131 × 217.

Max Pflaum, Fahnenburg bij Dusseldorf.

ABRAHAM VAN CUYLENBORCH.

Landschapschilder. — Geboren te Utrecht, waarschijnlijk in het begin der 17de eeuw, was hij daar leerling van Cornelis van Poelenburg, wiens werk hij met goed gevolg nabootste. In 1639 werd hij als meester in het gilde aangenomen. Hij schijnt steeds te Utrecht te hebben gewoond, en werd er 22 November 1658 begraven.

45. **Maria Boodschap.**

Links de Heilige Maagd in rood costuum, van rechts nadert de engel met ontbloot bovenlijf, voor het overige in een geel gewaad; in de lucht een tiental fladderende engeltjes.

Gem. rechts beneden: AVCuylenborch.

Paneel, $47^5 \times 37^5$.

Kerk der Oud-Bisschoppelijke Clerezij, Driehoek, Utrecht.

JACOB GERRITSZ. CUYP.

Historie- en portretschilder. — Geboren te Dordrecht Dec. 1594 als zoon van den glasschilder Gerrit Gerritsz. Hij behoort tot de talrijke leerlingen van Abraham Bloemaert te Utrecht. In 1617 werd hij in het gilde te Dordrecht ingeschreven. Het volgende jaar huwde hij eene Utrechtsche, nl. Aertken Cornelisdr. van Coolen. Later werd hij nog Deken van het gilde en in 1642 medeoprichter van de nieuwe confrerie. Hij overleed te Dordrecht, waarschijnlijk in 1651. De beroemde Aelbert Cuyp was zijn zoon.

46. **Berouwhebbende Petrus.**

Levensgroote Petrus, ten halven lijve, in blauw en geel gewaad. Hij blikt met betraande oogen en gevouwen handen ten hemel. Naast hem op een tafel de sleutel en een boek. Op den achtergrond een haan en eenige kippen.

Gem. rechts ter halver hoogte J. G. cuijp fecit 1627.

Doek, 71 × 101.

J. Nanninga Uitterdijk, Kampen.

47. **De Verkondiging aan de herders.**

Links in het midden een engel in een aureool van licht; op den voorgrond een op zijn rug gevallen herder in het verkort gezien; rechts een zittende vrouw bij een koe.

Gem. links op een stuk der omheining: J. G. Cuyp, 163 . .

Doek, 108 × 163.

J. den Engelse Wiemans, 's Gravenhage.

WILLEM VAN DRILLENBURG.

Landschapschilder. — Gesproten uit een deftige Utrechtsche familie, werd hij daar omstreeks 1625 geboren. Hij genoot er het onderwijs van Abraham Bloemaert. Later legde hij zich meer uitsluitend op het landschap toe. Omstreeks 1668 vestigde hij zich te Dordrecht, waar Arnold Houbraken en Willem Beurs zijne leerlingen werden. Wanneer hij gestorven is, is onbekend. Zijn werk is hoogst zeldzaam.

48. **Gezicht op de oude Wittevrouwenpoort te Utrecht.**

Rechts de stadswal. Op den voorgrond ruiters met hunne paarden in het wed. Iets meer naar achter visschers in een schuitje bezig hunne netten op te halen.

Gem. ter halver hoogte rechts: W. V. Drielen B̄. pixcit. (sic)

Doek, 80 × 83.

Het stuk N⁰. 96 van het Museum Kunstliefde, hetzelfde gezicht voorstellende, is blijkbaar eveneens van dezen schilder.

Baron v. Hardenbroek v. Bergambacht, 's Gravenhage.

Toegeschreven aan W. VAN DRILLENBURG.

49. **Gezicht op Dordrecht.**

Op den voorgrond eenige personen op een weg onder hooge boomen. Links visschers in hunne schuiten.

Gem. op den stam van den boom: WD., Dort 166 . . .

Paneel, 77 × 110.

Ingenieur Starcke, Melle bij Osnabrück.

50. **Italiaansch Landschap.**

In 't midden een weg, waarop landlieden met een muilezel, links en rechts bergen door gebouwen en tempels gekroond. In de verte een vallei met een rivier.

Gemerkt aan het gebouw rechts: WD 1668.

Doek, 98 × 129.

Verzameling Glitza, Hamburg.

51. **Berglandschap.**

Op een hoogen berg drijft een herder een kudde geiten. Links tusschen de rotsen een waterval.

Doek, 66 × 74[5].

Geuljans, Maastricht.

CORNELIS DROOCHSLOOT.

Schilder van boerengezelschappen in landschappen. — Gedoopt te Utrecht 21 Febr. 1630 als zoon van den schilder Joost Cornelisz. Droochsloot. Hij vormde zich geheel naar zijn vader, en tot voor korten tijd werden hun beider werken niet onderscheiden. 3 Mei 1666 trouwde hij te Utrecht met Johanna de Vries. In 1673 leefde hij nog.

52. **Dansende boeren in eene dorpsstraat.**

Vijf boeren en boerinnen voeren een rondedans uit. Rechts zit een gezelschap van veertien personen aan eene tafel, deels toekijkende, deels etende.

Gemerkt links beneden: c. droogsloot 1670.

Pendant van het volgende.

Paneel, 61 × 83.

Mr. van der Lek de Clercq, Zierikzee.

53. **Boerenmaaltijd.**

Een 15-tal boeren en boerinnen zijn gezeten aan een tafel voor een herberg. Om hen heen bedelaars en muzikanten. Rechts gezicht in een dorpstraat.

Gemerkt rechts beneden: c. droochsloot.

Pendant van het vorige.

Paneel, 61 × 83.

Mr. van der Lek de Clercq, Zierikzee.

JOOST CORNELISZ. DROOCHSLOOT.

Schilder van boerengezelschappen en bijbelsche tafereelen. — Geboren waarschijnlijk te Utrecht in 1586, kwam hij in 1616 in het gilde, waarvan hij later herhaaldelijk bestuursposten bekleedde. In 1618 huwde hij Angenietgen van Ryevelt. In 1628 schonk hij een schilderij aan het Hiobsgasthuis, waarvan hij in 1638 regent werd. 14 Mei 1666 overleed hij te Utrecht. Zijn zoon Cornelis was ook schilder en zijn leerling.

54. **Portret van den Schilder.**

Zittende in een geel wambuis met een roode muts op het hoofd in een landschap; in de linkerhand een glas, in de rechter een pijp houdende. Hij wendt het gelaat naar den toeschouwer.

Gemerkt links van zijn zitplaats: JC. DS. 1627.

De gelaatstrekken komen volgens den eigenaar geheel overeen met een tweede zelfportret, hetwelk zich in het bezit van den heer H. Havard te Parijs bevindt.

Paneel, 37 × 50.

P. v. Semenoff, St. Petersburg.

55. **Valentijnsdag.**

Langs een breede dorpsstraat, met links een kerkje, trekt een troep volk, voorafgegaan door gebrekkigen en leprozen. Een oud man zit op een ezel, op welks borstriem „VALENTYN" staat, voorts een trommelslager en eenige vaandeldragers.

Gemerkt boven den deurpost J. C. Drooch Sloot 1632.

Paneel, 48 × 92^{5}.

H. Gildemeester, Amsterdam.

56. **Plundering.**

In een vlak landschap ziet men eenige ruiters een troep boeren overvallen. Links de bouwvallen van een groot kasteel.

Gemerkt links onderaan: J. C. Drooch Sloot 1641.

Doek, 100 × 138^5.

Jhr. B. W. F. van Riemsdijk, Nieuwer-Amstel.

57. **Bad van Bethesda.**

Eene talrijke menigte van gebrekkigen spoedt zich naar den vijver Bethesda, die rechts op het stuk is afgebeeld; links boven dalen engelen neder; rechts blik in de straten van Jerusalem.

Gemerkt links beneden: Jc. Drooch Sloot, 1643.

Doek, 105 × 171.

Mr. H. Royaards van Scherpenzeel, Utrecht.

JACOB A. DUCK.

Schilder van binnenhuizen. — Geboren te Utrecht in het begin der 17de eeuw, kwam hij er in 1621 als „conterfeyt-jongen" in het gilde, en werd tusschen 1630 en 1632 als meester aangenomen. In 1624 had hij een stuk aan het Hiobsgasthuis aldaar geschonken. Den 28 Maart 1643 treedt hij er als getuige op. Later vestigde hij zich te 's Gravenhage, waar hij misschien al in 1656, stellig in 1660 nog voorkomt. Veelal is hij verward met den dierenschilder Jean le Ducq.

58. **De Trictrac-spelers.**

Twee dames en twee heeren spelen trictrac. Door een deur op den achtergrond ziet men eene dienstmeid den vloer vegen.

Tent. Dusseldorp 1886.

Paneel, 38 × 28.

Werner Dahl, Dusseldorf.

59. **De Geldschieter.**

Officier bij een geldschieter, achter hem een persoon, die een munt in de hoogte houdt. Op den achtergrond een vierde persoon.

Op den achterkant gemerkt: J. Duck.

Paneel, 28^5 × 22.

J. L. Muyser, 's Gravenage.

60. **De Slaper.**

Een jongmensch zit, op zijn rechter elleboog geleund, te slapen; links eene vrouw bezig aan haar toilet; rechts klopt een reiziger aan de geopende deur.

Doek, op paneel $44^5 \times 36$.

Hor. Buttery, Londen.

61. **De Kaartspelers.**

In een binnenhuis zit een soldaat met eene jonge vrouw te kaarten; links in de geopende deur een tweede soldaat als toeschouwer.

Paneel, 44×46.

Henry Pfungst, Londen.

Manier van J. A. DUCK.

62. **Kortegaard.**

Acht soldaten; rechts een soldaat staande in een harnas, wien een ander zijne sporen aangespt.

Paneel, 37×58.

J. L. Muyser, 's Gravenhage.

63. **Vroolijk Gezelschap.**

Om eene tafel zit of staat een gezelschap van zes personen: drie dames en drie heeren.

Paneel, ovaal $38^5 \times 51$.

Mr. J. A. Grothe, Utrecht.

64. **De Dobbelaars.**

Op den voorgrond twee dobbelende soldaten; een officier kijkt toe; meer naar achteren nog twee krijgslieden; op den achtergrond klimt een soldaat naar den hooizolder, een makker spreekt hem toe.

Dit stuk herinnert ook sterk aan de schilderwijze van W. C. Duyster.

Paneel, ovaal 35×26.

Verzameling Glitza, Hamburg.

WYBRAND DE GEEST.

Portretschilder. — Geboren te Leeuwarden in 1590. In 1613 en 1614 was hij te Utrecht, zeer waarschijnlijk als leerling van Abraham Bloemaert, en daarna bereisde hij Frankrijk en Italië. In de schildersbent te Rome heette hij „de Friesche Adelaar". Cornelis van Poelenburg schreef er in 1617 een Italiaansch vers in zijn album amicorum. 19 Aug. 1622 huwde hij te Leeuwarden Hendrickje Ulenburgh, wier zuster Saskia later de vrouw van Rembrandt zou worden. Hij schijnt tijdelijk te Amsterdam gewoond te hebben, maar was voornamelijk te Leeuwarden gevestigd, waar hij de hofschilder der Stadhouders was, en na 1659 gestorven is. Zijn zoon Juliaan en zijn kleinzoon Wybrand II waren ook schilders.

Zijne herderinnen verraden een sterken invloed van Paulus Moreelse.

65. Portret van Georg Frederich thoe Schwartzenberg.

Borstbeeld, van voren iets naar rechts, in geel lederen kolder met oranjesjerp en breeden platten kanten kraag.

Gem. op den achterkant: 1638.

Paneel, 69 × 59.

Douar^e^ Bar^e^ thoe Schwartzenberg en Hohenlansberg, Velp.

66. Portret van Agatha van Tjarda van Starckenborch.

Borstbeeld, van voren iets naar links, in zwart zijden gewaad met platten kanten kraag. Aan een parelsnoeren halsketting hangt een gouden ring.

Gem. op den achterkant: 1638.

Paneel, 68^5 × 59.

Douar^e^ Bar^e^ thoe Schwartzenberg en Hohenlansberg, Velp.

67. Portret van Hillebrandus van Entens.

Borstbeeld, van voren iets naar rechts, in zwart zijden gewaad met witte insnijdingen, met platten kanten kraag.

Gem. links bovenaan: A^0 1641.

Paneel, 68^5 × 58.

Douar^e^ Bar^e^ thoe Schwartzenberg en Hohenlansberg, Velp,

68. **Portret van Sybilla Maria thoe Schwartzenberg.**

Borstbeeld, van voren iets naar links, in zwart zijden gewaad met oranjestrikjes vastgestrikt en met breede platte kraag. Om den hals hangt een dubbel parelsnoer, en in de ooren twee groote parels.

Gem. rechts bovenaan: A^0 1641.

Paneel, $68^5 \times 57^5$.

Douar[e] Bar[e] thoe Schwartzenberg en Hohenlansberg, Velp.

JACOB GILLIG.

Vischschilder. — Geboren te Utrecht in 1636 (?) als zoon van Michiel Gillig, huwde hij er 22 Jan. 1661 Hester Willaerts, dochter van den schilder Adam Willaerts. Vermoedelijk leerling van zijn zwager Isaac Willaerts. Hij was ook koopman en later cipier van de stedelijke gevangenis op Hazenburg, doch in het gilde was hij niet ingeschreven. Hij overleed te Utrecht 24 Juli 1701.

69. **Visschen.**

Zoetwatervisch, als snoek, baarzen, voorn, bij en in een ton; op den achtergrond landschap.

Gemerkt rechts boven: J. Gillig f. a. 1687.

Paneel, 355 × 28.

C. A. de Kruijff, Utrecht.

70. **Vischstuk.**

Een aantal riviervisschen liggen tusschen wier op den voorgrond. Op den achtergrond vischgerei.

Gemerkt rechts boven: J. Gillig. fec.

Paneel, 55 × 46.

J. C. M. van Eelde, Soesterberg.

71. **Riviervisschen.**

Een groote snoek en een aantal baarzen liggen door elkander spartelend op een hoop bladeren. Daarachter op een kistje een vischnet en een hengel. Door eene opening in den muur ziet men op eenige boomen. Links eenige waterplanten.

Doek, 71 × 59.

Fred. Muller & Co., Amsterdam.

MICHIEL GILLIG.

Deze portretschilder, die in 1636 (?) de vader van Jacob Gillig werd, was in 1688, dus stellig op zeer hoogen leeftijd, Deken van het Schilderscollege. Zijn werk komt weinig voor.

72. Portret van Lucas van de Poll, Hoogleeraar in de rechten te Utrecht 1670—1713.

Kniestuk, van voren, iets naar rechts, kwartlevensgroot, in professorstoga en groote krulpruik, met de rechterhand in een foliant bladerende, en met de linker zijn toga dicht houdende. Links achter hem een gordijn, rechts de ingang der Hoogeschool.

Gem. rechts in het midden: M. Gillig fecit 1681.

Paneel, 46 × 36.

Gemeente Museum, Utrecht.

73. Portret van Geertje ter Borgh, st. 1712, Echtgenoote van Lucas van de Poll.

Kniestuk, van voren, iets naar links, kwartlevensgroot, in bruin gewaad met blauwe rok en rooden mantel. De rechterhand houdt zij in een fontijn. Rechts uitzicht op een landschap.

Paneel, 47 × 35.

Gemeente Museum, Utrecht.

Toegeschreven aan MICHIEL GILLIG.

74. Portret van Joannes van Neercassel, Apostolisch vicaris te Utrecht 1623—6 Juni 1686.

Zittend, in priestergewaad, den toeschouwer aanziende, rechts eene tafel met Turksch tapijt, waarop een bijbel, crucifix, mijter en bisschopsstaf. Rechts op een pilaster zijn wapen.

Paneel, 36^5 × 29.

Kerk der Oud-Bisschoppelijke Clerezij in den Driehoek, Utrecht.

NICOLAES DE GISELAER.

Architectuurschilder. — Geboren te Leiden, huwde hij 24 Maart 1616 te Amsterdam Cornelia van Riebeeck, eene Utrecht-

sche. Hij werd in 1616 of 1617 als meester in het gilde te Utrecht aangenomen. In 1625 leefde hij nog. Zijn werk komt zelden voor.

75. Mordechai en Haman.

Mordechai wordt door Haman te paard rondgeleid op de binnenplaats van een paleis. Links Ahasverus op zijn troon, naast hem Esther.

Schoorsteenstuk uit een huis op de Oude Gracht, thans behoorende tot de Rijks-Munt.

Gem. rechts beneden: ND GISELAER F.

Paneel, 78 × 109.

H. C. Menger Sr., Utrecht.

JOHANNES VAN HAENSBERGEN.

Schilder van gestoffeerde landschappen, bijbelsche tafereelen en portretten. — Geboren te Utrecht 2 Jan. 1642 was hij er leerling van Cornelis van Poelenburg. Hij huwde te 's Gravenhage in 1665 Johanna van Heusden, maar woonde nog te Utrecht, waar hij in 1668 lid van het Schilderscollege werd, tot hij in 1669 naar den Haag verhuisde. Hij werd dat jaar als meesterszoon in de Haagsche confrerie opgenomen, en bekleedde er later herhaaldelijk bestuursposten. In 1679 huwde hij nog eens met Sophia van der Snouck, weduwe van Willem van Haestert. Te samen met de Jode dreef hij een bloeienden kunsthandel, en stierf te 's Gravenhage 10 Jan. 1705. Zijn zoon Willem van Haensbergen was ook schilder.

76. Mansportret.

Staande, van voren, tot aan de knieën, in een blauw en bruin costuum, naast een postament.

Gem. I. V. H.

1702.

Doek, 29 × 24.

Verzameling de Nerée, Babberich bij Zevenaar.

77. **Vrouweportret.**

Pendant van het voorgaande, zittende, in rood en wit costuum, van voren tot aan de knieen.

Gem. I. V. H.
1694.

Doek, 29 × 24.

Verzameling de Nerée, Babberich bij Zevenaar.

78. **Italiaansch landschap.**

Geitenherder op den voorgrond bij ruïnes.

Paneel, 14 × 18,

Regierungspräsident Dr. G. Stüve, Osnabrück.

79. **Vrouweportret.**

Ter halver lijve, van voren iets naar links, in gebloemd zijden morgengewaad. In de rechterhand houdt zij eenige rozen. Links achter haar eene roodbruine draperie; links uitzicht op een park.

Gemerkt rechts onderaan: J. V. H. F. 1695.

Doek, ovaal 53 × 43.

Geuljans, Maastricht.

REINIER DE LA HAYE.

Schilder van binnenhuizen en portretten. — Geboren te 's Gravenhage omstreeks 1640, was hij daar omstreeks 1660 leerling van Adriaen Hanneman, en werd er in 1662 lid van de Confrerie. In 1669 werd hij lid van het Schilderscollege te Utrecht. In 1684 leefde hij nog.

80. **Damesportretje.**

Een aanzienlijke dame staat in wit ochtendgewaad met een bruinen mantel omgeslagen aan een vensternis een roos te plukken van een voor haar in een gebeeldhouwde pot staand rozenboompje.

Gemerkt op het kozijn: R. D. la Haye.

Paneel, 28 × 23.

H. D. Willink van Collen, Breukelen.

DAVID DAVIDSZ. DE HEEM.

Van dezen jongeren broeder (?) van Jan Davidsz. de Heem, denkelijk omstreeks 1610 te Utrecht geboren, is zoo goed als niets bekend.

81. **Stilleven.**

Links op den voorgrond liggen eenige boeken in perkamenten banden opgestapeld; rechts naar achteren een witbekleede verhevenheid, waarop een doodskop ligt op een blad perkament, met het opschrift MEMENTO MORI. Tegen de verhevenheid aan een groot koperen schild, meer op den voorgrond een rond blok, waarop een pijl rust.

Onderaan gemerkt: D. de Heem F.

Paneel, 18 × 23

Museum, Doornik.

82. **Fruitstuk.**

Op een met een rood kleed bedekte tafel staat een tinnen bord met twee citroenen, waarvan de eene half afgeschild is. Daarnaast een met Rijnwijn gevulde groenglazen roemer, een tros witte druiven, een opengesneden granaatappel en eenige andere vruchten.

Dit stuk is vermoedelijk van eenen jongeren David de Heem, die in 1694 als meesterszoon lid van het Antwerpsche gilde werd.

Gemerkt onder het bord: D. D. heem. f.

Doek, $56^5 \times 47^5$.

J. E. Goedhart, Amsterdam.

JAN DAVIDSZ. DE HEEM.

Schilder van bloemen en stillevens. — Geboren te Utrecht omstreeks 1606, genoot hij hier denkelijk het eerste onderwijs van Balthasar van der Ast, maar werd later te Leiden leerling van David Bailly. Daar huwde hij ook in 1629 Aeltgen Cornelisdr. van Weede. Van 1635 tot 1667 woonde hij te Antwerpen, van dat jaar tot 1672 te Utrecht, en dan weer tot zijn dood, die 1683 of 1684 voorviel, te Antwerpen. Onder

zijn leerlingen telt men behalve zijn zoons Cornelis en Jan, Jacob Marrellus, Abraham Mignon, Hendrick Schoock, Elias van den Broeck en Maria van Oosterwyck.

Jan Lievens heeft zijn portret geschilderd.

83. Stilleven.

Op een tafel liggen een groot aantal opengeslagen en gesloten boeken, een rol papier, een viool en een inktkoker. Men leest o. a. de titels J. Westerbaens Kusjens, Clachten en G. A. Brderoos (sic) treurspel van Roderick en Alphonsus.

Gemerkt links op een boek: Johannes de Heem 1628.

Paneel, 36 × 48^5.

Mevr. de Douair^e J. K. H. de Jonge, 's Gravenhage.

84. Vruchtstuk.

Op een tafel liggen een tros witte en roode druiven, eenige kersen, hazelnoten en stukjes citroen om een schoteltje met aardbeien. Rechts een vaasje met bloemen.

Gemerkt links aan den rand van de tafel: J. de Heem. f.

Paneel, 32^5 × 45.

G. Oeder, Dusseldorf.

85. Ooft.

Op een tafel liggen een tros witte en roode druiven, eenige pruimen, perziken, citroenen en hazelnoten, bij enkele garnalen, oesters en kreeften. In het midden een wijnglas op een gouden bekerschroef.

Gemerkt rechts boven: J. de Heem. f.

Doek, 46 × 62.

Werner Dahl, Dusseldorf.

GUILLIAM DE HEUSCH.

Landschapschilder. — Geboren te Utrecht, was hij hier of in Italië, dat hij al op jeugdigen leeftijd bezocht, leerling van Jan Both. Teruggekeerd, bleef hij te Utrecht wonen. Hij werd er in 1649 Deken van het Schilderscollege en bekleedde later nog herhaaldelijk bestuursposten. 9 Maart 1692 werd hij te

Utrecht begraven. Ook eenige etsen zijn van hem bekend. Zijn neef (oomzegger) Jacob de Heusch was zijn leerling. Daar beide G (= Giacomo en Guilliam) d. Heusch teekenden, worden hunne stukken nog vaak verward.

86. Landschap.

Rechts een beekje, dat met een waterval uit een begroeiden heuvel te voorschijn komt. Op den voorgrond zit een schilder te teekenen. Links twee hooge boomen en een zwaar beladen ezel. In het dal weiden twee herders eene kudde schapen, in het verschiet bergen. Blauwe lucht met een paar drijvende wolkjes.

Gem. naast den teekenaar: GD. Heusch. f.

Paneel, $41^5 \times 57$.

Verzameling Six, Amsterdam.

87. Italiaansch landschap.

Op den voorgrond links een bosch, rechts een ver uitzicht op de bergen, waarvoor zich een boschrijke heuvel met een bouwval uitstrekt. Een vrouw te paard en eenige andere lieden waden door een rivier.

Gem. rechts onderaan: GD. Heusch f.

Paneel, $35^5 \times 47$.

Verk. Coll. Moll, Keulen 1886.

Werner Dahl, Dusseldorf.

88. Badende vrouwen.

In een Italiaansch landschap zijn zeven vrouwen aan het baden; bij hen eene kudde koeien en geiten; rechts een berg, waarvan een waterval afstroomt, links een paar hooge boomen. De figuren worden aan C. Poelenburg toegeschreven.

Doek, 85 × 99.

Walter J. Abraham, Londen.

89. Bergachtig landschap.

Op den voorgrond een breede weg, waarop twee landlieden met hunne kinderen. Links een hooge boom; rechts een rotsblok.

Doek, 60 × 72.

General-Consul Thieme, Leipzig.

GERARD HOET.

Historie- en portretschilder, ook graveur met de etsnaald en in zwarte kunst. — Geboren te Zaltbommel 22 Aug. 1648 als zoon van den glasschilder Mozes Hoet, leerde hij eerst bij zijn vader, en na diens dood eveneens te Zaltbommel bij Warner van Ryzen. In het oorlogsjaar 1672 ontvluchtte hij naar 's Gravenhage, maar vertrok spoedig daarna naar Frankrijk, waar hij een jaar lang te Parijs vertoefde. Nog bezocht hij Brussel, maar vestigde zich eindelijk te Utrecht, waar hij ook huwde en in 1685 Overman van het Schilderscollege werd. Met Hendrick Schoock richtte hij in 1696 een teekenacademie op. In 1714 vertrok hij naar 's Gravenhage, waar hij het volgende jaar in de Confrerie werd opgenomen en 2 Dec. 1733 stierf. De bekende Haagsche kunsthandelaar en schrijver over kunst Gerard Hoet was zijn zoon.

90. **Hagar in de Woestijn.**

Hagar zittend links op den voorgrond. Bij haar een hondje; van rechts komt de engel. Meer naar achter ligt Ismaël.

Gemerkt links beneden: G. Hoet.

Doek, $106^5 \times 83$.

Kapitein S. J. Droogleever, Utrecht.

GILLIS d'HONDECOETER.

Landschapschilder. — Gesproten uit een oud Brabantsch geslacht, was hij de zoon van Melchior d'Hondecoeter, heer van Westerhoven, die om het geloof zijn woonplaats Antwerpen ontvlucht was. Hij woonde te Utrecht toen hij daar 22 Sept. 1602 ondertrouwde met Mayken Ghysbrechtsdr. Later hertrouwde hij te Amsterdam in Maart 1628 met Anna Spiering. In 1636 was hij Overman van het gilde te Amsterdam, en in 1638 overleed hij er. Hij was de vader van Gysbert d'Hondecoeter, en Jan Baptist Weenix huwde zijn dochter Josina.

91. **Landschap.**

Aan den voet van een begroeiden heuvel grazen eenige koeien. Rechts uitzicht op de vlakte.

Gem. links onderaan: G. DHondecoeter a°. 1646 (sic).

Paneel, 46 × 63.

Kerk der Oud-Bisschopp. Clerezij Driehoek, Utrecht.

Toegeschreven aan GILLIS d'HONDECOETER.

92. **Ingang van het Dorp.**

Op een dorpsweg rijden eenige voorname ruiters. Links eenige boerenwoningen, rechts een boerenerf, waarop een vrouw een vollen emmer uit de put heeft opgetrokken.

Paneel, 56 × 80.

Dr. G. J. Hofs, Utrecht.

93. **Landschap.**

Links een weide met eenige grazende koeien, waarlangs een landweg met een huisje loopt. Rechts strekt zich een bosch uit, waardoor men op een groot heerenhuis ziet. Op den voorgrond wandelt een heer over een bruggetje en staan eenige boerinnen te praten in de nabijheid van een grooten omgevallen boomstam.

Paneel, 38 × 54^5.

J. E. Goedhart, Amsterdam.

GIJSBERT d'HONDECOETER.

Schilder van landschappen, maar vooral van pluimgedierte. — Geboren in 1604, waarschijnlijk te Amsterdam, als zoon van Gysbert d'Hondecoeter en diens eerste vrouw, leerde hij bij zijn vader. In 1630 of 1631 werd hij ingeschreven in het gilde te Utrecht, en in het laatste jaar schonk hij een schilderij aan het Hiobsgasthuis. Hij was ook armverzorger der Hervormde Gemeente en werd te Utrecht begraven 29 Aug. 1653. Hij was de meester van zijn beroemden zoon Melchior.

94. **Hoenders.**

Een haan en twee kippen.

Paneel, 72 × 58.

G. C. D. d'Aumale Baron van Hardenbroek van Hardenbroek, Driebergen.

MELCHIOR d'HONDECOETER.

Schilder van vogels (dood en levend), van struikgewassen en van jachtgerei, ook graveur in zwarte kunst. — Geboren te Utrecht in 1636, leerde hij eerst bij zijn vader, later bij zijn oom Jan Baptist Weenix. Van 1658 tot 1663 woonde hij te 's Gravenhage en was er lid van Pictura. In Febr. 1663 huwde hij te Amsterdam met Susanna Tradel, en bleef daar sedert wonen, tot hij 3 April 1695 overleed.

95. **Hoenderhof.**

Drie kippen, een kraaiende haan en kuikens. Op een hek zitten twee duiven. Over een groote tobbe ligt een blauwe doek.

Coll. Sträter.

Gem. rechts boven op het staketsel: M. d'hondecoeter.

Doek, 120 × 150.

G. Praetorius, Amsterdam.

96. **Pluimgedierte.**

Twee pauwen loopen rond in den hoenderhof van een aanzienlijk park. Een witte kip ligt er naast. Links uitzicht op het park, met waterperken en tempeltjes, rechts een muur.

Gem. bovenaan op den muur: M. D. Hondecoeter.

Doek, 116 × 137.

Jhr. Mr. K. A. Godin de Beaufort, Utrecht.

GERRIT VAN HONTHORST.

Schilder van historie- en genrestukken, alsmede van portretten, tevens etser. — Geboren te Utrecht 4 Nov. 1590 als zoon van den kleerschrijver (d. i. behangselschilder) Herman

Gerritsz. van Honthorst, kreeg hij het eerste onderricht van Abraham Bloemaert, doch hij begaf zich al spoedig naar Italië en bleef geruimen tijd te Rome, waar hij geheel onder den invloed van Caravaggio geraakte. Zijne kunstlichteffecten verschaften hem den bijnaam „Gherardo della Notte". Wederom terruggekeerd liet hij zich in 1622 in het gilde te Utrecht inschrijven en werd er in 1625 Deken van. In 1627 en 1628 maakte hij een kunstreis naar Engeland, waar koning Karel I hem aan zijn hof had geroepen. Hij bleef wonen te Utrecht, al liet hij zich in 1637 ook inschrijven in het gilde te 's Gravenhage. Daar hij zeer veel voor het Stadhouderlijk Hof werkte, was een herhaaldelijk verblijf in de hofstad een vereischte, zoodat hij er zelfs, evenals te Utrecht, een huis had en bewoonde. Deze weelde kon hij zich trouwens veroorloven, daar hij zeer vermogend was. In 1651 leende hij b. v. *f* 35.000 aan Elisabeth vorstin van Hohenzollern. Rubbens bezocht hem te Utrecht, en van Dyck schilderde zijn portret. In zijn portretten had hij den laatste tot voorbeeld gekozen. Hij was gehuwd met Sophia Coopmans en stierf te Utrecht 27 April 1656. Onder zijne leerlingen telde hij o. a. zijn broeder Willem, Joachim von Sandrart, en ook vorstelijke personen, als Louise Hollandina, dochter van den Winterkoning.

97. **Koning David harp spelende.**

Levensgroot borstbeeld in kleurig gewaad. Naar boven geslagen blik.

Gem. links boven: G. v. Honthorst f 1622.

Doek, 82 × 66.

Dr. Blom Coster, 's Gravenhage.

98. **Musiceerend gezelschap.**

Een jongmensch in herderscostuum speelt op de fluit. Vier jonge dames, verschillende graden van verrukking verradende, luisteren toe. Een harer heeft vruchten op haren schoot.

Gemerkt op den herdersstaf: G. Honthorst fc. 1632.

Doek, 94 × 175.

Mr. F. A. v. Hall, Utrecht.

99. **Damesportret.**

Levensgroot borstbeeld, van voren, iets naar links, in een laag uitgesneden groen costuum, over den rechter schouder een rood-violetten mantel, gepluimde muts, de rechterhand houdt een horloge, dat aan een zware ketting om de schouders hangt.

Gem. in den rechter bovenhoek: G Honthorst fe 1632.

Paneel, $74^5 \times 59^5$.

H. M. de Koningin-Regentes.

100. **Damesportret.**

Levensgroot borstbeeld, van voren, iets naar links, in een laag uitgesneden lichtgroen costuum, de rechterhand op de borst.

Gem. rechts boven: G Honthorst fe 1633.

Paneel, $74^5 \times 61$.

Dezelfde.

101. **Damesportret.**

Levensgroot borstbeeld, van voren, iets naar rechts, in een vierkant uitgesneden rood costuum, de linkerhand alleen zichtbaar. Lichte achtergrond, ovale omlijsting.

Gem. rechts boven: G Honthorst fc 1634.

Paneel, 74 × 60.

Dezelfde.

102. **Damesportret.**

Levensgroot borstbeeld, van voren, iets naar rechts, in een rood laag uitgesneden costuum, zonder handen. Lichte achtergrond, ovale omlijsting.

Gem. rechts iets lager dan de schouders: G. Honthorst 1634.

Paneel, $74^5 \times 59^5$.

Dezelfde.

103. **Kinderportret.**

Van voren tot over het midden gezien in levensgrootte; wit costuum en blauwe sjerp, in de rechter hand een tulp. Ovale omlijsting.

Gem. beneden in het midden: G Honthorst fe 1634.

Paneel, $74^5 \times 57^5$.

Dezelfde.

104. **Damesportret.**

Levensgroot borstbeeld, bijna van voren, iets naar links, in een blauw, vierkant uitgesneden costuum, bloemen in het haar; de linkerhand houdt voor de borst een tip van den sluier vast.

Gem. links ter hoogte van de schouders: G Honthorst 1636.

Paneel, $74^5 \times 60$.

Dezelfde.

105. **Damesportret.**

Levensgroot borstbeeld in wit en zwarte weduwendracht, de linkerhand voor de borst, de rechter vat den sluier aan.

Gem. rechts in den bovenhoek: G. Honthorst fe 16. . .

Paneel, $73^5 \times 57^5$.

Dezelfde.

106. **Damesportret.**

Levensgroot borstbeeld, in profiel, naar links, in rijk versierd costuum, tegen lichten achtergrond in donker ovale omlijsting. Zonder handen.

Paneel, 72×54.

Dezelfde.

107. **Simson en Delila.**

Rechts zit met ontblooten boezem; in blauw gewaad Delila de Israelitische held rust met het hoofd op haar schoot, naast hem de ezelskinnebak; een geheel in het rood gekleede Philistijn is bezig hem met de grootste voorzichtigheid een haarlok af te snijden; links om den hoek een geharnast krijgsman.

Zie Balen, Beschryvinge van Dordrecht, p. 233.

Doek, 106×203.

Gemeentebestuur, Dordrecht.

108. **Heilige Familie.**

Maria, levensgroot, tot aan de knieën, in het rood en blauw, heeft het Christuskind op schoot, links Joseph in het groen en rood.

Doek, $87^5 \times 74$.

Jos. Monchen, 's Gravenhage.

Toegeschreven aan GER. VAN HONTHORST.

109. **De Koppelaarster.**

Eene jonge vrouw, de luit bespelende, wordt met de rechterhand omvat door een man, die haar in de linkerhand een goudstuk toont. Rechts eene oude vrouw, die met de handen een veelbeteekenend gebaar maakt.

Dit stuk herinnert eenigermate aan de manier van Hendrick ter Brugghen.

Doek, van boven afgerond, 97 × 93.

G. de Clercq, Amsterdam.

110. **De Gierigaard.**

Een man in zwart costuum met zwart kapje op het hoofd, ten halven lijve voorgesteld, houdt met beide handen een buidel met geld vast.

Gem. links met een monogram bestaande uit de letters C. J. H. O. L.

Paneel, 27^5 × 22.

Mevr. de Wed^e Jansen—Verlinde, 's Gravenhage.

WILLEM VAN HONTHORST.

Schilder van portretten en historieele onderwerpen. — Geboren te Utrecht in 1604, waren Abraham Bloemaert en zijn oudere broeder Gerard zijn leermeesters. Na een verblijf te 's Gravenhage, waar hij 21 Juni 1643 Sophia van Honthorst huwde, riep Louise Henriette, gemalin van den Grooten Keurvorst, hem in 1645 naar Berlijn, om daar voor het Brandenburgsche Hof werkzaam te zijn. Hij bleef er tot 1664 en kwam toen weer te Utrecht wonen, waar hij 19 Febr. 1666 begraven werd. Hij volgde zijn broeder in diens portretten na, en kwam hem soms zeer nabij. Daar hunne naamteekeningen meestal geheel gelijk zijn (hij noemde zich meest Guilliam) komen verwarringen zeer veel voor. Slechts de stukken van na 1656, het sterfjaar van Gerard, zijn met zekerheid aan Willem toe te schrijven. Naamteekeningen waarin hij een W. als voorletter

bezigt, zooals op de hier tentoongestelde portretten, ziet men zeer zelden; een stuk van 1647 bevindt zich in de teeken-academie te Hanau, een ander, Simon en Pera voorstellende, in het Kon. slot te Berlijn.

111. Portret van Mr. Johan Ram, Raad en Schepen der stad Utrecht, Drost en Kastelein aan de Vaart, geb. 10 April 1620, st. 15 April 1677.

Borstbeeld met platten witten kraag en omgeslagen zwarten mantel, die vroeger aanzienlijk breeder is geweest. Links boven zijn wapen.

Gem. links op den achtergrond: W. Honthorst 1646.

Doek, 82 × 63.

Jhr. J. A. P. L. Ram, Utrecht.

112. Portret van Hendrina de Pauw, geb. 22 Maart 1614, st. 12 Jan. 1695, gehuwd met Mr. Johan Ram.

Borstbeeld, in zwartzijden gewaad met platten witten kanten kraag. In de linkerhand houdt zij een waaier en om den hals prijkt een dubbel parelsnoer. Rechts bovenaan haar wapen.

Doek, 81 × 63.

Jhr. J. A. P. L. Ram, Utrecht.

CHARLES CORNELISZ. DE HOOCH.

Landschapschilder en etser. — Nadat hij in 1628 al een stuk aan het Hiobsgasthuis had gegeven, werd hij pas in 1633 in het gilde te Utrecht aangenomen. Vroeger heeft hij te Haarlem gewoond, na ook stellig Italië bezocht te hebben. Hij stierf te Utrecht 2 Juli 1638.

Zie Supplement.

HORATIUS DE HOOCH.

Landschapschilder. — Is in 1669 overman van het Schilders-college. Het hier tentoongestelde is zijn eenig duidelijk gemerkt

werk. Vermoedelijk was een soortgelijk, R. de Hoogh gemerkt, landschap der verzameling Habich te Cassel, dat aan Romyn de Hoogh werd toegeschreven, doch met diens authentieke werken hoegenaamd geene gelijkenis had, eveneens van hem en de R. uit H. vervalscht.

113. **Zuidelijk landschap.**

Links een rivier; rechts bouwvallen van een groot paleis. Op den voorgrond landlieden en een ruiter met zijn honden ter jacht uitrijdend.

Gem. links beneden: HD Hooch.

Doek, $52^5 \times 65$,

O. Huldschinsky, Berlijn.

114 **Italiaansch landschap.**

Zie Supplement.

CORNELIS JANSSENS VAN CEULEN.

Portretschilder. — Geboren te Londen in 1593 uit Vlaamsche ouders, vormde hij zich daar geheel naar Paulus van Somer en Anthonie van Dyck. In 1622 huwde hij Elisabeth Beke. Hij werkte veel aan het Engelsche Hof, verliet Engeland toen daar de burgeroorlog begon te woeden, doch trok af en toe nog heen en weer. In 1642 was hij lid van het gilde te Middelburg, en later schijnt hij ook nog te 's Gravenhage, Utrecht (1652) en Amsterdam gewoond te hebben. Vermoedelijk stierf hij in laatstgenoemde stad omstreeks 1664. Zijn zoon Cornelis schilderde ook.

115. Portret van Antonie van Hilten, Secretaris van de Staten 's Lands van Utrecht van 1618 tot zijn sterfjaar 1670.

Levensgroot, staande, tot aan de knieën, iets naar rechts, in een zwart costuum tegen een blauwen achtergrond. In de handen hoed en handschoenen.

Doek, 111 × 88.

Jhr. Mr. J. L. A. Martens, Utrecht.

116. Portret van Caspar Schade, Ambachtsheer van Tull en 't Waal, Deken van Oud-Munster, enz., st. 25 Oct. 1692.

Levensgroot, staande, tot aan de knieën, iets naar rechts, in een wit en zwart gewaad tegen licht blauwen achtergrond.

Gemerkt links beneden: Cornelis Janson van Ceulen fecit 1654.

Doek, $112^5 \times 89^5$.

Mr. J. A. Grothe, Utrecht.

117. Portret van Cornelia Strick van Linschoten, tr. 3 Juli 1649 Caspar Schade, st. 26 Nov. 1703.

Levensgroot, staande, tot aan de knieën, iets naar links, in zwart en wit laag uitgesneden gewaad tegen licht blauwen achtergrond.

Gemerkt rechts beneden: Cornelius Janson van Ceulen fecit 1654.

Doek, $112^5 \times 89^5$.

Mr. J. A. Grothe, Utrecht.

CORNELIS JANSSENS VAN CEULEN Jr.

Zoon van Cornelis Janssens van Ceulen Sr. Een werk van hem op Eastnor Castle is 1658 gedateerd. 3 Maart 1675 is hij te Utrecht op het punt naar Engeland te vertrekken, en den 16 November 1681 maakt hij als weduwnaar van Johanna Berry huwelijksche voorwaarden met Antoinette Dorothea de St. Amand. In 1698 woonde hij nog te Utrecht.

118. Mansportret.

Kniestuk, van voren iets naar links, in roode kamerjapon, met groote zwarte krulpruik, de rechterhand in de japon gestoken, in de afhangende linkerhand een rol papier houdende, links uitzicht op een park, rechts een groen gordijn.

Gem. links onderaan: C J v C. 1688.

Doek, 49 × 42.

In fraai gebeeldhouwde lijst, waarin bovenaan het familiewapen (3 klaverbladen.)

Verzameling Jacobson, 's Hage.

G. de Clercq, Amsterdam.

CLAUDE DE JONGH.

Landschapschilder. — Geboren te Utrecht, werd hij in 1626 lid van het gilde. In 1638 gaf hij een landschap aan het Hiobsgasthuis. In eerste huwelijk was hij met eene Engelsche, Adriana Carpenter, getrouwd. Zijn voorstellingen van de Londonbridge, o. a. bij Lord Northbrook te Londen, geven buitendien te kennen, dat hij Engeland bezocht heeft. 18 Juli 1643 hertrouwde hij te Utrecht met Juliana van Pisa. Hij werd te Utrecht begraven 16 Maart 1663. Zijn werk komt weinig voor. In eén loterij te Haarlem in 1634 wordt een landschap van hem op tien gulden getaxeerd.

119. **Landschap.**

Een rivier tusschen heuvels, waarop ruines. Op den voorgrond een statiegondel met zes roeiers.

Gemerkt beneden in het midden op een steen: C. D jongh. 1635.

Paneel, 54 × 107.

A. Lambeaux, Brussel.

120. **Riviergezicht.**

Over een rivier ligt een gedeeltelijk met huizen bezette brug. Op den voorgrond landlieden en visschers.

Paneel, 46 × 64.

S. T. Smith & Son, London.

NICOLAES KNUPFER.

Historie- en portretschilder. — Naar men wil, geboren te Leipzig in 1603, kreeg hij daar onderwijs van zekeren Emanuel Nysse. Daarna was hij eenigen tijd te Maagdenburg en kwam in 1630 te Utrecht, waar hij nog het atelier van Abraham Bloemaert bezocht. Hij woonde ook tijdelijk te 's Gravenhage, maar stierf te Utrecht in 1660. Te 's Gravenhage was Jan Steen, te Utrecht Arie de Vois zijn leerling. In zijn vroegen tijd volgde hij Adam Elsheimer na (Jacht naar het geluk te Schwerin), later was hij met succes zelfstandig werkzaam (Portretgroep van zichzelf en de zijnen te Dresden).

121. De jonge Tobias en zijne vrouw.

Zij knielen in hun slaapvertrek en verrichten de door den in wit gewaad achter hen staanden engel voorgeschreven gebeden en offers. Door de deur ontvliedt de booze geest.

Zie Tobias VIII vs. 4.

Gemerkt rechts beneden: N knupfer 1654.

Koper, 29 × 24⁵.

Dr. A. Bredius, 's Gravenhage.

REYNIER VAN DER LAECK.

Schilder van gestoffeerde landschappen. — Deze navolger van Cornelis van Poelenburg zond in 1649 twee schilderijen in op de bekende verloting te Wijk-bij-Duurstede. Behalve het hier tentoongestelde en 1633 gedateerde stuk is van hem nog slechts een dergelijk stuk van 1640 bekend in het Museum te Göttingen.

122. Heilige Magdalena.

Zie Supplement.

ANTONIUS LEEMANS.

Deze stillevenschilder, die omtreeks 1630 te Amsterdam geboren is, woonde in 1663 te Utrecht, toen de Monconys hem daar bezocht. Een stilleven in het bezit van Jhr. Mr. V. de Stuers te 's Gravenhage is van 1665, in de verzameling van W. Gruyter bevond zich er een van 1655. Vóór 1673 is hij overleden. Een stuk met figuren berust in het Museum te Schwerin. Een J. Leemans schilderde jachtgerei in denzelfden trant.

123. Jachtgerei.

Tegen een grijzen wand hangen een vogelkooi, kruithoorn, weitasch, jachthoorn en verdere jachtbenoodigdheden.

Paneel, 23 × 17.

Z. L. van den Berg, 's Gravenhage.

PIETER JAN VAN LIENDER.

Schilder van stadsgezichten. — Geboren te Utrecht 23 Dec. 1727, was hij daar de leerling van zijn oom Jan van Liender. In 1759 werd hij er lid van het Schilderscollege en 26 Nov. 1779 overleed hij er.

Gezicht op de Gaardbrug te Utrecht.

Zie Museum Kunstliefde, No. 61.

HERMAN VAN LIN.

Van dezen dierenschilder, die eenigzins als een navolger van Dirck Stoop en Philips Wouwerman kan beschouwd worden, zijn weinig levensbijzonderheden bekend. In de Roomsche schildersbent heette hij „Stilheid". Sedert 1659 bekleedde hij herhaaldelijk bestuursposten in het Schilderscollege te Utrecht, het laatst in 1670.

124. **Ruiter.**

Een ruiter komt stapvoets op een wit paard van de jacht, terwijl achter hem aan een met wild beladen muilezel stapt, en honden hem omringen. Links op den achtergrond een groote muur, rechts een ver uitzicht op het vlakke land, met eenige paarden als stoffage.

Gemerkt rechts onderaan: H. v. Lin.

Paneel, $21^5 \times 25$.

Mr. D. A. Koenen, Nieuwer-Amstel.

Toegeschreven aan H. VAN LIN.

125. **Ruiter.**

Ruiter op een witten schimmel, stappend op een landweg met boomen.

Dit stukje is hoogst waarschijnlijk van Phil. Wouwerman, aan wien het vroeger ook reeds werd toegeschreven.

Paneel, 21×15^5.

Museum Boymans, Rotterdam.

DIRCK VAN DER LISSE.

Geboren te Breda, was hij te Utrecht leerling van Cornelis van Poelenburg, wien hij in zijn werk zeer nabij kwam. 30 Oct. 1639 huwde hij Anna van der Houve, en 3 Mei 1648 Maria Both van der Eem. In 1644 was hij in het Haagsche gilde gekomen. Hij behoorde tot eene aanzienlijke familie, en bekleedde te 's Gravenhage in 1660 het ambt van burgemeester. Hij heeft ook in Frankrijk gereisd. 31 Jan. 1669 werd hij te 's Gravenhage begraven. Tot voor korten tijd werd hij op het voetspoor van Houbraken met den voornaam Jan genoemd en met Jan Lijs verward. Het prentencabinet te Dresden bewaart honderden studies naar het naakt van zijne hand.

126. **Familiegroep.**

De vrouw, voorgesteld als Atalante, zit in een geel costuum links in een landschap, achter haar twee nymphen en in de lucht een cupido met een krans. Voor haar staat Meleager in een rood jachtcostuum, den zwijnskop in de hand.

Gem. links beneden met het monogram: D V L

Paneel, 27 × 38[5].

A. E. G. Goossens van Eyndhove, 's Gravenhage.

127. **Familiegroep.**

In een heuvelachtig landschap ziet men rechts een echtpaar in herdercostuum, de vrouw zittende, de man staande aan hare linkerzijde, voor hen drie kinderen bij een bok, een vierde nadert van links; op den achtergrond herders met hunne kudden.

Tot dusver toegeschreven aan C. Poelenburg.

Doek, 109 × 151.

A. de Jonge, Rotterdam.

JOHAN CORNELIS VAN LOENEN.

Van dezen schilder is alleen bekend dat hij den 21 Febr. 1643 met Petronella van Quirijnen te Utrecht een testament maakte, waarbij hij aan Jan Rutgersz. van Nieuwael (eveneens schilder) legateert.

128. Portret van een driejarig meisje.

Levensgroot, staande, in satijnen gewaad met pofmouwen, witten boezelaar en plat kanten kraagje, op den rug een lang schoudermanteltje, en een gepluimd mutsje op het hoofd. In de rechterhand eenige kersen; het linkerarmpje houdt zij uitgestrekt. Links op den achtergrond het opschrift: AETATIS SVAE. 3.

Gem. rechts onderaan: J. van Loenen. Fc. 1634.

Paneel, 110 × 84^5.

Mr. P. F. L. Verschoor, 's Gravenhage.

JAN GOSSAERT gez. MABUSE.

Schilder van portretten en historische onderwerpen. — Geboren omstreeks 1470 te Mabuse (Maubeuge), vormde hij zich aanvankelijk naar Quinten Massys en Gerard David, en werd in 1503 als meester in het gilde te Antwerpen opgenomen. In 1508 maakte hij in het gevolg van Philips bastaard van Bourgondië een reis naar Italië, die hem geheel onder den invloed van meesters als Lionardo da Vinci en Michelangelo bracht. Waarschijnlijk vergezelde hij Philips ook op zijn verdere reizen, o. a. in 1515 naar Denemarken, maar in 1516 was hij weer in de Nederlanden terug. Toen Philips 19 Mei 1517 zijn intrede deed als Bisschop van Utrecht, behoorde Mabuse weer tot zijn gevolg. Te Utrecht was hij de meester van Jan van Scorel. Hoe lang hij er gebleven is, is niet bekend, waarschijnlijk tot den dood van zijn Maecenas in 1524. Toen trad hij in dienst van Anton van Bourgondië, Markgraaf van Veere, te Middelburg. Hier bezocht Lucas van Leyden hem in 1527 of 1528. Hij is gestorven te Antwerpen in 1541.

129. Portret van Heer Jan van Eden „Ritter A° 1525".

In het zwart met een zwarte baret op, aan een gouden keten een Jerusalemkruis. Onder op de lijst de wapens van Eeden en Rijn van Jutphaas; onder de lijst: Ick Johan van Ede, sach die stede | daer Godt wou sterven | veel teyckenen dede, om onse vrede | ewelick te werven.

Int jaer ons Heeren M.V.XXV.

Paneel, boven afgerond 32 × 21.

G. C. D. d'Aumale Baron van Hardenbroek van Hardenbroek, Driebergen.

Navolger van MABUSE.

130. **De Kroning van Maria.**

Maria in groen gewaad met rooden mantel en witten sluier onder een baldakijn en een gouden kroon, die door een engeltje gedragen wordt, rijkt een appel aan het Christuskind dat op haar schoot staat. Rechts Joseph in een rood en groen kleed. Op den voorgrond vruchten in een schaal. Op den achtergrond architectuur.

Paneel, 106 × 69.

W. Mengelberg, Utrecht.

JACOB MARRELLUS.

Bloem- en vruchtschilder. — Geboren 1614, als zoon van Jacob Marrell, syndicus van Frankenthal, wordt hij leerling genoemd van Georg Flegel te Frankfurt a. M. en van Jan Davidsz. de Heem en Nicolaes Veerendael te Antwerpen. In 1641 trouwt hij te Utrecht en in 1646 wordt hij aldaar als kunstkooper vermeld. Hij bracht toen Abraham Mignon uit Frankfort als leerling mee. Zijn vrouw Catharina Eliots stierf eenige jaren later. Hij zelf stierf te Frankfort 11 Nov. 1685.

131. **Bloemstuk.**

In een gebeeldhouwde vaas is een ruiker gestoken met tulpen, witte rozen en andere bloemen. Op de plint kruipen een slak en een hagedis.

Gem. op de tafelplint: Jacobus Marrellus pinx A⁰ 1641.

Paneel, ovaal 54 × 40.

Dr. Carl. Ohnesorge, Maagdeburg.

MICHIEL JANSZ. VAN MIEREVELT.

Portretschilder; er zijn uit oude inventarissen enkele historische onderwerpen van hem bekend. — Geboren te Delft 1 Mei 1567 als zoon van den goudsmid Jan Michielsz., genoot hij het eerste onderricht van eenige overigens onbekende schilders te Delft en daarna was hij ruim twee jaar bij Anthonie van Montfoort gez. Blockland te Utrecht. In Delft teruggekeerd, bleef

hij daar wonen en werd een der meest gevierde portretschilders, die er een uitgebreid atelier op na hield, zoowel voor het Stadhouderlijk Hof als voor vreemde hoven werkte en met tal van staatslieden en geleerden bevriend was. Hij overleed te Delft 27 Juli 1641, een groot vermogen nalatende. Zijn schoonzoon Willem Jacobsz. Delff heeft vele zijner portretten op koper gebracht. Onder zijne leerlingen behoorden Paulus Moreelse en J. v. Ravesteyn.

132. Portret van Abraham van der Meer, Raadsheer in het Hof van Holland, Zeeland en West-Friesland, geb. 1584.

Borstbeeld, van voren iets naar rechts, in zwart gewaad met breed geranden pijpkraag, links bovenaan zijn wapen.
Gegraveerd door W. J. Delff.

Gem. links op den achtergrond: Aetat. 42, 1626.

Paneel, $68^5 \times 81$.

Frederik Muller & Co., Amsterdam.

133. Portret van Pieter Cornelisz. Hooft.

Levensgroot kniestuk, van voren iets naar rechts gewend, in zwart gewaad. In de linkerhand houdt hij zijne handschoenen, in de rechter zijn hoed.
Gem. links ter hoogte van de schouders: Aetatis 48 Ao. 1629, M. Miereveld.

Gegraveerd door J. Houbraken 1738 en door J. Vrijdag 1802.
Tent. Amsterdam 1872, 1876 en 1879.
Een verkleinde herhaling in het Rijksmuseum te Amsterdam (Coll. van der Hoop).

Paneel, $108^5 \times 83$.

Gemeente-Universiteit, Amsterdam.

134. Portret van Agatha de Vlamingh van Oudtshoorn, Echtgenoote van 1° Roelof Bicker, schepen van Amsterdam, 2° Jacob Schimmelpenninck v. d. Oye, Burgemeester van Zutfen, geb. 1619, overl. 3 Dec. 1675.

Levensgroot borstbeeld, van voren, iets naar links, in rijk versierd costuum.
Gem. rechts ter halver hoogte: Aetatis 21. Ao 1640. M. Miereveld.

Paneel, 72×60^5.

J. D. Waller, Baarn.

135. Portret van Willemtje Pietersdr. Halling, gehuwd met Willem Jansz. van der Aa, Vroedschap van Rotterdam. Geb. 7 Oct. 1562, st. 24 Maart 1641.

Levensgroot borstbeeld, van voren iets naar links, in het zwart gekleed, met witten kraag en wit mutsje.

Coll. Quarles van Ufford, Haarlem 1878.

Paneel, aan alle zijden afgesneden, 46 × 37.

J. D. Waller, Baarn.

ABRAHAM MIGNON.

Schilder van bloem- en fruitstukken. Er is ook een zelfportret van hem bekend. — Geboren te Frankfort a. M. in Juni 1640, en zijne ouders jong verloren hebbende, nam Jacob Marrellus hem in 1646 tot zich, en omstreeks 1660 ging hij met dezen zijn leermeester naar Holland, waar hij nog leerling van Jan Davidsz. de Heem werd. In 1669 werd hij in het gilde te Utrecht ingeschreven. Hij bleef te Utrecht wonen, huwde aldaar den 11 Jan. 1675 met Maria Willaerts, dochter van den schilder Cornelis Willaerts, doch zocht, kort voor zijn dood, die in 1679 plaats vond, zijn geboortestad weer op.

136. Stilleven.

Op een marmeren, voor een deel met een groen fluweelen kleed bedekt, tafelblad staat een metalen bord met oesters, kastanjes en een halve citroen. Daarnaast staat een suikerpot van aardewerk, en ligt een sinaasappel, een opengesneden granaatappel, eenige vruchten enz. Links in den hoek een brandende pijp en lont en een groenglazen roemer met klimop omwonden. Rechts daarvan een kistje bedekt met druiventrossen en andere vruchten.

Gemerkt op de plint: Ab. Mignon.

Paneel, 54 × 44.

Coll. L. B. Coclers, 1811.
Tent. Amsterdam 1867.

Verzameling Six, Amsterdam.

PAULUS MOREELSE.

Schilder van portretten, herderinnetjes en enkele geschiedkundige voorstellingen. — Geboren te Utrecht in 1571 als zoon van den kuiper Jan Moreelse, was hij te Delft leerling van Michiel Jansz. van Mierevelt. Later bezocht hij ook Rome. In 1595 werd hij lid van het Zadelaarsgilde te Utrecht, en in 1611 was hij er Deken. Bij de oprichting van het Schildersgilde in dit jaar, werd hij er aanstonds Deken, evenals later nog herhaaldelijk. In 1616 bezocht hij Amsterdam en schilderde er een schutterstuk. In 1632 schonk hij een schilderij aan het Hiobsgasthuis. Hij was ook architect, en de in 1845 gesloopte St. Catharijnepoort was naar zijne plannen gebouwd. Hij was gehuwd met Antonia van Wintershoven; zijn zoon Hendrik werd professor aan de Utrechtsche Hoogeschool en burgemeester der stad. Hij zelf was in 1627 en 1628 schepen en in 1637 eerste kameraar. Tot zijne leerlingen behoorde Dirck van Babueren.

137. **Mansportret.**

Borstbeeld naar links, in blauw zijden wambuis met roode insnijdingen en goud passement versierd, en kanten kraag.

Gem. rechts bovenaan: Aagee 27 PMo fe. A^{0}. 1618.

Paneel, 71 × 53.

Douair. van Reede van ter Aa geb. Gillot, Utrecht.

138. **Vrouweportret.**

Borstbeeld naar links, in zwart zijden uitgesneden kleed met paarse insnijdingen, pofmouwen en kanten kraag met een rooden strik. Om den hals een parelsnoer met hangers met goud en edelgesteenten en onder den kraag een zilveren ketting van vijf snoeren.

Gem. links bovenaan: P. Moreelse fe A^{0}. 1618.

Paneel, 69 × 53.

Douair. van Reede van ter Aa geb. Gillot, Utrecht.

139. **Vrouweportret.**

Zittend, levensgroot, tot aan de knie, links gewend, in een zwart met pels omzoomd costuum.

Links boven gem.: Aetatis suae 66 anno 1622.

Paneel, 122 × 90.

Mr. F. A. van Hall, Utrecht.

140. Portret van Philips Ram, Raad en Schepen der Stad Utrecht, Rentmeester van het Convent van Oostbroek, Hoogheemraad van den Lekdijk Bovendams, geb. 3 Jan. 1585, st. 15 Dec. 1632.

Levensgroot, staande, tot aan de knie, van voren, iets naar rechts, in zwart costuum, de rechterhand op de heup, in de linker zijne handschoenen; rechts eene roodbekleede tafel.

Gem. rechts boven: Aet. 40 A^{0}. 1625 PM. f; links het familiewapen.

Doek, 111 × 85.

Jhr. J. A. P. L. Ram, Utrecht.

141. Portret van Anna Strick van Linschoten, geb. 23 Mei 1591, st. 3 Dec. 1637, gehuwd met Philips Ram.

Levensgroot, staande, tot aan de knie, naar links gewend, in een zwart, van voren met goud versierd costuum, de rechterhand op het roode tafelkleed steunende, in de linkerhand hare handschoenen.

Links boven gem.: Aet. 34 Ao. 1625 P. M. fe. Rechts boven het familiewapen.

Doek, 110 × 84.

Jhr. J. A. P. L. Ram, Utrecht.

142. Vrouweportret.

Borstbeeld, van voren, iets naar links, in rijk zwart gewaad, met witten opstaanden kanten kraag, en paarlen halssnoer, terwijl om een bandje een ring hangt.

Gemerkt rechts bovenaan: 1625 P. M.

Paneel, 66^{5} × 55.

Mr. L. W. A. Besier, Utrecht.

143. Portret van Willem van Liere, Heer van Oosterwijk, Ambassadeur te Venetië, geb. 1588, st. 8 Sept. 1649.

Levensgroot borstbeeld, iets naar rechts, gekleed in het zwart met een witkanten kraag.

Gemerkt links boven: P. M. 1627.

Gegraveerd door J. T. C. Reckleben.

Paneel, 71 × 56.

B. W. G. Wttewaall van Wickenburgh, Utrecht.

144. **Mansportret.**

Borstbeeld, van voren, iets naar rechts, in zwart gewaad met witte insnijdingen, met witten geplooiden kraag.

Gemerkt rechts bovenaan: PM. 1632.

Paneel, $66^5 \times 55$.

Mr. L. W. A. Besier, Utrecht.

145. **Vanitas.**

Een jeugdige vrouw in rood en zwart gestreept gewaad en met een geelzijden omslagdoek met gouden franje wijst met beide handen op haar beeltenis in een op tafel voor haar staanden spiegel.

Gemerkt rechts bovenaan: P. M. 1632.

Doek, 84×70^5.

Verzameling Six, Amsterdam.

Toegeschreven aan PAULUS MOREELSE.

146. **Officier van de Lijfwacht.**

Kniestuk, van voren, levensgroot, in verguld stalen harnas, met oranjesjerp en hoogen gepluimden hoed. Aan een koord hangt een penning met het borstbeeld van Prins Maurits. In de ontbloote rechterhand houdt hij de bardezaan, de linker rust op het gevest van zijn degen.

Paneel, 138 × 95.

C. Kneppelhout van Sterkenburg, Driebergen.

147. **Herderin.**

Levensgroot, in rood costuum, in de linkerhand een krans, de rechter aan haar sluier.

Paneel, 70 × 58.

J. L. Muyser, 's Gravenhage.

Copie naar PAULUS MOREELSE.

148. **Portret van Johanna Martens, echtgenoote van Antonie van Hilten.**

Levensgroot, staande, tot aan de knieën, van voren, iets naar links; gekleed in een zwart gewaad met rijk versierde kraag en manchetten; links eene tafel, rechts eene groene draperie.

Doek, 109 × 87.

Jhr. Mr. J. L. A. Martens, Utrecht.

ANTONIO MORO.

Portretschilder. — Eigenlijk Antonie Mor van Dashorst geheeten, en geboren te Utrecht in 1512, genoot hij het onderricht van Jan van Scorel, en bezocht daarna Italië, waar hij vooral Titiaan tot voorbeeld schijnt gekozen te hebben. Daarna keerde hij naar Utrecht terug, waar hij ten minste in 1544 voorkomt. In 1547 werd hij in het St. Lucasgild te Antwerpen opgenomen, en in 1550 was hij weer te Rome. In dienst van den koning van Spanje deed hij vervolgens reizen om vorstelijke personen te schilderen. Zoo was hij in 1552 te Madrid, in 1553 te Lissabon en in 1554 te Londen. Daarna schijnt hij weer in de Nederlanden geleefd te hebben, o. a. te Brussel en in 1558 en 1559 te Utrecht. In 1568 was hij te Antwerpen, waar hij ook waarschijnlijk in 1581 gestorven is. Hij was ontegenzeggelijk de grootste portretschilder, dien Nederland in de 16de eeuw opgeleverd heeft. Zijn werk, dat men in Spanje bij dozijnen aantreft, komt hier te lande bijna niet voor. Twee zeer fraaie portretten heeft Jhr. Mr. V. de Stuers te 's Gravenhage. Zijn historische voorstellingen worden in de litteratuur vermeld, maar zijn nog niet teruggevonden.

149. Portret van Jacob de Moor.

Borstbeeld, van voren, iets naar rechts, in het zwart, met een wit kraagje.

Gem. links bovenaan: Aet. 37. A^0 1576.

Paneel, 44 × 34

Carl Schöffer, Amsterdam.

150. Portret van Elisabeth Ruyschenberg.

Borstbeeld, van voren, iets naar links, in het zwart, met smal geplooid wit kraagje en witte muts.

Gem. rechts bovenaan: Aetatis 24 A^0 1576.

Paneel, 43^5 × 34.

Carl Schöffer, Amsterdam.

151. **Verheerlijking van den verrezen Christus.**

De Zaligmaker, ten halven lijve uit het graf, toont de wonden zijner handen en zijde; ter linkerkant de H. Petrus in aanbiddende houding, rechts de H. Paulus op Christus wijzende. Boven, twee engelen, de linker in aanbidding, de rechtsche een bloemkroon boven het hoofd van Christus houdende. Op de bovenplint van het graf:

ANT. MORVS. PHIL. HISP. REGIS. PICTOR. F. A. M.D.L.VI.

Doek, 165 × 151.

S. J. Droogleever, Utrecht.

JACQUES MULLER.

Schilder van ruitergevechten en van stukken in den trant van Poelenburg. — Hij was te Utrecht omtrent het midden der 17e eeuw werkzaam. De Heer J. Ph. van der Kellen zag voor geruimen tijd een stuk, waaraan hij met Dirck Stoop, een der Ormea's en een Willaerts geschilderd had.

152. **Amoretten.**

Vier naakte amoretten spelende in een soort van grot. De middelste houdt een krans in de hoogte, rechts schenkt er een iets in een beker, links spelen de beide anderen met elkaar.

Gem. beneden links: J. Muller.

Paneel, $25^5 \times 35^5$.

P. v. Semenoff, St. Petersburg.

R. NIEUWAEL.

Deze portretschilder, waarschijnlijk verwant aan Jan Rutgersz. van Nieuwael, die in 1643 te Utrecht voorkomt, is verder niet bekend. Een Venus en Amor in de collectie Somoff te St. Petersburg herinnert aan de manier van Poelenburg. Een W. Nieuwael schilderde omstreeks 1725 zwakke portretten.

153. Portret van Albrecht Schach von Wittenauw.

Levensgroot borstbeeld naar links, in een rijk wit costuum en met lange lokken. Lichte achtergrond en donkere ovale omlijsting. Links boven het familiewapen.

Gem. rechts beneden: R. niwael f. 1645.

Paneel, 74 × 60.

Mr. Verschoor, 's Gravenhage.

154. Portret van Susanna van der Muelen, Echtgenoote van den voorgaande.

Levensgroot borstbeeld in zwart, laag uitgesneden costuum, tegen lichten achtergrond met donkere ovale omlijsting. Links boven het familiewapen.

Gemerkt links beneden: R. niwael f. 1645.

Paneel, 74 × 60.

Dezelfde.

JUSTUS VAN DER NYPOORT.

Schilder van binnenhuizen en etser. — Geboren te Utrecht als zoon van Willem van der Nypoort, Deken van St. Marie, was hij in 1639 leerling van Pieter van Portengen. In 1672 vertoefde hij met Jan van Bunnick en Andr. de Wit te Rees, tegen het einde der eeuw daarentegen in Oostenrijk. Zijn portret in zwarte kunst door hem zelf geschraapt heeft hij aan Folpert van Ouwenaller opgedragen. Zijn broeder Cornelis was eveneens schilder en de echtgenoot van Abigaïl Willaerts. Zijn werk, dat hoogst zelden voorkomt, verraadt Vlaamschen invloed.

Boerenherberg.

Zie Museum Kunstliefde. (Nieuwe aanwinst.)

Onbekend, omstreeks 1500.

155. Portret van Heer Evert Zoudenbalch, Proest van Maestricht Canonick ende tressaurier in den Dom tUtrecht. Heer van Orck ende Emeloert.

Borstbeeld van voren, iets naar links, half levensgroot. In rood gewaad waarover een koorhemd. In beide handen

een gebedenboekje. Op de lijst het bovengenoemde opschrift. Heer Evert Zoudenbalch legde in 1491 den grond tot de stichting van het Elisabeths-Gasthuis, dat later naar het Regulierenklooster werd overgebracht en bekend is onder den naam van Burgerweeshuis.

Paneel, 45 × 34⁵.

Gereformeerd Burgerweeshuis, Utrecht.

Onbekend, 1502.

156. Portret van een kanunnik, vermoedelijk uit het geslacht Abcoude van Meerten.

In zwarte kleeding met bonten manchetten en zwart kapje. In de linkerhand houdt hij een bril, in de rechterhand een breede rol met de spreuk: Hoc erit tibi argumentum semper in promptum situm: Ne quid respectes amicos quod tu per te agere possis: Anno nativitate mee 66.

Voor hem een geopend getijdenboek, een brillehuisje en het jaartal 1502.

Op de knop van zijn stoel een beertje met wapenschild. Hetzelfde wapen met verwisselde kwartieren op den hoek van de lijst. Verder: Deo providens. prospectans. modestus. esto.

Paneel, 75 × 64⁵.

St. Janskerk, Utrecht.

Onbekend, 1560.

157. Portret van Willem van Tuyll tot Bulckensteyn.

In het zwart damast met gouden knoopjes op de mouwen en drie *crevés* waar een rood onderkleed doorschijnt. Op de zwarte baret een medaillon met het oordeel van Paris. Aan een gouden keten het wapen van Tuyll. Met de linkerhand houdt hij het gevest van zijn degen, met de rechter een paar handschoenen. Op een tafel naast hem een inktkoker met de spreuk: respice finem. Gemerkt A⁰. 1560. Links gekwartileerd de wapens van Tuyll, Haeften, Egmond en Kuyk. Rechts die van (Matenesse), Duyvenvoorde, Rijnis (sic) en Haeften van Reijnoij.

Paneel, 94 × 77.

Douair. van Tuyll van Serooskerken van Zuylen geb. van Weede, Zuilen.

Onbekend, 1585.

158. Vrouweportret, genoemd dat van Elisabeth Jansdochter van Royen, huisvrouw eerst van Cornelis Aertsz. Vereem, later van Sweer Henricxz. van Nellesteyn.

Levensgroot kniestuk in zwart fluweelen kleed en wit vleugelmutsje. Om het middel eene zware zilveren schakelketting, waarvan zij het afhangende gedeelte, aan welks einde een zilver kunstwerk, in beide handen houdt.

Links de wapens van Vereem, van Nellesteyn en van Royen.

Rechts gem.: Aetatis suae 31 A° 1585. Daaronder sporen eener oudere inscriptie.

Paneel, 105 × 71.

Gereformeerd Burgerweeshuis, Utrecht.

Onbekend, omstreeks 1630.

159. Portret van Dr. Cornelis Booth, Burgemeester van Utrecht, Oudheidkundige en Geschiedbeschrijver dier stad, st. 13 Juli 1678.

Tot aan het midden van voren, iets naar rechts, in zwart satijnen gewaad, met insnijdingen op de mouwen en neer hangenden ringkraag; de krullende lokken zijn op het voorhoofd afgesneden. In de met een zware lederen handschoen bekleede linkerhand houdt hij een rol met het opschrift: AET XXI. Links boven zijn wapen.

Paneel, $17^5 \times 14^5$.

Gemeentemuseum, Utrecht.

MARIA VAN OOSTERWIJK.

Geboren te Nooddorp 20 Aug. 1630 als dochter van den predikant Jacobus van Oosterwijk, leerde zij te Utrecht bij Jan Davidsz. de Heem. Zij volgde haar meester met goed gevolg na, en hare stukken werden zeer gezocht. Een anecdote zegt, dat de stillevenschilder Willem van Aelst haar tevergeefs ten huwelijk gevraagd zou hebben. Zij schijnt te Delft gewoond te hebben, en is te Uitdam 12 Nov. 1693 gestorven ten huize van haar neef den predikant Jacobus van Assendelft. Hare dienstmaagd Geertje Pieters leidde zij tot schilderes op.

160. **Bloemruiker.**

Rozen, anjelieren, tulpen enz. Op de tafel eenige schelpen. Gem. rechts aan den tafelrand: Maria van Oosterwijck.

Doek, 79 × 66.

Mevrouw de Weduwe Lemker geb. Muller, Kampen.

WILLEM ORMEA.

Schilder van visschen. — Zoon van Marcus Ormea en Johanna van Glabbeeck, vermoedelijk leerling van zijn vader, die hetzelfde vak beoefende. In 1638 gaf hij een stuk aan het Hiobsgasthuis. In 1664 komt hij voor te Amsterdam, maar een jaar later weer te Utrecht, als lid van het schilderscollege. Hij was gehuwd met Johanna van Veen. In 1660 maakt hij met haar een testament. Het hier tentoongestelde is thans het eenig bekende werk van hem. De heer J. Ph. v. d. Kellen zag vroeger een doek, waaraan de schilder met D. Stoop, Jac. Muller en een der Willaertsen had samengewerkt.

161. **Vischstuk.**

Allerlei soorten van zee- en riviervisch op den voorgrond. Op den achtergrond zee met twee schepen, rechts aan het strand een kasteel.

Gemerkt beneden, rechts van het midden: . . . Ormeum.

Doek, 65 × 104.

Dr. A. Bredius, 's Gravenhage.

FOLPERT VAN OUWENALLEN.

Landschapschilder en etser. — Gedoopt te Utrecht 10 Sept. 1635 als zoon van Elias Jansz. Ouwenallen, vertrok hij al jong naar Weenen, waar hij in 1675 aangesteld werd tot „Kaiserl. Kammermaler und Kammerdiener", en 27 Dec. 1715 overleed. Zijn werk is uiterst zeldzaam.

Gezicht in de Korte Nieuwstraat te Utrecht.

Zie Museum Kunstliefde, n° 69.

THEODOOR VAN PEE.

Schilder van portretten, landschappen, dood wild en plafonds. — Geboren te Amsterdam in 1668 als zoon van Jan van Pee, was hij leerling van zijn vader, en vestigde hij zich aanvankelijk in zijn geboortestad. Hij dreef tevens een kunsthandel en bezocht daarvoor in 1715 Engeland, waar hij later geruimen tijd verblijf hield. In 1737 werd hij lid van het Schilderscollege te Utrecht, en ging te Maarsen wonen. Na eerst met Cornelia van Basseveld gehuwd te zijn, hertrouwde hij in 1745 nog op 76jarigen leeftijd. Hij overleed in het laatst van 1746 te 's Gravenhage, waar 23 Mei 1747 zijn nalatenschap werd verkocht. Zijn werk komt weinig voor.

162. **De Oostindie-vaarder.**

Een zeeman, met pijp in de eene en glas in de andere hand, kijkt naar een papegaai, die op zijn kruk naast hem zit en naar het eind van de pijp hapt. Op de tafel rechts een aap. Gemerkt links beneden: Theodoor van Pee 1697.

Doek, 64 × 58⁵.

Mr. A. H. H. v. d. Burgh, 's Gravenhage.

CORNELIS VAN POELENBURGH.

Schilder van naakte beeldjes in landschappen, van bijbelsche onderwerpen en van portretjes. — Geboren te Utrecht in 1586, werd hij leerling van Abraham Bloemaert, maar heeft daarna geruimen tijd in Italië verblijf gehouden. Adam Elsheimer's werk was daar van grooten invloed op hem. Zijn werk werd er zeer gezocht, en ook toen hij te Utrecht teruggekeerd was, genoot hij er een hoog aanzien. Rubbens bezocht hem op zijn atelier, en koning Karel I riep hem naar Londen, werwaarts hij zich in 1637 begaf. Hoe lang hij er bleef is niet bekend, maar in 1649 was hij Deken van het Schilderscollege te Utrecht, en later bekleedde hij daarin nog herhaaldelijk bestuursposten. 12 Aug. 1667 overleed hij te Utrecht. Van zijn leerlingen en

navolgers noemen wij Bartholomeus Breenbergh, Claes Tol, Dirck van der Lisse, Abraham van Cuylenborgh, François Verwilt, Jan van Haensbergen, R. v. d. Laeck, Toussaint Geltton, Corn. Willaerts, W. v. Rysen, W. Steenre en Daniel Vertangen.

163. Bathseba.

Zittende, geheel naakt bij een fontein op een geel kleed, van achteren gezien, doch het hoofd naar den beschouwer gewend; rechts staat de oude vrouw, die den brief van David gebracht heeft. Deze staat links op den achtergrond op een terras van zijn paleis.

Paneel, $34^5 \times 25$.

Oscar Huldschinsky, Berlijn.

164. Bathseba.

Dezelfde voorstelling als het voorgaande.

Paneel, 35×23.

Ridder Alph. de Stuers, Parijs.

165. De bekeering van Saulus.

De stoet komt van links. Saulus is achterovergevallen. Zijne gezellen vluchten, staan hem bij, of trekken hun zwaard. Donkere lucht, rechts vergezichtje.

Rechts gemerkt op een steen: C.P.

Paneel, 35×60.

Jos. Monchen, 's Gravenhage.

166. Christus aan het kruis.

Tegen een donkeren achtergrond. Links staat Maria Magdalena in een houding van schrik. Meer van achter keeren de krijgsknechten naar Jerusalem terug.

Paneel, $50^5 \times 38^5$

Jos. Monchen, 's Gravenhage.

167. Arcadisch landschap.

Antieke ruïnes, rechts vergezicht. Op den voorgrond een naakte vrouw in knielende houding, die zich in een blauw kleed schijnt te willen hullen. Voor haar staat een herder, die haar iets voorhoudt.

Gemerkt C. P.

Paneel, $29^5 \times 27$.

Jacob Fischer, Mainz.

Richting POELENBURG.

168. **Badende Nymphen.**

Drie nymphen aan den oever van het water, rechts een gebouw, waarvoor een koe, die gemolken wordt.

Paneel, $36^5 \times 49$.

J. H. Lintz Jr., 's Gravenhage.

169. **Boetvaardige Magdalena.**

Staande in een grot, de oogen ten hemel geslagen, den mond geopend, rust zij met hare gevouwen handen op een opengeslagen boek. Een cherubijn aan den ingang van de grot houdt een geessel en roeden vast.

Paneel, 44 × 33.

Nationalmuseum, Stockholm.

170. **De H. Antonius.**

De monnik staat in een grot rechts op den voorgrond, hij wendt zijn aangezicht naar een zestal engeltjes, die in een lichtgevende wolk bij den ingang van de grot vliegen. Op den achtergrond ziet men den heilige nogmaals, staande onder vrijen hemel met een crucifix in de hand.

Paneel, 27 × 46.

Nationalmuseum, Stockholm.

OCTAVIANO DEL PONTE.

Stillevenschilder, denkelijk van Italiaansche afkomst. — In 1628 gaf hij een schilderij aan het Hiobsgasthuis, waar hij van 1639 tot 1645 regent van was. Hij was tevens lombardhouder. Behalve het hier tentoongestelde is er geen werk van hem bekend.

171. **Heilige Familie.**

De H. Maagd met het kind Jezus staande op haar schoot, zit op een bordes van twee steenen treden, waarachter St. Joseph staat. Ter weerszijden van het bordes staan St. Jan Baptist en St. Jan Evangelist; op de onderste trede het wapen der familiën del Ponte en de Milan.

De afgebeelde wapens zijn die van Octaviano del Ponte, lombardhouder en kunstschilder te Utrecht, en zijne vrouw Anna de Milan (beide begraven in de St. Jacobskerk, waar op een altaar tegen den zuidelijken koorpijler was gevestigd eene vicarie van St. Jan Evangelist en St. Jan Baptist). De schilderij behoort tot de schilderijen, naar het stadhuis overgebracht uit de gasthuizen; zij is is gewis afkomstig uit het St. Antonie's gasthuis buiten de Weerd, waar volgens den inventaris van omstreeks 1600 berustte „een schilderye gecommen van Octaviaen Dell Ponte met lijst."

Gem. bij het wapen OCTAVIAEN DAL PONTE.

Doek, 87 × 115.

Gemeentemuseum, Utrecht.

CRISPIAEN VAN DEN QUEBORN.

Portretschilder en etser, geb. 1604 te 's Gravenhage, overleden naar men wil in 1653. Zoon en leerling van Daniel v. d. Q. hofschilder van Prins Maurits, gehuwd met een dochter van Crispyn van den Broeck, zwager der vischschilders Pieter de Puter en Abr. van Beijeren. De gravures die hij voor L'académie de l'Epée van Thibault (1628) vervaardigde zijn door hem te Utrecht onderteekend.

172. Portret van Hartogh van Moerkerken.

Borstbeeld van voren, iets naar rechts in zwart gewaad met platten witten kraag. Lichte achtergrond in zwart ovaal. Links bovenaan zijn wapen.

Gemerkt rechts op den achtergrond: CVQ. fecit. Ao. 1645.

Paneel, 67 × 56^5.

Museum Boymans, Rotterdam.

173. Portret van een vrouw der familie van Moerkerken.

Borstbeeld van voren iets naar rechts in zwart gewaad met platten kanten kraag en kanten mutsje. Lichte achtergrond in zwart ovaal. Links bovenaan haar wapen.

Paneel, 72^5 × 58^5.

Museum Boymans, Rotterdam.

DOMINICUS AMBROSIUS ROSEMALE.

Geboren vermoedelijk te Utrecht omstreeks 1620, stierf hij daar 31 Dec. 1699, na gehuwd geweest te zijn met Wilhelmina van Loon. Hij was advocaat voor den Hove van Utrecht en beoefende de schilderkunst slechts als liefhebber. Vandaar dat zijn werk uiterst zeldzaam is.

De St. Antonius-Kapel in de St. Janskerk te Utrecht tijdens de afbraak.

Zie Museum Kunstliefde, n°. 71.

WARNER VAN RIJZEN.

Geboren te Zaltbommel, was hij te Utrecht of in Italië leerling van Cornelis van Poelenburg. In 1664 vestigde hij zich in zijn geboorteplaats en werd er de meester van Gerard Hoet. Een jaar later werd hij juwelier en vertrok naar Spanje In zijn eenig werk doet hij zich kennen als een getrouw volgeling van Poelenburg.

Een photographie naar zijn eenig bekend werk in het Museum te Kassel ligt in de vitrine.

PIETER JANSZ. SAENREDAM.

Schilder van kerken. — Geboren te Assendelft 9 Juni 1597, als zoon van den te Amsterdam wonenden graveur Jan Saenredam. Na diens dood in 1607 verhuisde zijn moeder naar Haarlem, waar hij op het atelier van Frans Pietersz. de Grebber kwam, en in 1633 in het gilde werd ingeschreven. 31 Mei 1665 werd hij te Haarlem begraven. Hij schilderde en teekende uitsluitend kerkgezichten, en bezocht daartoe verschillende plaatsen van ons land. Deze kerkgezichten munten uit door historische getrouwheid en zijn daardoor van groote waarde voor de geschiedenis der bouwkunst. Herhaaldelijk was hij ook te Utrecht werkzaam, o. a. geruimen tijd in 1636.

174. **De St. Mariakerk te Utrecht.**

Gezicht op den westergevel van de St. Mariakerk, waarachter rechts de toren zich verheft.

Lithographie in Vermeulen's Tijdschrift, II 19.

Paneel, 64 × 50⁵.

Verzameling Six, Amsterdam.

175. **Gezicht in de Buurkerk te Utrecht.**

Op den achtergrond drie kleine figuurtjes. Rechts een epithaphium met een lang opschrift.

Gem. rechts beneden: buerkerck tot Utrecht. Pieter Saenredam dit gemaeckt.

Paneel, 77 × 61.

Verzameling Six, Amsterdam.

HERMAN SAFTLEVEN.

Schilder van landschappen en enkele boeren binnenhuizen.— Geboren te Rotterdam in 1609 als zoon van den schilder Herman Saftleven. Vermoedelijk heeft zijn vader, waar evenwel geen werken van bekend zijn, of zijn oudere broeder Cornelis hem de eerste opleiding gegeven. 15 Mei 1633 huwde hij te Utrecht Anna van Vliet, en bleef daar wonen. In 1635 werkte hij met C. van Poelenburg, D. van der Lisse en Bloemaert mede aan eene serie van vier stukken uit den Pastor fido van Guarini, die zich in de vorige eeuw op het slot Honselaersdijk bevonden (thans te Berlijn). Uit zijne vele Rijnlandschappen, vaak van plaatsaanduiding en datum voorzien, blijkt, dat hij veel aan den Boven-Rijn gereisd heeft. In 1655 werd hij Overman van het Schilderscollege en later nog herhaaldelijk bestuurslid. Met Cornelis van Poelenburg was hij bevriend en Vondel maakte een gedicht op een album met zijne teekeningen. Hij heeft ook geëtst. Hij stierf te Utrecht 5 Jan. 1685. Willem van Bemmel was zijn leerling, Joh. Vorsterman en de beide Griffiers waren zijne navolgers.

176. **Landschap.**

Rechts eenige boerenwoningen met eenige knotwilgen aan een rivier. Links in de verte een kerktoren.

Onderaan links sporen van eene handteekening: HSL.

Tent. Leipzig 1889.

Paneel, 34 × 57.

Een pendant van dit stuk uit de jeugd des schilders bij den Heer A. Thieme te Leipzig.

J. O. Gottschald, Leipzig.

177. **Landschapje.**

Aan den oever van den Rijn liggen eenige scheepjes voor anker. Aan den linkeroever staan eenige huisjes en een groote boom, terwijl zich aan den rechteroever een boschrijke heuvel uitstrekt.

Gemerkt op den achterkant: Bij Andernach 1655 HSL.

Paneel, $17^5 \times 22^5$.

Fred. Muller & Co., Amsterdam.

178. **Landschapje.**

Aan den oever van een rivier staat een klein kasteeltje en een kerk tegen een begroeiden heuvel aan. Op de rivier eenige bootjes.

Gemerkt rechts op het schuitje: 1653 H. S. L. Op den achterkant een onleesbare inscriptie.

Paneel, $17^5 \times 22^5$.

Fred. Muller & Co., Amsterdam.

JOACHIM VON SANDRART.

Schilder van portretten en historische onderwerpen. — Geboren te Frankfurt a. M. 12 Mei 1606, leerde hij bij den graveur Gilles Sadeler te Praag en bij Gerard van Honthorst te Utrecht, waarschijnlijk bezocht hij hier ook het atelier van Abraham Bloemaert. In 1637 was hij samen met Cornelis van Poelenburg te Londen. Ook bezocht hij Italië. Hij woonde ± 1637—43 eenigen tijd te Amsterdam maar meestal te Frankfurt, Weenen of Neurenberg, waar hij in 1688 overleed. Van zijn hand is een zeer gewaardeerde geschiedenis der schilderkunst, in 1675 te Neurenberg verschenen.

179. Portret van Gerardus Johannes Vossius, Hoogleeraar te Amsterdam, geb. 1577 st. 1649.

Te halven lijve, in professorstoga met breeden geplooiden kraag, houdt hij een opengeslagen foliant voor zich. Op den achtergrond nog tal van boeken, waarvan twee opengeslagen zijn.

Op den achterkant de oude inscriptie: „Hier heeft Ge. Jo. Vossius selfs voor geseten."

Gegraveerd door Theod. Matham.

Paneel, 26 × 21[5].

Gemeente-Universiteit, Amsterdam.

ROELAND SAVERY.

Schilder van landschappen met dieren, en van bloemstukken. — Geboren te Kortrijk in 1576 leerde hij bij zijn ouderen broeder Jacques, met wien hij in of vóór 1591 naar Amsterdam was vertrokken. In 1594 was Willem van Nieuwland er zijn meester. Later trad hij in dienst van keizer Rudolf II, voor wien hij vele reizen door Duitschland, Zwitserland en Oostenrijk maakte, om Alpenlandschappen te schetsen. In 1612 was hij nog in dienst van keizer Mathias, maar in hetzelfde jaar keerde hij naar Holland terug. In 1616 was hij te Amsterdam, en 1619 werd hij ingeschreven in het Gilde te Utrecht. In 1628 schonk hij een schilderij aan het Hiobsgasthuis. Paulus Moreelse schilderde zijn portret. Hij stierf ongehuwd en in waanzin te Utrecht 25 Febr. 1639.

180. Landschap.

Tusschen hooge rotsen ziet men een houten brug over een bergstroom. Links eenige boeren, op den voorgrond een houthakker. Rechts verschiet.

Gemerkt beneden links: R. Savery 1609.

Paneel, 23 × 34.

Regierungspräsident Dr. G. Stüve, Osnabrück.

181. **Berg- en boschachtig landschap.**

In het midden een waterval. Op den voorgrond herten, reëen, geiten en vogels.

Gemerkt beneden in het midden: R. Savery 1618.

Paneel, $45^6 \times 86^5$.

Mevrouw de Weduwe Lemker geb. Muller, Kampen.

182. **Jacht in het woud.**

Twee jagers komen van onder een overhangende rots te voorschijn, het wild voor zich opjagende. Drie herten, twee reeën worden door de honden aangevallen, terwijl een der herten zich met zijn horens verweert. Links vlucht ook een oeros. In de boomen vliegen tal van vogels verschrikt op, o. a. een papegaai en een reiger. Aan den overkant van een beek vluchten nog eenige herten. De donkere lucht is fantastisch door eenige zonnestralen verlicht.

Gem. links onderaan: ROELANT.......

Doek, 80 × 141.

H. Gildemeester, Amsterdam.

183. **Bloemstuk.**

Vergroeide rose roos, met eenige andere bloemen, daarbij een sprinkhaan en een muis, alles op een tafel.

Gem. op de kant: Roelant Savery.

Paneel, 19 × 28.

J. den Engelse Wiemans, 's Gravenhage.

184. **Kip.**

Levensgroote kip, naar rechts gewend.

Gem. links onderaan: ROELANT SAVERY.

Paneel, $45^5 \times 41$.

Museum Boymans, Rotterdam.

MANIER VAN ROELAND SAVERY.

185. **Vee.**

Drie koeien en twee schapen in een boomrijk landschap. Links op een hek sporen eener handteekening.

Paneel, $25^5 \times 49$.

J. den Engelse Wiemans, 's Gravenhage.

JACOB SCHRIEDER,

Portretschilder, die in 1760 lid van het schilderscollege te Utrecht was. Zijn eenige bekende werken berusten in het gasthuis te Wijk-bij-Duurstede.

186. Portret van A. van Spithoven (geb. 1655). Regent van het Ewoud- en Elisabethsgasthuis te Wijk-bij-Duurstede.

Borstbeeld van voren met witte krulpruik in bruine jas, waartusschen hij zijn rechterhand steekt.

Gem. rechts ter halver hoogte: J. Schrieder fecit 172...; links ter halver hoogte: aet. 68.

Doek, ovaal, 74 × 58.

Ewoud- en Elisabethsgasthuis, Wijk-bij-Duurstede.

ANNA MARIA VAN SCHURMAN,

geboren te Keulen 5 Nov. 1607, als dochter van Frederik van Schurman en Eva van Harf, toonde zij reeds op jeugdigen leeftijd grooten aanleg voor wetenschap en kunst, vooral muntte zij uit in beeldhouwwerk. Een door haar geboetseerd zelfportret schatte Gerard van Honthorst op *f* 1000. Voorts was zij zeer bedreven in philosophie, wiskunde, borduren, glassnijden, graveeren, muziek, dansen, moderne en oude talen, terwijl zij zich met voorliefde bezig hield met de uitlegging der Heilige Schrift. Zij was een vurige aanhangster van den Waalschen predikant Jean de Labadie, wien zij eerst naar Middelburg, daarna naar Amsterdam en eindelijk naar Duitschland volgde. Zij stierf 4 Mei 1678 te Wieuwerd.

Toegeschreven aan ANNA MARIA VAN SCHURMAN.

187. Portret van Carolus Ludovicus Dematius, of de Maets, Hoogleeraar in de godgeleerdheid te Utrecht, geb. 25 Januari 1595, st. 20 April 1651.

Borstbeeld, van voren, iets naar links, in professorale toga, met geplooiden kraag. Teekening.

Achterop leest men: ANNA MARIA DE SCHURMAN Pinxit.

Perkament, ovaal, 17 × 13.

Gemeentemuseum, Utrecht.

188. Portret van Meinardus Schotanus, Hoogleeraar in de godgeleerdheid te Utrecht, geb. 13 Oct. 1593, st. 1644.

Borstbeeld, van voren, iets naar rechts, in professorale toga, met zwart kapje. Teekening.

Achterop leest men: ANNA MARIA DE SCHURMAN Pinxit.

Perkament, ovaal, 17 × 13.

Gemeentemuseum, Utrecht.

JAN VAN SCOREL.

Schilder van historiestukken en portretten. — Geboren in het dorp Scorel (Schoorl) bij Alkmaar 1 Aug. 1495, kwam hij omstreeks 1512 te Amsterdam bij Jacob Cornelisz. en in 1517 bij Jan Mabuse te Utrecht. Een jaar later begint hij een groote reis door Duitschland naar Italië, bij welke gelegenheid hij te Neurenberg eenigen tijd bij Albert Dürer vertoefde. Te Venetië scheepte hij zich in 1520 naar het Heilige Land in. In Italië teruggekeerd, benoemde Paus Adriaan VI hem tot conservator van het Belvedere. Toen deze, zijn landsman en beschermheer, in 1523 gestorven was, vertrok Scorel weer naar Holland. Hij vestigde zich te Utrecht, en woonde er aanvankelijk aan huis bij Herman van Lockhorst, Deken van Oudmunster. Zelf trad hij weldra ook in den geestelijken stand. Eerst verkreeg hij een vicarie in de St. Janskerk en in 1528 werd hij verheven tot Kanunik van de St. Maria. Gedurende de onlusten te Utrecht in 1537 woonde hij te Harmelen, maar van 1528 tot aan zijn dood bleef hij onafgebroken te Utrecht gevestigd. Te vergeefs trachtte de koning van Frankrijk hem aan zijn hof te verbinden, en zond de koning van Zweden hem vorstelijke geschenken. Hij was ook als architect en als ingenieur werkzaam en beoefende met goed gevolg de Latijnsche dichtkunst. Hendrik van Nassau, den Heer van Breda was hij 1536 tot 1538 behulpzaam bij den bouw van het kasteel te Breda. Bij de blijde inkomsten te Utrecht in 1540 van keizer Karel en in 1549 van graaf Philips had hij zijn aandeel

in het ontwerpen der eerepoorten enz. In 1550 werd hem de restauratie van het groote altaarstuk van van Eyck in de St. Bavokerk te Gent toevertrouwd. Hij overleed te Utrecht 5 Dec. 1562, bij zijne onwettige huisvrouw Agatha van Schoonhoven verscheidene kinderen nalatende. Maerten van Heemskerk en Antonio Moro werden onder zijne leerlingen geteld.

189. Portret van Catharina van Schoonhoven, zuster van Scorels bijzit.

In het zwart met een witte muts, de handen op den boezem.

In den grond gemerkt C. (atharina van) S. (choonhoven) twee gekruiste hellebaarden (?) 1533.

Paneel, 32 × 25.

W. Gumprecht, Berlijn.

190. Portret van Erasmus (copie naar Holbein).

Te halven lijve van voren iets naar links, in met bont gevoerde toga en de doctersbaret op, houdt Erasmus beide handen voor zich op een opengeslagen boek.

Boven hem op een papiertje de versregels:

Virginis a partu post secula quique decemque
Sex lustra anos tres pinxit Schoerle Erasmu 1533.

Verk. coll. Scheltus van Kampferbeke, Alkmaar 1855,

Paneel, ovaal, 33 × 21⁵.

Jhr. Ortt van Schonauwen, Arnhem.

191. Triptiek.

Middenstuk, H. Familie voor een grot. De H. Maagd in rood gewaad met groenen mantel, houdt het kind, dat haar liefkoost op de knie, zij heeft in de linkerhand een tak bloemen. Naast haar ligt Joseph te slapen.

Linker luik: de Donateur Mr. Willem Stoop, Medicinae Doctor en Burgemeester van Dordrecht (overleden 1537) geknield voor een bidbank, waarop zijn wapenschild, met zijn patroon, de H. Philippus, achter hun zijn negen zoons, waaronder een Jerusalemvaarder.

Rechter luik: zijn echtgenoote Adriana van Roon Gerritsdr. (overleden 1523), eveneens voor een bidbank geknield,

staande bij haar hare Patrones, (de H. Maria Magdalena?) met haar knielen hare tien dochters, waaronder een geestelijke zuster.

Zie Balen, Beschrijvinge van Dordrecht, p. 1244.

Middenpaneel, 76 × 69⁵, luiken, 76 × 27.

Mevr. de wed. Stoop geb. Deking Dura, Dordrecht.

192. **Triptiek.**

Middenpaneel. — Christus gekruisigd tusschen de beide moordenaars, welke laatsten met den rug naar het kruis van Christus zijn geplaatst. Aan den voet van het kruis van den Zaligmaker, weenende geknield Maria Magdalena in zeer rijke kleeding. Onder het kruis ter rechter zijde de H. Maagd ondersteund door den H. Johannes, bij het linker kruis twee vrouwen (Maria Cleophas en Maria Salome?) en twee, in bewondering staande mannen; de krijgsknechten en beulen verlaten in ontzetting en verward den berg.

Paneel, 97 × 76.

Linker luik. — Christus onder het kruis, geholpen door door Simon van Cyrene, daarvoor Veronica, met de doek waarop het H. Aanschijn, meer naar achter twee weenende vrouwen. Achtergrond een poort en diverse gebouwen.

Paneel, 97 × 39.

Rechter luik. — De Verrijzenis des Heeren. Christus met de kruisvaan in de linkerhand boven het graf, de wachters storten ter aarde en vluchten.

Paneel, 97 × 39.

Rechter luik, buiten. — Eva onder den paradijsboom gezeten, waarin de slang gekronkeld is, met den appel in de hand.

Paneel, 97 × 39.

Linker luik, buiten. — Adam in wijfelende angstige houding, aarzelt den aangeboden appel van Eva aan te nemen.

Paneel, 97 × 39.

Onder op de lijst van het geopende triptiek: „Geborge ten tijde der Beeldenstormerij uit de St. Nicolaas bijgenaamd de Oude kerk binnen Amsteldam. Deo Gratias".

B. H. Klönne, Amsterdam.

193. **Triptiek.**

Middenpaneel. — Christus verschijnt, na zijne verrijzenis aan Maria Magdalena, als tuinier, rechts in het verschiet de gang der H. vrouwen naar het graf, links een stad (Jerusalem?) in bergachtig landschap.

Paneel, 173 × 117.

Linker paneel. — Vijf geknielde mansportretten. — 173 × 48.

Rechter paneel. — Vijf geknielde vrouweportretten. Op den voorgrond een klein figuurtje, meisje in het wit gekleed met rozenkransje op 't hoofd.

Op den linkervleugel zijn afgebeeld Hendrik Jansz. van Duyvelandt, burgemeester van Delft met zijn zoons, op den rechtervleugel zijn vrouw Maritje Dammas Simonsdochter met de dochters. Buiten op de vleugels staan hunne namen en jaartallen vermeïd.

Tot 1556 is het stuk geplaatst geweest in de Nieuwe Kerk te Delft, later in het St. Anna-hofje te Leiden, om daarna in het bezit te geraken van de Vrijvrouwe van Renswoude (overl. te Utrecht 1754).

M. B. Wezelaar, Haarlem.

Atelier JAN VAN SCOREL.

194. **Kruisiging van Christus.**

Bijna dezelfde compositie als middenpaneel van het vorige triptiek.

Paneel, 169 × 147.

Afkomstig van het R.-K. paroch. Armbest. 's Gravenhage.

Bisschopp. Museum, Haarlem.

Richting JAN VAN SCOREL.

195. **Mansportret.**

In een met bont versierden zwart fluweelen tabbaard met platte baret op het hoofd.

Paneel, 40 × 33.

196. **Portret van Reinout van Brederode.**

In het zwart met zilver in juweelen in goud gevat evenals de borst met struisveder. Hij draagt een gouden keten met de ordeteekenen van het gulden vlies. Onder op de lijst een modern opschrift.

Gegraveerd door: R. Vinkeles.

Paneel, 76 × 66.

A. Croiset, 's Gravenhage.

197. **De roeping van Petrus, door Christus.**

Boomrijk en bergachtig landschap aan het meer, vele bijna naakte figuren, in schepen, aan de vischvangst, en kudde hoedende.

Paneel, 85 × 136.

Jhr. B. W. F. van Riemsdijk, Nieuwer-Amstel.

189. **De Slangen in de Woestijn.**

Op den voorgrond worden mannen en vrouwen door slangen gebeten, op den achtergrond in een bergachtig landschap met boomen en tenten om den koperen slang gekleede figuren in aanbidding.

Paneel, 130 × 185.

Dr. A. Bredius, 's Gravenhage.

199. **Portret van Nicolaus Cannius, Rector van het Begijnhof.**

In het zwart met een baret op in de rechterhand een boekje met de linker wijzende op een spreuk die er onder staat: Qui venit e furis cito gloria concidit . una | fine caret virtus . et benefacta manent.

Aan een boom op den bergachtigen achtergrond een papiertje met het jaartal 1534.

Boven om de lijst Nicolaus Cannius anno Aetatis sae 30.

Tent. Amsterdam 1876.

Paneel, 56^5 × 47.

B. H. Klönne, Amsterdam.

Naar JAN VAN SCOREL.

200. **Portret van Paus Adriaan VI.**

In zegenende houding, gezeten op een stoel met hoogen rug, gekleed in rochet roode fluweelen met hermelijn gevoerde Mozetta en muts = Camauro.

Gegraveerd door F. Bloemaert als Scorel.

De manier van schilderen heeft weinig overeenkomst met die van Scorel; er schijnt een Italiaansch origineel aan ten grondslag te liggen.

Paneel, 91 × 74.

Mgr. P. M. Snickers, Utrecht.

MICHIEL SIMONS.

Van dezen stillevenschilder, die in het derde kwart der 17de eeuw geleefd heeft, is alleen bekend dat hij den 22 Mei 1669 als getuige in een notarieele akte te Utrecht voorkomt en dat den 22 December 1671 de lakenkooper Jacob van Hattum hem aldaar een huis in de Korte Nieuwstraat verhuurde.

201. **Stilleven.**

Een kreeft, een tros druiven en een paar garnalen, waartusschen een wijnglas met gegraveerd wapen van Utrecht en de inscriptie *Welvaren van Utrecht.*

Gem. links op den rand van de tafel, M. Simons, f Ao. 1654.

Paneel, 33 × 32.

J. D. Waller, Baarn.

202. **Bloemen en vruchten.**

Op een tafel, ten halve met een groen fluweelen kleed bedekt, staat een glas met een bloemruiker, een half gevulde fluit, een tinnen bord met een half geschilde citroen en twee hazelnoten, een appel, een sinaasappel, een half gevulde groenglazen roemer, en een groote diepe schotel van aardewerk, waarin tal van vruchten, als blauwe en witte druiven, perziken enz. Daarnaast ligt nog een opengesneden meloen en eenige andere vruchten.

Gem. op de tafelplint: M. Simons.

Doek, 85 × 113.

Fred. Muller & Co., Amsterdam.

203. **Vruchtstuk.**

Mand met witte en blauwe druiven. Links een appel, rechts een bruine draperie op een tafel.

Doek, 47 × 54.

Jos. Monchen, 's Gravenhage.

G. SMIT.

Onbekend schilder, misschien uit de Utrechtsche school, waarmee de wijze van schilderen eenige gelijkenis vertoont.

204. **De overvloed.**

Een jeugdige vrouw in levensgrootte, van voren gezien in rood wit en blauw costuum met ontblooten boezem die uit een vaas munten, penningen en sieraden laat vallen.

Gemerkt rechts boven: G. Smit fe. 1636.

Het pendant hiervan eene soortgelijke allegorische figuur voorstellende berust eveneens in de verzameling van Semenoff.

Paneel, 71 × 55.

P. v. Semenoff, St. Petersburg.

DIRCK STOOP.

Schilder van landschappen met paarden. — Waarschijnlijk zoon en leerling van den glasschilder Willem Jansz. van der Stoopen, werd hij in 1610 te Utrecht geboren en kwam er in 1638 in het gilde. In het gevolg van Catharina Infante van Portugal bezocht hij Lissabon, en in 1662, toen deze Koningin van Engeland werd, ging hij met haar mede naar het Engelsche hof. In 1678 keerde hij in het land terug, en stierf te Utrecht in 1686.

205. **Ruitergevecht.**

Op heuvelachtig terrein vindt een woedend gevecht plaats tusschen Turken en andere krijgslieden. Op den voorgrond een ruiter op een steigerenden schimmel, met geladen pistool in de rechterhand.

Gemerkt links onderaan: D. Stoop f.

Paneel, 48 × 65.

Dr. M. Schubart, München.

206. **Op de jacht.**

Een ruiter op een bruin paard stoot in zijn jachthoorn, terwijl zijn honden zich voor hem verzamelen. Een ander ruiter is afgestegen en trekt een laars aan, terwijl diens

schimmel door een derde bij den toom gehouden wordt. Op den achtergrond bergen.

Rechts onderaan onduidelijk gemerkt.

Paneel, 35 × 49.

G. de Clercq, Amsterdam.

M. STOOP.

Genreschilder. — Levensbijzonderheden van dezen schilder, wiens werk zelden voorkomt, zijn niet bekend. Hij was vermoedelijk aan Dirck Stoop verwant en ondervond den invloed van Jacob A. Duck.

207. **De Verloren Zoon.**

In een slaapvertrek bespeurt men de overblijfsels van een slemppartij. De verloren zoon ligt achterover met een wijnglas in de rechterhand, en houdt met de linker een vrouwspersoon staande. Een tweede maakt het bed op. De page en de dienaar zijn bezig wijn te koelen. Links staat tegen een stoel een knieviool, op den grond liggen speelkaarten.

Gemerkt op den rug van den stoel M. Stoop.

Tent. Amst. 1872. Tent. 's Gravenhage 1890.

Paneel, 55 × 80.

J. C. Gijsberti Hodenpijl van Hodenpijl, Naarden.

208. **Rookend krijgsman.**

In een boerenhut zit een ruiter uit te rusten en rookt daarbij een pijp, terwijl zijn kuras en degen in een hoek tegen een trommel liggen. Bij den haard rechts warmen zich een man en twee vrouwen. Links op den voorgrond loopt een hond.

Paneel, 26 × 35.

J. E. Goedhart, Amsterdam.

Toegeschreven aan M. STOOP.

209. **Kortegaard.**

Onder een schouw zitten twee soldaten kaart te spelen, een trom als tafel gebruikend. Een viertal anderen kijkt toe. Links op den achtergrond nog eenige soldaten.

Koper, ovaal 21 × 26.

Dit stuk vertoont ook eenige overeenkomst met sommige werken van Anth. Palamedes.

Mr. A. H. H. v. d. Burgh, 's Gravenhage.

BERNARDUS SWAERDECROON.

Van dezen Utrechtschen portretschilder is verder niets bekend, dan dat hij tusschen 1630 en 1632 als leerjongen te Utrecht vermeld wordt en in 1645 aldaar zijn testament maakt.

Het hier tentoongestelde is het eenig bekende werk van den schilder.

210. Vrouweportret.

Levensgroot tot aan het midden in een zwart costuum, bezig haar linkerhandschoen aan te trekken.

Gemerkt links boven den elleboog: B. Z.

Doek, 77 × 62.

General-consul Thieme, Leipzig.

WILLEM VAN SWANENBORCH.

Portretschilder. — Vermoedelijk dezelfde als de graveur, die in 1667 en 1668 Overman van het Schilderscollege te Utrecht was.

211. Portret van Johannes de Bruyn, Hoogleeraar te Utrecht, geb. 1620, overl. 1675.

Levensgroot borstbeeld, van voren, iets naar rechts, de rechterhand voor de borst, in een zwart kleed.

Gem. rechts: W. Swanenborch A^0 1652.

Doek, 65 × 56^5.

Rijksuniversiteit, Utrecht.

SIMON PETRUS TILMAN, gen. SCHENCK.

Portretschilder. — Geboren 23 Juli 1601 te Bremen; hij bezocht Italië, Holland en Weenen. Van 1639—1642 woonde hij

te Utrecht; hij nam toen aan, tien stukken voor den koning van Denemarken te schilderen; later vertoefde hij geruimen tijd te Amsterdam. In 1668 graveerde Chr. Hagens zijn zelfportret. Kort daarop schijnt hij te Weenen gestorven te zijn. Buiten Bremen zijn zijne werken zeldzaam.

212. **De weldadigheid.**

Een jeugdige vrouw in een groen zijden gewaad met bruinen manteldoek om houdt in de rechterhand een opengeslagen bijbel, waar zij met de linkerhand op wijst. Voor haar liggen een omgeworpen zilveren kroes en gouden beker en een aantal gouden en zilveren geldstukken.

Gem. rechts onderaan: SPTilman.

Doek, 101 × 80.

Gereformeerd Burgerweeshuis, Utrecht.

CLAES JACOBSZ. TOL.

Werd tusschen 1634 en 1636 in het gilde te Utrecht opgenomen. Zijn werk is uiterst zeldzaam, doch waarschijnlijk schuilt onder de talrijke stukken van Cornelis van Poelenburg menig schilderij van hem, daar hij dien meester, die vermoedelijk zijn leeraar is geweest, bedriegelijk wist na te bootsen.

213. **Bad van Diana.**

In een hoog gewelfde grot is Diana met eene talrijke groep van nymphen aan het baden, waarbij zij door satyrs worden verrast. Rechts ziet men de godin zelf met vier harer nymphen; in het midden zeven andere, waarvan er eenige voor de van rechts komende satyrs vluchten. Door de opening van de grot ziet men de ruines van een groot gebouw en blauw getinte bergen.

Paneel, 48 × 66.

Baronin A. Stummer, Weenen.

JACOBUS TRAIECTENSIS.

Portretschilder. — Van dezen portretschilder zijn behalve het hier tentoongestelde slechts nog twee portretten, van 1523 en

van 1524, bekend. Misschien is hij dezelfde, die in 1506 in het gilde te Antwerpen ingeschreven werd. Niet geheel uitgesloten is de mogelijkheid dat Traiectensis niet op Utrecht maar op Maastricht betrekking heeft.

214. Mansportret.

Ten halven lijve, iets naar links gewend, staande met gekruiste handen bij een groene tafel, waarop de overblijfselen van een maal. Boven rechts een wapen met een schip, daaronder de handteekening:

JACOBUS CLAESSENS TRAIECTENSIS F.

Paneel, 90 × 50.

Nationalmuseum, Stockholm.

JOHANNES DE VEER.

In 1641 of 1642 schenkt hij een schilderij aan het Hiobsgasthuis. Vermoedelijk overleed hij te Utrecht in 1662.

Aanbidding der Herders.

Zie Museum Kunstliefde, n⁰. 76*.

HENDRIK VAN VELTHOVEN.

Geboren te Leiden, was hij in 1766 Lid, Inspecteur en Directeur van het Schilderscollege te Utrecht. Van 1764 tot aan zijn dood in 1769 was hij er ook Directeur van de Teekenacademie. Zijne portretten komen veel voor.

215. Portret van Mr. Abraham Ludolph van Mansvelt (23 Maart 1712—10 Nov. 1762), Raad in de vroedschap van Utrecht.

Borstbeeld, van voren, iets naar rechts, met kort staartpruikje; in zwarte jas, waarom een paarse mantel is geslagen.

Gem. links bovenaan: H. van Velthoven fec.. 1762.

Doek, 82 × 65.

Dr. A. P. van Mansvelt, Utrecht.

HENDRICK VERSCHURING.

Schilder van portretten en gestoffeerde landschappen. — Geboren te Gorinchem in 1627, was eerst in zijn geboortestad leerling van Dirk Govertsz., daarna te Utrecht van 1640 tot 1646 van Jan Both. In het laatste jaar vertrok hij naar Italië waar hij bijna onafgebroken acht jaar vertoefde. In Gorinchem teruggekeerd, werd hij daar Burgemeester en verdronk in een onweersbui 25 April 1690 nabij Dordrecht. Behalve zijn zoon Willem was ook Mattheus Wytmans zijn leerling.

216. Portret van Mr. Antony de Veer, Secretaris van 's Gravenhage, geb. 1646, st. 1716.

Staande, tot over de knieën, geheel in het zwart, achtergrond landschap, links een gebouw.

Gem. rechts beneden: A^o. 167 .. Aetis 2.. H. Verschur fec. Pendant van het volgende.

Paneel, $41^5 \times 33^5$.

Douair^e Coenen van 's Gravesloot, geb. von Pestel, Utrecht.

217. Portret van Adriana van Foreest, geb. 1648, st. 1725, gehuwd met Mr. Antony de Veer.

Staande, tot over de knieën, in zwart en wit costuum, met de uitgestrekte rechterhand op het punt een bloem af te breken, achtergrond landschap.

Gem. links beneden: H.... uring. Pendant van het voorgaande.

Paneel, 41×33^5.

Douair^e Coenen van 's Gravesloot, geb. von Pestel, Utrecht.

218. Het Hoefbeslag.

Onderaan een breede trap wordt een schimmel beslagen. Rechts een paar bedelaars, links uitzicht op een park.

Paneel, $25^5 \times 21$.

Museum Boymans, Rotterdam.

DANIEL VERTANGEN.

Schilder van arcadische landschappen en marktgezichten. — Van dezen leerling en navolger van Cornelis van Poelenburg zijn bijna geen levensbijzonderheden bekend. Vermoedelijk is hij in 1598 te 's Gravenhage geboren. In 1658 hield hij zich in Denemarken op. In 1673 en 1681 wordt hij te Amsterdam vermeld. In 1684 leefde hij niet meer. In 1641 en 1650 wordt daar reeds een koopman van denzelfden naam (onze schilder?) vermeld. Deze noemt zich in 1655 49 jaar oud.

219. **Diana en badende nymphen.**

Op den voorgrond van een boomrijk landschap is Diana met Cupido in gesprek. Links eenige in eene rivier badende nymphen.

Paneel, 27 × 33.

Regierungspräsident Stüve, Osnabrück.

FRANCOIS VERWILT.

Schilder van historische en genrestukken, ook van enkele portretten. — Geboren te Rotterdam omstreeks 1623, was hij te Utrecht leerling van Cornelis van Poelenburg. Behalve een kort verblijf te Middelburg, waar hij bv. in 1661 voorkomt, woonde hij steeds te Rotterdam, en overleed daar in 1691.

220. **Twee Amoretten.**

Twee naakte jongetjes loopen in een boomrijk landschap, waarvan de eene, omhangen met een rooden doek, een mandje met druiven op het hoofd draagt.

Gem. rechts op den achtergrond: F. Vwilt.

Paneel, $35^5 \times 32^5$.

Regierungspräsident Stüve, Osnabrück.

221. **Danaë.**

Liggende op een rustbed, achter haar eene oude vrouw, die de goudstukken opvangt; aan het voeteneinde van het bed op den grond drie Cupidootjes.

Gem. links beneden: f. Vwilt.

Paneel, 52 × 81.

P. v. Semenoff, St. Petersburg.

ARIE DE VOIS.

Genreschilder, van wien ook eenige portretten bekend zijn. — Geboren te Utrecht als zoon van den organist Alewyn Pietersz. de Vois tusschen 1631 en 1634. Zijn vader verhuisde in 1635 naar Leiden, doch denkelijk keerde Arie weer naar Utrecht terug, waar hij leerling van Nicolaes Knupfer werd. Later bezocht hij te Leiden nog het atelier van Abraham van den Tempel, en kwam daar in 1653 in het gilde. Hij stierf te Leiden in Juli 1680.

222. Portret van Joseph Hoeufft, Heer van Lunenburg, Raad in de Vroedschap der stad Utrecht, geb. 1657, st. 1700.

Kniestuk, staande, geheel in het harnas, van voren iets naar links, de rechterhand op zijn helm gesteund, die op eene tafel ligt. Op het Turksche tafelkleed is zijn wapen geborduurd.

Gem. rechts boven: ADVois f A°. 1679.

Paneel, 40 × 31.

Mr. J. A. Grothe, Utrecht.

223. Vechtende boer.

Een boer met een mes in de rechterhand is op het punt, toe te stooten. Hij is gekleed in een paarse openhangende jas op een rood buis, waaruit het hemd en de bloote borst te voorschijn komt. In de linkerhand houdt hij een bruinen flaphoed.

Coll. L. B. Coclers, 1811.

Gem. links op een hek: ADVois f A°. 167..

Paneel, 22^5 × 19.

Verzameling Six, Amsterdam.

224. Vechtende krijgsman.

Een krijgsman met een vastberaden uitdrukking op het gelaat houdt een uitgetrokken degen in de rechterhand. Hij draagt een metalen kuras over een geel leeren kolder,

en heeft op het hoofd een breedgeranden bruinen hoed met witte pluim.

Coll. L. B. Coclers, 1811.

Pendant van het vorige.

Gem. links onderaan: ADVois F. A^0. 1679.

Paneel, 22⁵ × 19.

Verzameling Six, Amsterdam.

DIRCK VAN VOORST.

Deze portretschilder was in 1656 Busmeester van het Schilderscollege te Utrecht. Behalve het hier tentoongestelde werk zijn er nog slechts twee evenzoo gemerkte portretten in de Universitätssammlung te Würzburg van hem bekend.

225. **Geestelijke op zijn paradebed.**

Liggend in levensgrootte van links naar rechts in witte kasuifel met rooden stam, in de handen hostie en kelk. Een groen gordijn vormt den achtergrond.

Gem. links te halver hoogte: D. v. Voorst fc.
Rechts: Obiit 22 April 1651. Aetatis 27.

Paneel, 78 × 106.

Oud Bisschoppelijke Clerezij Achter Klarenburg, Utrecht.

WILLEM VAN DE WALL.

Was in 1778 Lid en Mede-Directeur van het Schilderscollege te Utrecht.

226. **St. Maarten.**

St. Maarten, op een bruin paard gezeten, snijdt een stuk van zijn mantel af, ten behoeve van een kreupelen bedelaar. Op den achtergrond links de stad Utrecht.

Gem. onderaan: WD. Wall 1781.

Doek, 101 × 73.

Weeshuis der O. Bissch. Cler., Utrecht.

JAN WEENIX.

Schilder van stillevens, dood wild, Italiaansche havengezichten en portretten. — Geboren te Amsterdam in 1640 als zoon van Jan Baptist Weenix en Josina d'Hondecoeter, was hij leerling van zijn vader en van zijn oom Gysbert d'Hondecoeter te Utrecht. Hier werd hij in 1664 lid van het Schilderscollege. In Oct. 1679 huwde hij te Amsterdam Pieternella Backer, en in 1688 vestigde hij zich te Amsterdam. Van 1702 tot 1712 was hij te Düsseldorf werkzaam in dienst van Johann Wilhelm Keurvorst van de Palts. Hij overleed te Amsterdam 20 Sept. 1688.

227. **Dood wild.**

Op den voorgrond van een Italiaansch landschap een ree, een haas, een reiger en ander wild, links een man die toekijkt.

Gemerkt links: J. Weenix f. 1665.

Doek, 57 × 48.

Gen. Consul A. Thieme, Leipzig.

228. **Voornaam gezelschap aan het strand.**

Aan den voet van het standbeeld eener godin biedt een aanzienlijk jonkman een glas wijn aan een jonge vrouw aan, die op haar rechterhand een papegaai houdt. Achter haar staat een page. Links wordt in de schaduw van het standbeeld een maaltijd gehouden. Rechts uitzicht op de haven.

Gem. rechts onderaan: J. Weenix 167...

Doek, 128 × 108.

Martin Colnaghi, Londen.

229. **Mansportret.**

Zittende bij een fontein, rechts achter hem een jongen die hem een brief geeft. Achtergrond schepen.

Links gemerkt: J. Weenix f.

Doek, 60 × 52

J. L. Muyser, 's Hage.

JAN BAPTIST WEENIX.

Schilder van Italiaansche havengezichten, historische onderwerpen en gevogelte. — Geboren te Amsterdam in 1621 als zoon van den architect Jan Weenix, was hij leerling van Jan Micker, daarna van Abraham Bloemaert te Utrecht en van Nicolaes Moyaert te Amsterdam. Hij huwde in 1639 Josina, dochter van Gilles d'Hondecoeter, en woonde aanvankelijk te Amsterdam. In 1641 begaf hij zich naar Italië, waar hij in de schildersbent te Rome „Ratel" heette, en waar zijn werk zeer gezocht was. Omstreeks 1645 keerde hij terug en in 1649 was hij Overman van het Schilderscollege te Utrecht. In 1657 ging hij wonen op het Huis ter Mey, 2 uur westelijk van Utrecht gelegen. Hier stierf hij in 1660. Behalve zijn zoon Jan en zijn neef Melchior d'Hondecoeter was volgens Houbraken ook Nicolaes Berchem zijn leerling.

230. **Italiaansch strand.**

Aan den voet van een heuvel zit een aanzienlijke dame, een ruiter spreekt haar aan, wijzende op een tempel en obelisk, die op den heuvel zijn gelegen. Om hem heen een groep mannen en vrouwen. Links gezicht op een haven vol schepen.

Gemerkt rechts onderaan: Gio Batta Wenix.

Doek, 89 × 115.

Verzameling Six, Amsterdam.

231. **Italiaansche Zeehaven.**

Aan het strand op den voorgrond een ruiter op een zwart paard, door twee honden aangeblaft. Links op den achtergrond blik op een op de rotsen gelegen stadje. Rechts eenige groote schepen voor anker.

Gemerkt links onderaan: Gio B. . . . Weenix.

Doek, 39 × 47[5].

General-Consul Thieme, Leipzig.

GERARD WIGMANA.

Geboren te Workum 27 Sept. 1673, bezocht hij al jong Italië, waar hij geruimen tijd bleef, en (vermoedelijk door zich zelf) „de Friesche Raphaël" genoemd werd. Teruggekeerd huwde hij te Amsterdam 9 Juli 1707 Petronella Maria van der Lely. Hij bezocht ook Londen en was tevens kunsthandelaar. In 1738 werd hij lid van het Schilderscollege te Utrecht, en 27 Mei 1741 stierf hij in armoede te Amsterdam. Zijn zoon Johannes was evenals hij een zeer middelmatig schilder.

De Schilderkunst.

Zie Museum Kunstliefde, n°. 83.

ABRAHAM WILLAERTS.

Schilder van strandgezichten en portretten. — Zoon van Adam Willaerts en geboren te Utrecht, was hij eerst leerling van zijn vader, later van Jan van Bylert te Utrecht en van Simon Vouet te Parijs. In 1624 werd hij als meester in het gilde te Utrecht opgenomen, en in 1638 werd uit zijn naam een stuk aan het Hiobsgasthuis gegeven. Hij zelf was een jaar te voren in het gevolg van Graaf Joan Maurits van Nassau naar Brazilië vertrokken. In 1644 in het land teruggekeerd, woonde hij geruimen tijd bij Jacob van Campen op diens landgoed Randenbroek bij Amersfoort, maar in 1659 treffen we hem weer te Rome aan, waar hij in de schildersbent „Indiaen" gedoopt werd. Eindelijk keerde hij voor goed naar Utrecht terug, en huwde er. Het jaar van zijn dood is evenmin bekend als zijn geboortejaar.

Wellicht is het „A. Willers 1687" gemerkte portret van Maria Rumpf in het Museum Kunstliefde (n°. 85) van zijne hand.

ADAM WILLAERTS.

Schilder van zee- en strandgezichten. — Geboren te Antwerpen in 1577, vestigde hij zich te Utrecht, waar hij in 1611 meewerkte tot afscheiding van de schilders van het Zadelaarsgilde. Van het toen nieuw opgerichte gilde was hij van den aanvang af lid, in 1620 Deken en later herhaaldelijk bestuurslid. In 1628 gaf hij een stuk aan het Hiobsgasthuis, waar hij in 1660 Regent van was. Hij stierf te Utrecht 4 April 1664. Zijn drie zoons Abraham, Isaac en Cornelis werden ook schilders, terwijl zijn dochter Hester met Jacob Gillig huwde.

232. **Havengezicht.**

Een Spaansch schip zeilt, gevolgd door een Hollandsch schip en andere schepen, de haven binnen. Links is het strand met schippers en landlieden bevolkt, rechts eenige rotsen.

Gem. links onderaan op een plank: A. Willarts 1649.

Paneel, 76 × 105.

J. C. Gijsberti Hodenpijl van Hodenpijl, Naarden.

233. **Schipbreuk.**

In de branding vergaan vier groote schepen. De bemanning tracht zich te redden. Een aantal heeft reeds een vooruitstekend rotsblok bereikt. De lucht wordt door bliksemflitsen en de doorbrekende zon fantastisch verlicht.

Gem. in het midden onderaan: A. WILLARTS f 1656.

Paneel, 76^5 × 106.

L. J. van Toulon van der Koog, Utrecht.

Toegeschreven aan ADAM WILLAERTS.

234. **Riviergezicht.**

Op den voorgrond een pont met zeven personen, rechts drie koeien en een man. Aan de overzijde een kerk bij huizen.

Er bestaat twijfel of dit een werk van Ad. Willaerts is.

Paneel, 27^5 × 35.

P. van Semenoff, St. Petersburg.

CORNELIS WILLAERTS.

Schilder van gestoffeerde landschappen. — Zoon van Adam Willaerts, en waarschijnlijk zijn leerling, werd hij in 1622 als meester in het gilde aangenomen. In April 1638 maakt hij huwelijksche voorwaarden met Maria van Riebeeck en in Sept. 1839 met Anna van Lommel. In 1608 was hij Overman van het Schilderscollege, in 1659 Busmeester en in 1660 weer Overman. Vóór 1675 was hij overleden. Zijn dochter Maria huwde in dat jaar met Abraham Mignon. In 1636 had hij een landschap aan het Hiobsgasthuis gegeven. Het tentoongestelde werk is zijn eenig bekende. Het verraadt sterken invloed van C. v. Poelenburg.

235. Bacchus en Ariadne.

De slechts met een roode draperie en wijngaardranken ten deele bekleede god biedt aan de geheel naakte, op hare kleederen zittende Ariadne een kroon aan, waarnaar zij haar rechterhand uitstrekt. Op een berg ruïnes.

Gemerkt links beneden: C. WILLARTS.

Paneel, $37^5 \times 38$.

P. v. Semenoff, Petersburg.

Toegeschreven aan C. WILLAERTS.

236. Perseus en Andromeda.

Andromeda zit op een roode draperie rechts tegen een rots aan; links de zee met den draak, in de lucht komt Perseus aanstormen.

Gemerkt rechts aan den kant, op de hoogte van de knie van Andromeda: LOTOS.

Paneel, $30^5 \times 33^5$.

P. v. Semenoff, Petersburg.

ISAAC WILLAERTS.

Schilder van land- en riviergezichten, alsmede van visschen. — Geboren te Utrecht, en zoon en leerling van Adam Willaerts, werd hij in 1637 als meester in het gilde aangenomen. Van 1666 tot 1668 was hij Overman en in 1688 Deken van het Schilderscollege. In 1667 werd hem de restauratie van de portretten der Jeruzalemvaarders van Jan van Scorel en Antonio Moro, nu in Museum Kunstliefde, opgedragen.

237. Riviergezicht.

Aan den linkeroever van een breede rivier ligt een dorpje. Op de rivier eenige schepen.

Gem. rechts onderaan: J. W.

Paneel, $20^5 \times 36$.

Museum Boymans, Rotterdam.

238. Zeegezicht.

Links vijf oorlogsschepen en twee sloepen. Rechts aan de kust een versterkt kasteel en eenige woningen. Een talrijke menigte vermaakt zich met dansen en anderszins.

Gemerkt rechts beneden: I. Willaerts.

Paneel, $44^5 \times 73$.

Mevr. de Weduwe Lemker geb. Muller, Kampen.

239. Strandgezicht.

Rechts tal van menschen, vooral visschers, meer naar achteren een fort; links drie oorlogschepen met de Hollandsche vlag, het verst verwijderde lost een schot. Dichter bij 't strand een visschersboot met een gele vlag.
Gem.: I. Willarts.

Paneel, 24×32.

Beschreven bij Granberg Nr. 285 en in den catalogus Lind, Nr. 122.

J. Lind, Stockholm.

MATTHIAS WITHOOS.

Schilder van landschappen met kruiden en insecten, ook van enkele portretstukken. — Geboren te Amersfoort in 1627, genoot hij hier het onderwijs van den bekenden architect Jacob van Campen. Daarna bezocht hij omstreeks 1648 Rome, en kwam in 1650 in Amersfoort terug. In 1672 ontweek hij den inval der Fransche troepen naar Hoorn, waar hij bleef wonen, tot hij er in 1703 stierf. Zijn drie zoons Johannes, Pieter en Frans en zijn dochter Alida beoefenden eveneens de schilderkunst.

240. **Hoornsche Familiegroep.**

In een boschrijk landschap is eene talrijke familie bijeen. Aan de rechterhand ziet men den burgemeester Kock en zijne vrouw. Op de bank is de weduwe Rutgers gezeten met hare dochter Jacoba Rutgers, weduwe van den Pensionaris Nanning Kaiser. Deze heeft aan hare hand den jeugdigen Nanning Kaiser, zoon van haar zoon Cornelis, die met zijne echtgenoote, dochter van het bovengenoemde echtpaar Kock, bij op den voorgrond liggend wild staat. Dicht bij hen zijn broeder Jacob Kaiser. Meer naar achteren twee knechts.

Gem. onder aan in het midden: M. Withoos 1676.

Doek, 155 × 187.

Mevr. de Weduwe C. P. Quarin Willemier van Oosthuizen geb. Weggeman Guldemont, Utrecht.

241. **Visschershaven.**

Op een mand en in een tobbe een aantal visschen, daarvoor eenige schollen; rechts hangt een fuik en ligt ander vischgerei opgestapeld. Rechts op den achtergrond eenige

visschers aan het lossen van hunne schuiten. Op den achtergrond blik op de Zuiderzee.

Gem. links onder aan: Mathias. Withoos. . . A^{0}. 1683.

Doek, 48 × 64.

Aug. Coster, Brussel.

MOZES VAN WTTENBROUCK.

Schilder van gestoffeerde landschappen. — Waar en wanneer deze kunstenaar geboren is, is niet bekend. Vermoedelijk sloot hij zich te Rome aan bij Adam Elsheimer, terwijl Cornelis van Poelenburg daar ook van invloed op hem geweest zal zijn. In 1620 kwam hij in het gilde te 's Gravenhage, en in 1627 was hij er Deken van. Hij werkte o. a. voor Prins Frederik Hendrik en overleed te 's Gravenhage in 1648.

242. **Badende Nymphen.**

In een stil water aan den voet van een begroeiden berg twee badende nymphen, die door twee zich rechts bevindende mannen bespied worden. Over een boomtronk rechts hangt eene roode draperie.

Gem. rechts onder aan: MB. 1622.

Paneel, 33^5 × 50.

Regierungspresident Dr. G. Stüve, Osnabrück.

243. **De verliefde Nereus.**

Aan het strand een geheel ontkleede nymph, luisterend naar de voorstellen van den verliefden Nereus.

Gem. rechts onderaan: MB.

Paneel, 42 × 57.

Verzameling de Nerée, Babberich bij Zevenaar.

Manier van M. VAN WTTENBROUCK.

244. **Landschap.**

Drie nymphen, bijna naakt, met koeien in een bergachtig landschap; een der koeien wordt door een in 't rood gekleede vrouw gemolken. Op den achtergrond een paleis in Italiaanschen stijl.

Links sporen eener handteekening.

Paneel, $41^5 \times 69^5$.

Verzameling de Nerée, Babberich bij Zevenaar.

JOACHIM WTTEWAEL.

Schilder van portretten, historische onderwerpen en genrestukken. — Geboren te Utrecht in 1566 als zoon van den glasschilder Anthonie Wttewael, leerde hij eerst bij zijn vader, daarna in 1584 bij Joost de Beer, en bereisde ook nog vier jaar lang Italië en twee jaar Frankrijk. In 1592 werd hij als meester in het Zadelaarsgilde te Utrecht aangenomen, en in 1611 werkte hij mee tot afscheiding van de schilders uit dat gilde. Hij had ook een vlashandel, werd in 1610 Raad in de Vroedschap, en was gehuwd met Christina van Halen. Hij overleed te Utrecht 13 Aug. 1638. De beroemde bouwmeester Hendrick de Keyzer was zijn leerling.

245. **Portret van Mr. Jan Pater, Advocaat voor den Hove van Utrecht, geb. 1595.**

Kniestuk, van voren, iets naar rechts, in zwart gewaad, met geplooiden witten kraag en kanten manchetten, de rechterhand in de zijde houdende, terwijl hij met de linker in een bijbel bladert.

Rechts bovenaan zijn wapen in eene cartouche met het onderschrift: Natus A° Incarnationis Dominicae MDXCV Prid. Non. Septembris Stilo Gregoriano. Joachim Wte Wael fecit anno 1626.

Paneel, 110×78^5.

Jhr. Mr. J. L. A. Martens, Utrecht.

246. Portret van Antonia Wttewael, dochter van den schilder, geb. 31 Jan. 1603, tr. te Utrecht 28 Aug. 1625 Mr. Jan Pater.

Kniestuk, van voren, in zwart zijden gewaad met goud geborduurde borst, met breeden geplooiden kraag en kanten manchetten, met de rechterhand bladert zij in een kerkboek, in de afhangende linker eene zakdoek.

Links boven in eene cartouche haar wapen met het onderschrift: Nata A° Incarnationis Dominicae MDCIII Prid. Kal. February Stilo Juliano. Joachim Wte Wael fecit A° 1626.

Paneel, 109 × 79.

Jhr. Mr. J. L. A. Martens, Utrecht.

247. Portret van Eva Wttewael, dochter van den schilder.

Ten voeten uit, zittend, gekleed in groen costuum, rechts een tafel met rood kleed, waarop een boek.

Gem. rechts op den poot van de tafel: A° 1628.

Paneel, 55^5 × 41.

Jhr. Mr. J. L. A. Martens, Utrecht.

248. Aanbidding der herders.

In het midden Maria met het Christuskind te midden van ruïnes. Rechts negen landlieden met schapen en geiten.

Doek, 87 × 116.

Aartsbisschoppelijk Museum, Utrecht.

JAN VAN WYCKERSLOOT.

In 1658 was hij Overman en later nog herhaaldelijk bestuurslid van het Schilderscollege te Utrecht. Het laatst komt hij in 1670 als Deken voor. Portretschilder, van wien met zekerheid geen andere portretten dan het tentoongestelde bekend zijn.

249. Portret van Abraham van Brienen, Pastoor te Utrecht, geb. 1606, st. 1683.

Zittend, naar rechts gewend, in priestergewaad, aan een tafel met rood kleed, waarop boeken en een crucifix, rechts gezicht op de stad Utrecht.

Gegraveerd door van Dyck.

Gem. rechts ter halver hoogte: Gio. Wijckersloot f 1683.

Doek, 42 × 32[5].

Th. J. van Everdingen, Utrecht.

MATTHEUS WYTMANS.

Schilder van portretten. — Geboren te Gorinchem in 1650, was hij hier leerling van Hendrick Verschuring, later van Jan van Bylert te Utrecht. In 1667 werd hij lid van het Schilders-college te Utrecht, in 1678 wordt hij aldaar vermeld als kunstschilder, en in 1689 overleed hij.

250. **Mansportret.**

Zittend, in roode kamerjapon, van voren gezien, ongeveer tot aan de knieën. Achtergrond landschap.

Gemerkt beneden: M. Wijtmans.

Doek, 30 × 24[5].

Verzameling de Nerée, Babberich bij Zevenaar.

251. **Damesportret.**

Pendant van het voorgaande, zittend, in blauw en geel costuum.

Gemerkt als het voorgaande.

Doek, 30 × 24[5].

Verzameling de Nerée, Babberich bij Zevenaar.

GERRIT ZEGELAAR.

Geboren te Loenen aan de Vecht 16 Juli 1719, als zoon van Hendrick Zegelaar en Johanna Terbrugge. Hij was doofstom, huwde in 1757 met Maria van den Steen, en woonde 1773 te Amsterdam. 24 Juni 1794 overleed hij te Wageningen. Hij behoort tot de laatste navolgers van Gerard Dou.

252. **Zelfportret.**

In blauwe kamerjapon en met zwart zijden baret op, zit de schilder aan het opengeschoven venster een punt te slijpen. Voor hem liggen in de vensterbank teekenbehoeften.

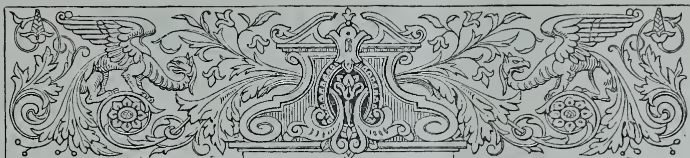
Gem. rechts aan het kozijn: G. Zegelaar Pinx.

Paneel, 33 × 27.

Mr. J. H. Schober, Putten.

ROELOF VAN ZYLL.

Was in 1611 lid van het gilde te Utrecht. In 1624 leefde hij nog. De eenige bekende werken van dezen schilder zijn de luiken van het orgel uit de Jacobiekerk te Utrecht, welke thans in het Gemeentemuseum berusten.

Tweede Afdeeling.

HENDRICK AVERKAMP

(Amsterdam 1585 — Kampen na 1663).

253. **Riviergezicht.**

Aan een breed water zijn visschers aan het ophalen hunner netten, rechts eene melkmeid, in het geheel 10 personen.

Gemerkt rechts beneden Avercamp.

Paneel, 27 × 44⁵.

Mr. D. Dumbar, 's Gravenhage.

254. **IJsfeest.**

Ontelbare figuren zijn op het ijs aan het kolven, schaatsenrijden en sleden. Links in het verschiet een stad.

Gem. links beneden: Avercamp.

Paneel, 27 × 44⁵.

Mr. D. Dumbar, 's Gravenhage.

255. **Wintergezicht.**

Tal van schaatsenrijdèrs en wandelaars op een vaart, aan de overzijde huizen met sneeuw bedekt, in het midden de Nederlandsche vlag.

Paneel, 45 × 81⁵.

Mr. D. Dumbar, 's Gravenhage.

BARTHOLOMEUS VAN BASSEN

(werkzaam 1613—1652 den Haag).

256. **Kerkgezicht.**

Rechts voert een groote trap naar een altaar, waarop een mis gecelebreerd wordt; tal van geloovigen knielen; hier en daar op den voorgrond eenige soldaten.

Gem. links beneden op den voet van een pilaar: 1636 B. van Bassen.

Paneel, 72 × 93.

Kerk der Oud-Bisschoppelijke Clerezy in den Driehoek, Utrecht.

257. **Kerkgezicht.**

In een groote renaissancekerk wordt de mis gecelebreerd.

Paneel, 61 × 81.

L. J. van Toulon van der Koog, Utrecht.

JACOB A. BELLEVOIS

(Rotterdam 1621— Rotterdam 1676).

258. **Riviergezicht.**

Op den voorgrond eenige zeilende schepen. Aan den horizont de stad Dordrecht.

Gem. op den vlag van het schip rechts: J. bellevois 1663.

Doek, 56 × 75.

Dr. A. Bredius, 's Gravenhage.

GERRIT BERCKHEYDE

(Haarlem, Juni 1638—10 Juni 1698)

en JAN VAN HUCHTENBURGH

(Haarlem 1646—Amsterdam 1733).

259. **Stadsgezicht in den Haag.**

Het Binnenhof van de Plaats te zien, op den voorgrond een staatsiekoets met zes paarden, voorrijders, toeschouwers enz.

Gem. links beneden: Gerrit Berck-heyde Huchtenburgh (deze schilderde de figuren).

Doek, 52 × 61[5].

Dr. Blom Coster, 's Gravenhage.

ABRAHAM VAN BEIJEREN.

('s Gravenhage 1620. — Alkmaar na 1674).

260. **Vischstuk.**

Schelvisschen, een moot zalm, een krab en andere visschen bij een ton op een tafel.

Doek, 72 × 58.

J. Maris, 's Gravenhage.

HERRI BLES, (Blesius, met de Bles, Civetta).

(Bouvignes omstr. 1480. — Luik? na 1521).

261. **De Aanbidding der Koningen.**

Een der koningen biedt aan het Christuskind op den schoot zijner moeder een bokaal aan, de tweede staat achter hem met een gouden beker, de derde links is de negerkoning. Achter Maria nadert Joseph, meer in 't verschiet ziet men den stoet der wijzen. In de lucht vier musiceerende engelen.

Vroeger toegeschreven aan Lucas van Leiden.

Paneel, 108 × 74, de bovenhoeken schuins afgesneden.

H. K. H. Mevr. de Prinses von Wied, geboren
Prinses Marie der Nederlanden.

PIETER DE BLOOT.

(Circa 1600. — Rotterdam, 23 Nov. 1652.)

262. **Drinkende Boeren.**

Drie boeren zitten aan een tafel te drinken en te rooken. Vooraan heeft een zijn rechterbeen op een bank uitgestrekt, in zijn linkerhand heeft hij een kan, met de rechter houdt hij zijn pijpje; de tweede, op een ton gezeten omvat met beide handen een kan, de derde zit achter de tafel en stopt zijn pijp. Op den vloer liggen speelkaarten.

Gem. rechts onderaan: P. De bloot.

Paneel, 26 × 19.

Mevr. de Wed. Quarin Willemier van Oosthuizen,
geb. Weggeman Guldemont, Utrecht.

FERDINAND BOL.

(Dordrecht 1616 — Amsterdam 1680).

263. Mansportret, waarschijnlijk voorstellende David de Wildt, Secretaris van het Collegie ter Admiraliteit van Amsterdam, geb. 1611, gest. 1671.

Levensgroot zittend kniestuk, gewend naar rechts. Zijn rechterarm steunt op een met papieren en boeken bedekte tafel, in de linker houdt hij zijn handschoenen. Links achter hem een roode draperie.

Gem. rechts ter halver hoogte: FBol, A. 1667.

Doek, 120 × 99.

Coll. Mr. F. de Wildt, Amsterdam.

Naar dit portret bestaat een lithographie van F. Waanders, als voorstellende Hiob de Wildt (1637—1704).

Jhr. C. A. H. Mollerus, Arnhem.

264. Vrouweportret, waarschijnlijk voorstellende Elisabeth v. d. Voorde, echtg. van David de Wildt, geb. 1611 gest. 1677.

Levensgroot zittend kniestuk, gewend naar links. De rechterhand steunt op den armstoel, in de linker heeft zij een waaier. Rechts achter haar een roode draperie.

Gem. links ter halver hoogte: FBol, Ao. 1667.

Doek, 120 × 100.

Coll. Mr. F. de Wildt, Amsterdam.

Jhr. C. A. H. Mollerus, Arnhem.

HANS BOLLONGIER.

(Haarlem ca. 1600 — na 1664).

265. Ruiker.

In een glas staat een bloemruiker van tulpen, anjelieren, rozen en andere bloemen. Op het tafelkleed kruipen eenige insecten.

Gem. rechts onderaan: HB. 1645.

Paneel, 60 × 44.

H. Gildemeester, Amsterdam.

GERARD TER BORCH.

(Zwolle 1617 — Deventer 1681).

266. **Familiegroep.**

Bestaande uit Hartogh van Moerkerken, zijne vrouw Sibille van Nykerken en hun zoon Philippus van Moerkerken. Deze laatste, geboren 1652, zit op den schoot zijner moeder, aan wie zijn vader een horloge laat zien.

Links boven de familiewapens.

Paneel, 42 × 36.

James de Fremerij, 's Gravezande.

MANIER VAN GERARD TER BORCH.

267. **De Gevangenen.**

Rechts een van achteren gezien heer, met op den rug gebonden handen, staande bij eene zittende dame, meer naar links twee groepen van elk drie soldaten, bezig kostbaarheden te verdeelen.

Dit stuk en het volgende herinnert zeer aan de vroegere werken van Gerard ter Borch, doch vertoont ook overeenkomst met den stijl van Codde, Duck enz.

Paneel, 33^5 × 42^5.

Henry Pfungst, Londen.

268. **De Gevangenen.**

Rechts een van achteren gezien heer, met op den rug gebonden handen, staande bij eene zittende dame, meer naar links twee groepen van elk drie soldaten, bezig kostbaarheden te verdeelen.

Dit stukje komt geheel overeen met het voorgaande, behalve dat de staande persoon rechts een kostuum met anders bewerkte mouwen heeft.

Paneel, 31^5 × 42.

Werner Dahl, Düsseldorf.

MANIER VAN GERARD TER BORCH.

269. Portret van Otto Viglius, geb. 1627, gest. 1695.

Borstbeeld, van voren, iets naar rechts, zwart gewaad met platten kanten kraag.

Koper (ovaal), 14 × 10.

J. Fabius, Utrecht.

JAN DE BRAY

(geb. Haarlem, gest. Dec. 1694 Haarlem).

270. Portretten van Jan Blaeu en Geertruit Vermeulen. Hij was Boekdrukker en schepen te Amsterdam, geb. 23 Sept. 1596, gest. 28 Dec. 1673.

In het zwart gekleed zitten beide echtgenooten naast elkander op een terras. Zijn linkerhand reikt hij zijn vrouw toe. Naast hem een stapel boeken, een globe en een buste van Lourens Jansz. Coster. Rechts uitzicht op een park,

Gem. links onderaan: JD Bray 1663.

Doek, 84 × 108.

Coll. Quarles van Ufford, Haarlem.

Mevr. de Wed. Blaauw, geb. Berg, 's Gravenhage.

QUIRING GERRITSZ. VAN BREKELENKAM.

(Zwammerdam? — Leiden 1668).

271. De schrijfles.

Een jongen zit aan een tafel te schrijven; over zijn schouder kijkt de schoolmeester met een plak in zijn rechterhand toe.

Gemerkt aan den tafelkant: Q. Brekelenkam. A⁰. 1663.

Paneel, 30 × 22⁵·

Jhr. Mr. K. A. Godin de Beaufort, Utrecht.

GOVERT CAMPHUIZEN.

(Gorinchem 1623 of 1624 — Amsterdam 1672).

272. **De boerderij.**

Op een boerenerf koeien en een melkmeid, die door een boerejongen omhelsd wordt, over de onderdeur der boerderij liggen de boer en zijn vrouw dit aan te zien; rechts op den achtergrond dorpsgezicht.

Paneel, 42 × 63.

Jhr. Mr. K. A. Godin de Beaufort, Utrecht.

HENDRIK CARRÉ.

(Amsterdam 1656—1721).

273. **De Geleerde.**

Een oud man zit in paarse kamerjapon zijn pen te versnijden. Voor hem een opengeslagen foliant, een globe en een beeldje.

Gem. op de leuning van den stoel: H. Carré fc.

Paneel, 27 × 23.

Mr. J. H. Schober, Schovenhorst, Putten.

PIETER CLAESZ.

(Burgsteinfurt vóór 1600 — Haarlem 1660).

274. **Stilleven.**

Vanitas, bestaande uit viool, doodshoofd, uitgebrande kaars, horloge, pen, papier, boeken enz.

Gem. links ter halver hoogte: PC. 1657.

Paneel, 46 × 56.

J. L. Muyser, 's Gravenhage.

JOHANNES COELENBIER.

(Kortrijk ca. 1600 — na 1677).

275. **Gezicht op het Friesche dorp Hichtum.**

Links de romaansche kerktoren omringd door boerenwoningen met een bastion. Rechts een kanaal waarin schepen.

Gemerkt rechts op den kant van een schuitje: J. Coelenbier 1646.

Paneel, 41 × 72.

Jhr. J. Hora Siccama van de Harkstede, Driebergen.

HANS JANSZ VAN CONINXLOO.

(Antwerpen ca. 1565—Emden na 1619).

276. **Kip.**

Een kip en twee kuikens pikken graankorrels. Op den achtergrond een windmolen.

Gem. naar rechts onderaan: CONINX . LOO F.

Paneel, $39^5 \times 53^5$.

Z. E. Jhr. Mr. J. Roëll, 's Gravenhage.

ABRAHAM VAN CONINXVELT

(werkzaam te Dordrecht van 1636 tot vóór 1653).

277. **Groep der familiën Siccama-Iwema.**

In een vlak landschap staan rechts tegen een boschrijken achtergrond Harcke Siccama en zijn tweede vrouw Sieuwke Iwema, deze arm in arm met hare moeder Antje Halsema: links meer naar achteren haar jongere broeder Riender Iwema, eenige schapen hoedende. Links boven het jonggestorven dochtertje van Harcke Siccama bij diens eerste vrouw Sijbrich Iwema, als engeltje afgebeeld en van een ander engeltje vergezeld.

Eenig bekend werk van den schilder.

Gem. beneden rechts van 't midden:
AV Conincxvelt Fecit 1647.

Paneel, 73 × 90.

Jhr. J. Hora Siccama van de Harkstede, Driebergen.

A. COORTE,

(werkzaam te Middelburg van 1685—1705).

278. **Stilleven.**

Bestaande uit een doodshoofd, uitgebluschte kaars, een kaartspel en een boek, ledige korenaar en slakkehuis.

Gemerkt rechts onderaan: A. Coorte, 1687.

Doek, $48^5 \times 44$.

Dr. G. J. Hofs, Utrecht.

ALEXANDER COOSEMANS.

(Antwerpen 1627. — Antwerpen 1689).

279. **Stilleven.**

Op een blauwen schotel van aardewerk ligt een kreeft; hier achter staat een zilveren schaal met twee citroenen, waarvan de eene ten deele geschild is en een vierkante flesch; er omheen liggen perziken, roode en witte druiven, een meloen, en andere vruchten.

Gemerkt rechts bovenaan: Alex. Coosemans f.

Doek, 56 × 79.

A. J. Nijland, Utrecht.

GONZALES COQUES.

(Antwerpen 1618. — Antwerpen 1684).

280. **Familiegroep.**

Een aanzienlijk echtpaar in 't zwart gekleed zit naar elkander toegewend op een soort van terras, rechts een jeugdig paar staande en een kind. Een dienaar achter den stoel van den ouden heer biedt hem een glas wijn aan.

Paneel, 35 × 45.

H. K. H. de Prinses von Wied, geboren Prinses Marie der Nederlanden.

JACOB CORNELISZ. gen. VAN OOSTSANEN.

(Oostsanen omstreeks 1480. — Amsterdam na 1533).

281. **Triptiek.**

Middenpaneel. — Christus sterft aan het kruis, links onder het kruis de H. Maagd ondersteund door Johannes en Maria Magdalena, daar achter in zeer rijke kleeding twee vrouwen (Maria Cleophas en M. Salome); rechts de hoofdman te paard en eenige rijk gekleede mansfiguren waaronder een moor, achtergrond eene stad (Jeruzalem).

Paneel bovenzijde flauw afgerond, 120 × 94.

Linker luik. — Een der moordenaars aan het kruis geblinddoekt; een beul slaat hem de beenen stuk. Geknield een donateur in priesterlijk gewaad, superphe met stola, achter hem zijn patroon de H. Antonius, abt.

Paneel, 120 × 42.

Rechter luik. — De tweede gekruisigde moordenaar waarbij een krijgsknecht (Longinus of Stepathon); onder een geknielde donateur met zijn patroon S. Jan Bapt.

Paneel, 120 × 42.

Buiten op de luiken: sporen van wapenschilden met koorden.

J. van Eert, Amsterdam.

H. COSTER,

(werkzaam te Arnhem 1642—1657).

282. **Vrouweportret.**

Jeugdige vrouw in zwart zijden gewaad waaronder een rood keurslijf, met breeden kanten kraag. Het blonde haar valt gedeeltelijk in lokken naar voren, en wordt gedeeltelijk door parelsnoeren op den kruin bijeengehouden.

Gem. in den linkerbenedenhoek:
HCoster fec. In Arnhem A^{0}. 1642.

Paneel, 72 × 57^{5}.

Dr. A. Bredius, 's Gravenhage.

ALEBERT CUYP.

(Dordrecht 1620 — Dordrecht 1691.)

283. Paardenstal.

Een appelschimmel en een vos in een stal, rechts er van een staande man, een hond en een kind.

Gem. rechts beneden: A. C.

Paneel, $32^5 \times 46^5$.

H. K. H. de Prinses von Wied
geboren Prinses Marie der Nederlanden.

JEAN LE DUCQ.

(den Haag 1629/30 — den Haag 1676.)

284. Landschap met portretten.

In een boomrijk landschap zijn twee jongelieden, beiden heeren de Wildt, met hunne honden ter jacht.

Gem: J. Le Ducq. Pinxit.

Doek, 146 × 120.

Coll. Mr. F. de Wildt, Amsterdam.
Tent. Amsterdam 1867.

Jhr. C. A. H. Mollerus, Arnhem.

DOOMER.

(midden der 17e eeuw, verwant met den schilder-teekenaar Lambert Doomer?)

285. Portret van Elisabeth Pruys van Oswaert, geh. met Pieter van Heemskerk Reiniersz., gest. 12 Mei 1683,

Bijna tot aan het midden, levensgroot, van voren gezien, iets naar links gewend, met lange lokken, vlakken breeden kraag, oranje strikjes en lichtblauw costuum met witte garneersels.

Gem. rechts ter halve hoogte: Doomer 1648.

Doek 65 × 57.

Verzameling de Nerée, Babberich bij Zevenaar.

Duitsche school, omstreeks 1500.

286. **Geeseling van Christus.**

De Zaligmaker, de handen en voeten met koorden aan eene rood marmeren zuil gebonden, wordt door vier beulsknechten gegeeseld met roeden en ketting. Een laat-gothisch gewelf overdekt de ruimte. In een vertrek ter rechter zijde werpt Judas de zilverlingen des verraads voor de voeten der hoofdlieden.

Paneel, 95 × 77.

W. Mengelberg, Utrecht.

Duitsche school, omstreeks 1500.

287. **Bespotting van Christus.**

In het midden de geheel baardelooze Christus met de doornenkroon, in blauwen mantel, in de hand een riet. Achter hem een jood met rooden mantel en grooten hoed waardoor een pijl steekt, die met de eene hand Christus vat en hem met de andere met een tak stoot. Rechts nog twee joden, links twee schriftgeleerden waarvan de een de roede der gerechtigheid heeft. Links op den voorgrond de schenker, in een wit koorhemd, met gevouwen handen.

Paneel, 82^5 × 67.

H. Gildemeester, Amsterdam.

Duitsche school, begin XVIe eeuw.

288. **Triptiek.**

Middenpaneel. — Christus sterft aan het kruis. Twee engelfiguurtjes vangen het bloed uit de wonden der handen en van de zijde op in drie gouden kelken. Links onder het kruis de H. Maagd ondersteund door den H. Johannes, daarachter Longinus de zijde van den Zaligmaker doorstekende, rechts drie rijk gekleede vrouwen: Maria Magdalena, Maria Cleophas en Maria Salome. Bergachtig boomrijk landschap met stad; lucht met gouden sterren waarin zes medaillons met de besnijdenis van Christus, Christus in Gethsemane, de geeseling, de bespotting van Christus en de hechting aan het kruis.

Paneel, 102 × 75,

Linker vleugel, binnen. — De kruisdraging.

Paneel, 96 × 32.

Rechter vleugel, binnen. — De verrijzenis van Christus.

Paneel, 96 × 32.

Linker vleugel, buiten. — Maria met het Christuskind in aureool op de maansikkel, gedragen en gekroond door vier Engelen.

96 × 32.

Rechter vleugel, buiten. — Knielende ridder aan een bidbank, voor de H. Maagd, wapenschild met spreuklint: O. mater. dei. salva. mei.

96 × 32.

W. Mengelberg, Utrecht.

289. **De Bekeering van Keizer Constantijn.**

In den veldtocht tegen Maxentius verschijnt het lichtende kruis in de wolken aan Keizer Constantijn, op den voorgrond geknield in rijke Romeinsche wapenrusting; bergachtig landschap met water, rechts op een heuvel een open voorhof eener kerk, waarin Constantijn gedoopt wordt door Eusebius bisschop van Nicomedia.

Paneel, 121 × 83.

H. K. H. de Prinses von Wied, geb. Prinses Marie der Nederlanden.

Duitsche school omstreeks 1530.

290. **Vrouweportret.**

Kniestuk, half levensgroot, van voren, iets naar links, in zwart gewaad, met goud bestikten gordel, bruinen mantel en witte kap. Zij houdt de handen over elkander geslagen. Voor haar ligt een boekje.

Paneel, 49 × 34⁵.

A. Croiset, 's Gravenhage.

CORNELIS DUSART.

(Haarlem 1660 — Haarlem 1704).

291. **De Nieuwstijding**

Bij een venster in een herberg bevinden zich twee boeren, de een met kan en glas in de hand en het linkerbeen op een stoof uitgestrekt, luisterende naar het nieuws, dat de ander, over een stoel geleund, hem van een blad voorleest. Achter in de gelagkamer eene vrouw met kinderen.

Links op den muur onder het venster gem: Corn. Dusart fc. 1692.

Paneel, $22^5 \times 18^5$.

Geuljans, Maastricht.

ISAAC VAN DUYNEN.

(Werkzaam van 1657 tot voor 1681 te 's Gravenhage).

292. **Vischstuk.**

Schelvisch, vier mooten zalm, eenige oesters en mosselen op een tafel.

Doek, $51^5 \times 57$.

Jac. Maris, 's Gravenhage.

WILLEM CORNELISZ DUYSTER.

(Amsterdam 1599 — Amsterdam 1635).

293. **De Danser.**

In roodbruin costuum, geheel van voren gezien met de rechter hand een kruik in de hoogte houdend en met een gebaar van de linker zijn gezang begeleidend.

Vroeger toegeschreven aan Jacob Duck.

Gemerkt rechts beneden: w. c. duyster.

Paneel, 38 × 27.

Dr. C. Stüve, Osnabrück.

ANTHONIE VAN DYCK.

(Antwerpen 22 Maart 1599 — Londen 9 Dec. 1641).

294. **St. Franciscus.**

De stervende St. Franciscus van Assisi in grauwe monnikspij wordt bij den linkerarm door een engel ondersteund, terwijl hij met de rechterhand een kruis omvat. Een engeltje zit op een wolk, en bespeelt de viool.

Paneel 42 × 31.

H. Gildemeester, Amsterdam.

FRANS ELOUTSZ.

(Haarlem, eerste helft der 17e eeuw).

295. **Stilleven.**

Twee glazen, twee citroenen, eenige dadels en een broodje.

Gemerkt links beneden: FE fecit 1628.

Paneel, 33 × 50.

P. L. C. Driessen, Leiden.

Fransche school, omstreeks 1575.

296. **Mansportretje (miniatuur.)**

Borstbeeld, van voren, iets naar rechts in wit zijden buis, smal geplooid kraagje, en zwarte baret op. Roode achtergrond.

Paneel, rond, $7^5 \times 7^5$.

G. C. D. d'Aumale Baron van Hardenbroek
van Hardenbroek, Driebergen.

Fransche school (?)

297. **Mansportretje (miniatuur).**

Borstbeeld, van voren, iets naar rechts, in harnas met roode sjerp, platten, kanten kraag en groote grijze lokken.

Koper, 3×2^5.

B. W. G. Wttewaall van Wickenburgh, Utrecht.

HENDRIK DE FROMANTIOU.

(Maastricht omstreeks 1633 — Berlijn 1694).

298. **Stilleven.**

Op een marmeren tafelblad een glazen beker met witten wijn, drie oesters, een stuk brood en een mesje.

Gem. HDF.

Paneel, 26⁵ × 28.

Mevr. de Wed. van Diest-Nijland, Utrecht.

JAN FIJT.

(Antwerpen 15 Maart 1611. — Amst. 11 Sept. 1661).

299. **Dood Wild.**

Een haas en een eend naast een mand op een tafel.

Doek, 58 × 82.

H. W. Mesdag, 's Gravenhage.

AERT DE GELDER.

(Dordrecht 1645 — Dordrecht 1727).

300. **Portret van Ernst van Beveren, Heer van West-IJsselmonde en de Linde, Schepen en Burgemeester van Dordrecht, (5 Febr. 1659.)**

Levensgroot, bijna tot aan de knieën, van voren gezien, gedost in grijzen, rijk met goud versierden mantel. Naast hem eene tafel.

Gem. links onderaan: A. de Gelder f. 1685.

Doek, 128 × 105.

Baron van Hardenbroek van Bergambacht, 's Gravenhage.

JAN VAN GOYEN.

(Leiden 1596—'s Gravenhage 1656).

301. **Riviergezicht.**

Aan den oever van een breede rivier ligt in het geboomte een kasteeltje Op den voorgrond eenige maaiers, uitrustende van het werk.

Gemerkt rechts onderaan: 1647.

Paneel, $32^5 \times 50$,

A. Croiset, 's Gravenhage.

JAN HACKAERT.

(Amsterdam 1629—Amsterdam 1699?)

302. **Landschap.**

Op een landweg nabij een rivier, aan wier oever een kudde schapen en geiten graast, staat een herder met een boerin te praten.

Doek, 52 × 64.

Dr. A. Bredius, 's Gravenhage.

Richting JOHANNES HACKAERT.

303. **Een zuidelijk landschap.**

Op den voorgrond een in het rood gekleede jager bij twee hooge boomen; meer naar achteren reizend landvolk met paarden.

Paneel, 32 × 26.

Mr. J. H. Schober, Putten.

School van FRANS HALS

(Antwerpen, omstreeks 1580—Haarlem 1666).

304. **Portret van Jacob Josias van Bredehoff.**

Tot aan het midden, van voren naar rechts, in zwart zijden costuum met breeden geplooiden kraag, in de rechter-

hand zijne handschoenen houdende. Rechts boven zijn familiewapen.

Gemerkt rechts op den achtergrond: Aetā Sva—54 A°. 1631.

Paneel, $73^5 \times 60$.

Mevr. Quarin Willemier van Oosthuizen, geb. Wiggeman Guldemont, Utrecht.

Toegeschreven aan FRANS HALS.

305. **Portret van een echtpaar.**

Levensgroot tot aan 't midden, van voren gezien, beide in 't zwart gekleed. De man steunende met de rechterhand op een balustrade waarbij rozen. Achtergrond lucht.

Dit stuk verraadt in schilderwijze en costuum de Vlaamsche school.

Doek, 84 × 121.

A. de Jonge, Rotterdam.

ADRIAAN HANNEMAN.

('s Gravenhage omstreeks 1600—'s Gravenhage 1671.)

306. **Zelfportret.**

Levensgroot, zittend tot aan het midden. Drie kwart van achteren gezien, doch het gezicht naar den beschouwer wendend. Geheel in 't zwart gekleed.

Gemerkt rechts op de leuning van den stoel Anno 1656, benevens twee Latijnsche versregels waarvan slechts enkele woorden te lezen zijn, en: Adr. Hanneman.

Doek, 78 × 63.

Vereeniging Rembrandt, Amsterdam.

307. **Mansportret.**

Levensgroot borstbeeld met zwaar bruin haar en zwarte kleeding, naar links gewend. In de rechterhand een rol papier.

Doek, 72 × 61.

Dr. Blom Coster, 's Gravenhage.

WILLEM CLAESZ HEDA.

(Haarlem 1594 — na 1678).

308. **Stilleven.**

Op een tafel, gedeeltelijk met een wit servet bedekt, staat een tinnen schotel met een baars, terwijl op een anderen tinnen schotel een half geschilde citroen met twee sneetjes en een mes met paarlemoer ingelegd heft liggen. Op de hoek staat een groenglazen roemer, half met rijnwijn gevuld, naast een geopend gouden horloge aan een blauw lint, voorts een omgeworpen glas en een gedreven zilveren schaal, en over de tafel verspreid eenige hazelnoten en een broodje. Gem. links onderaan op de tafel HEDA 16. 9.

Paneel, $44^5 \times 66^5$.

H. Gildemeester, Amsterdam.

Toegeschreven aan THOMAS HEEREMANS,

(werkzaam te Haarlem, 1660—1692.)

309. **Gezicht op Egmond aan zee.**

Twee heeren en een dame, te paard, bezoeken het dorp. Op den achtergrond strekt zich de zee uit.

Doek, 55×64^5.

H. J. Heshuysen, Haarlem.

BARTHOLOMEUS VAN DER HELST.

310. **Portret van Johan Huydecoper, Heer van Maarseveen, Burgemeester van Amsterdam, Raad ter admiraliteit aldaar. Geb. 21 Febr. 1625, st. 1 Dec. 1704.**

Levensgroot kniestuk, zittend van voren gezien. Met de linkerhand maakt hij een demonstreerend gebaar; rechts een tafel met rood kleed. Daarboven gezicht op zijn huis Goudenstein te Maarsen; links boven zijn wapen.

Doek, 104 × 86.

Mevr. de Douairière Huydecoper geb. Dijkmeester, Zeist.

311. Portret van Sophia Coymans, echtgenoote van den voorgaande, geb. 3 Jan. 1636, st. 22 Febr. 1714.

Levensgroot kniestuk staande van voren iets naar links; in een licht groen kleed. In de rechterhand een oranjeappel. Achtergrond landschap.

Gemerkt links beneden: B. van der Helst f 166. .

Rechts boven het familiewapen.

Doek, 104 × 84.

Mevrouw de Douarière Huydecoper geb. Dijkmeester, Zeist.

Hollandsche school begin 16e eeuw.

312. Portretje, vermoedelijk van Jacoba van Beijeren.

In biddende houding, borstbeeld naar links. Linnen kindoek, met doorzichtige witte sluier, rood fluweelen met goud geboord kleed, goudbrocaat mouwen, kanten halskraagje.

Gem. op den blauwen achtergrond: Anno Aetat 25.

Paneel, 16 × 12.

J. F. A. Lindsen, Utrecht.

Hollandsche school begin 16e eeuw.

313. De kruisiging van Christus. Memorietafel voor een lid uit het geslacht van Isendoorn en zijn vrouw van Tuyll van Bulckesteijn.

Tusschen de moordenaars links onder het kruis Maria, ondersteund door den H. Johannes en twee vrouwen, rechts vechtende soldaten om het kleed van Christus, achter het kruis een heuvel waarbij de graflegging ter linker en de opstanding ter rechter zijde.

Vooraan links de geknielde donateur; op de bidbank zijn wapenschild.

Rechts de geknielde donatrice; ook op het dekkleed der bidbank haar wapen.

Paneel, 108 × 93.

Jonkh. v. d. Bogaerde van Moergestel, Heeswijk.

Hollandsche school, eerste kwart der 16e eeuw.

314. **Memorietafel voor Willem van Zuylen Bentinck en zijne echtgenoote.**

Moeder Anna, H. Maagd en Christuskindje (of H. Familie). Onder een baldakijn (umbracula) met dorsale van roode zijde, zijn beide H. Vrouwen gezeten, op een gemetselde bank met gras- en bloembedekking; de H. Maagd in violet onderkleed en blauwen mantel, het hoofd getooid met kroon van fijn goudsmeedwerk, heeft op hare schoot het geheel naakt kind, dat met de linkerhand reikt naar eene peer, door de H. Anna aangeboden; laatstgenoemde in goudbrocaat onderkleed met pelswerk aan de polsen, het hoofd met witten doek, en rooden mantel met goud gestikten boord, op den schoot een getijdeboekje. Links geknield voor een bidbank Willem van Zuylen Bentinck, rechts ook geknield voor een bidbank zijn vrouw Judith van Zuylen van Nyevelt. Achter elk een naakte staande gevleugelde engel met beider wapenschilden.

Paneel, 97 × 71.

Douaire Baronnesse van Nagell van Nederhemert, Nederhemert bij Heusden.

Hollandsche school, eerste kwart der 16e eeuw.

315. **De verrijzenis van Christus.**

Christus staat voor het, half geopende, steenen graf, waarom de liggende slapende wachten, bergachtig boomrijk landschap met de stad Jerusalem ter linker zijde, vanwaar, in het verschiet, de drie H. vrouwen naar het graf komen.

Paneel, 84 × 62.

W. Mengelberg, Utrecht.

Hollandsche school, omstreeks 1530.

316. **Koning Balthazar.**

Fragment (Morenkoning) waarschijnlijk behoord hebbende bij een aanbidding der wijzen. Zijn hoofdbekleedsel bestaat uit een turban waarop een veder. Voor hem een hoorn met goud beslagen. Op den achtergrond een rotsblok, waarom zich een trap wentelt.

Paneel, 42 × 23.

W. Mengelberg, Utrecht.

Hollandsche school, omstreeks 1530.

317. Mansportret, vermoedelijk van een lid der familie Martena.

Ten voeten uit, leunende op zijn zwaard. Zwart fluweelen met bont afgezette tabbaard, zonder onderkleed, dito beugeltasch, op het hoofd een platte barret, boven den linker schouder wapenschild, der familie Martena.

Paneel, 94 × 39.

Jhr. J. Hora Siccama van de Harkstede, Driebergen.

Hollandsche school, 1551.

318. Portret van Hendrik van der Veere, uit den huize van Borssele (?), Baljuw van Domburg.

Gekleed in zwart fluweelen tabbaard met marterbonten voering, overliggenden kraag en voorkanten, over een zwart laken onderrok, met roode mouwen, kanten halskraagje en wit linnen manchetten, in de linkerhand een lederen handschoen, in de rechter de palmtak der Jerusalemvaarders, om den hals een gouden keten met dito Jerusalemsch kruis, het hoofd gedekt door eene zwarte barret.

Boven en tusschen twee wapenschilden:

Aldus geconterfeit
Anno · 1 - 5 - 51 - ende is gestorve wesēde aetatis sue 82.

Paneel, 47 × 36.

Jhr. Hoynck van Papendrecht, Rotterdam.

Hollandsche school, 1552.

319. Portret van Joost van der Burch, Raadsheer in de kanselarij, Brabant.

Ten halven lijve naar rechts, in het zwart, met een smal wit kraagje, blonden knevel en baard. In de linkerhand houdt hij een handschoen. Links en rechts op den achtergrond de wapens zijner ouders en zijner 8 kwartieren.

Tent. 's Gravenhage, 1890.

Links onder de wapens sporen van de oude dateering 1552.

Paneel, 66 × 45.

B. W. G. Wttewaall van Wickenburgh, Utrecht.

320. **Portret van Maria Duyst van Voorbout, vrouw van den voorgaande.**

Ten halven lijve naar links, in het zwart met een wit kraagje, witte muts en witte handlubben. In de linkerhand houdt hij een ring. Links en rechts op den achtergrond de wapens harer ouders en harer 8 kwartieren.

Tent. 's Gravenhage 1890.

Rechts op den achtergrond de dateering 1552.

Paneel, 66 × 45.

B. W. G. Wttewaall van Wickenburgh, Utrecht.

Hollandsche school, omstreeks 1575.

321. **Mansportretje uit de familie van Heeckeren (miniatuur).**

Borstbeeld, van voren, iets naar links, in zwart gewaad met gele mouwen, en wit geplooid kraagje. Achter hem hangt een groene draperie.

Paneel, rond, 10 × 10.

R. Baron van Heeckeren van Brandsenburg, Utrecht.

Hollandsche school, 1591.

322. **Mansportretje (miniatuur).**

Borstbeeld van voren, iets naar rechts, in zwart gewaad, met breeden geplooiden kraag.

Gem. links op den achtergrond: 91.

Paneel, achthoekig, $9^5 \times 7$.

G. C. D. d'Aumale Baron van Hardenbroek van Hardenbroek, Driebergen.

Hollandsche school, omstreeks 1600.

323. **„Ic heb se beij".**

Een jongen, in grijs costuum, houdt lachend zijne beide handen omhoog, in de rechter houdt hij een fluit met rooden, in de linker een roemer met witten wijn. Op zijn jas is een strook papier gespeld met het opschrift: ic hebse beij.

Paneel, 61 × 48.

H. Rahr, Utrecht.

Hollandsche school, omstreeks 1600.

324. **„Al te bot."**

Een bont uitgedoste scharenslijper schrijlings op zijn wagen gezeten, houdt met geweld het hoofd van een man tegen den slijpsteen. Eenige vrouwen er om heen, op den voorgrond zit een neergehurkt man er naar te kijken. Op den achtergrond nog drie personen. Onderaan een lint met opschrift: „al te bot".

Paneel, 39 × 33⁵.

J. G. F. Hoelen, Utrecht.

Hollandsche school, omstreeks 1600.

325. **Portret van Johan van Huchtenbroeck, bevelhebber in den slag bij Nieupoort, gesneuveld als kolonel 28 September 1601 te Ostende.**

Levensgroot tot aan 't midden, geheel in 't harnas, in de linkerhand een commandostaf, om den hals een achtvoudigen gouden keten, waaraan een medaille.

Paneel, 76⁵ × 62.

Baron van Hardenbroek van Bergambacht, 's Gravenhage.

Hollandsche school, 1602.

326. **Portret van Louis de Geer dit de Gaillarmont, geb. 1535, gest. 1557.**

Te halver lijve in het zwart met gepijpten kraag en zwart kapje, in de rechterhand een paar handschoenen, de linker niet geschilderd.

In den linkerhoek boven familiewapen.

Paneel, 73 × 56.

G. C. D. Baron van Hardenbroek van Lockhorst, Jutphaas.

Hollandsche school, 1620.

327. **Portret, genoemd dat van Abel Coenders van Helpen, Burgemeester van Groningen, geb. 1564, gest. 11 Jan. 1629.**

Borstbeeld van voren, iets naar rechts, kwartlevensgroot, in zwart gewaad met breeden geplooiden kraag, de rechter-

hand in de zijde, en de linker om het gevest van zijn degen.
Gem. onder het wapen: Aetas 56. A°. 1620.

Paneel, rond. Middellijn 18.

Jhr. J. Hora Siccama van de Harkstede, Driebergen.

328. **Portret, genoemd dat van Taetecke Entens, echtg. van Abel Coenders van Helpen. geb. 1564, st. 1629.**

Borstbeeld van voren, iets naar links, kwartlevensgroot, in zwart gewaad met goudbestikte borst, breeden geplooiden kraag en kanten muts. Links op den achtergrond haar wapen.
Gem. onder het wapen: Aetas 57. A°. 1620.

Paneel, rond. Middellijn 18.

Jhr. J. Hora Siccama van de Harkstede, Driebergen.

Hollandsche school, omstreeks 1625.

329. **Vrouwsportret.**

Borstbeeld, van voren, iets naar links, in zwart gewaad, met geplooid kraagje en witte muts.
Volgens een achter op het paneel geplakte aanteekening, is dit het portret van een vrouw van Leyden.

Paneel, 70 × 57^5.

Mr. F. A. van Hall, Utrecht.

Hollandsche school, omstreeks 1625.

330. **Mansportretje (miniatuur).**

Borstbeeld, van voren, iets naar links, in zwart zijden buis met roode mouwen en breeden platten kanten kraag.

Papier (ovaal), 6^5 × 5.

B. W. G. Wttewaall van Wickenburgh, Utrecht.

Hollandsche school, omstreeks 1630.

331. **Portret van een lid der familie Beresteyn.**

Borstbeeld, van voren, iets naar rechts, in zwart gewaad, met geplooiden kanten kraag.

Koper (ovaal), 14 × 10.

Jhr. P. A. van Beresteyn van Meteren, Utrecht.

Hollandsche sohool, 1635.

332. **Portret van een predikant.**

Levensgroot, kniestuk, staande bij eene tafel, in zwart gewaad met kleinen witten pijpkraag, de handen opgeheven.
Gem. links bovenaan: aetatis 36, 1635.
Paneel, 120 × 89.
B. W. G. Wttewaall van Wickenburgh, Utrecht.

333. **Vrouwenportret.**

Kniestuk, levensgroot, staande, in zwart gewaad met witten, breeden pijpkraag, in de neerhangende rechterhand een paar witte handschoenen.
Gem. rechts boven: Aetatis 36, 1635.
Paneel, 120 × 89.
B. W. G. Wttewaall van Wickenburgh, Utrecht.

Hollandsche school, omstreeks 1635.

334. **Allegorische voorstelling,**

Een Hollandsche geus en een krijgsman staan met uitgetrokken zwaarden elkaar een stok te betwisten, dien zij ieder aan een einde vasthouden; achter den soldaat ziet men drie Indianen, achter den geus twee Hollandsche matrozen; tusschen beiden twee gevulde geldzakken.

Dit stuk wordt beschouwd als eene allegorie op den strijd over het bezit van Tabago omstreeks 1672 (?).
Paneel, 30 × 52.
J. W. des Tombe, Utrecht.

Hollandsche school, omstreeks 1640.

335. **De vos preekt de passie.**

Rechts staat een als monnik gekleede vos op een preekstoel, waarom een troep schapen geschaard is; een tweede vos in gelijk costuum haalt quasi liefkozend een schaap naar zich toe; rechts beneden eene lange inscriptie.
Paneel, 35 × 44.
Mevr. Quarin Willemier van Oosthuizen, geb. Weggeman Guldemont, Utrecht.

Hollandsche school, omstreeks 1650.

336. **Portret van Laurens de Geer, geb. 1614, gest. 1655, Heer van Oesterby.**

Borstbeeld in 't zwart met kanten kraag, lang haar en knevel.

Paneel, ovaal, 21 × 17.

G. C. D. Baron van Hardenbroek van Lockhorst, Jutphaas.

337. **Portret van Marguerite Crommom, echtgenoote van Laurens de Geer.**

Borstbeeld met rijken kanten kraag en dubbel parelsnoer.

Paneel, ovaal, 22 × 17.

G. C. D. Baron van Hardenbroek van Lockhorst, Jutphaas.

338. **Mansportret.**

Gewend iets naar rechts met grijzen baard, zwart kalotje en zwart kostuum.

Paneel, ovaal, 16 × 11⁵.

H. J. Heshuijzen, Haarlem.

339. **Oude lezende dame.**

Gewikkeld in witten omslagdoek, een groot boek lezende.

Paneel, 30 × 26.

H. J. Heshuizen, Haarlem.

Hollandsche school, omstreeks 1660.

340. **Portret van Cornelis Lampsins, Schepen, Raad en Burgemeester van Vlissingen, A° 1662 door Lodewijk XIV verheven tot Baron van Tabago, geb 1600, st. 2 Sept. 1664.**

Levensgroot kniestuk, zittend, van voren iets naar rechts, in 't zwart. Op de borst een ridderorde. Links naam, titel en familiewapen.

Paneel, 102 × 77.

Douairière Lampsins van den Velden—van den Bosch, Utrecht.

Hollandsche school, omstreeks 1660.

341. **Mansportret.**

Zittend geheel in 't zwart gekleed, links gewend. Bezig te schrijven in een opengeslagen boek.

Paneel, $24^5 \times 22$.

Mevr. de douar. de la Court geb. Ram, Utrecht.

Hollandsche school, omstreeks 1660.

342. **Mansportret (miniatuur).**

Borstbeeldje, van voren, iets naar links, in bruin costuum, met plat kraagje, met twee kwastjes toegestrikt. Lange blonde lokken.

Koper (ovaal), $6^5 \times 5$.

G. C. D. d'Aumale Baron van Hardenbroek van Hardenbroek, Driebergen.

Hollandsche school, omstreeks 1670.

343. **De tocht naar Chattam.**

Voorstelling van het verbranden der Engelsche vloot, rechts het kasteel van Rochester. Op den voorgrond troepen, vluchtelingen enz.

Gegraveerd door B. Stopendaal.

Paneel, 45 × 63.

H. K. H. de Prinses von Wied, geboren Prinses Marie der Nederlanden.

Hollandsche school, omstreeks 1670.

344. **Portret van Cornelis van Hengst, Kapitein ter Admiraliteit van Amsterdam, geb. 31 Oct. 1651, gest. 5 Aug. 1683.**

Borstbeeld van voren iets naar links, in geel lederen kolder met stalen kuras, en witte halsstrik.

Koper (ovaal), 15 × 11.

Mr. C. G. Berger van Hengst, Utrecht.

Hollandsche school, omstreeks 1680.

345. **Bellenblazer.**

Een jongentje in geelbruin costuum; achter hem een meisje. Achtergrond landschap.

Doek, 88 × 71.

Jhr. H. J. M. Asch van Wijck, Maarsbergen.

346. **Mansportretje (miniatuur).**

Borstbeeld van voren, iets naar rechts, in zwart gewaad met kanten halsdoek, blauwe halsstrik en groote bruine krulpruik.

Paneel (ovaal), 5 × 4.

B. W. G. Wttewaall van Wickenburgh, Utrecht.

347. **Mansportretje (miniatuur).**

Borstbeeld, van voren, in zwarten mantel en witte halsdoek, met groote bruine krulpruik.

Koper, ovaal, 4^5 × 3.

G. C. D. Baron van Hardenbroek van Lockhorst, Jutfaas.

348. **Mansportretje (miniatuur).**

Borstbeeld, van voren, iets naar rechts, in harnas, met witte halsdoek, en groote bruine krulpruik.

Koper, 5^5 × 4.

G. C. D. Baron van Hardenbroek van Lockhorst, Jutfaas.

349. **Mansportretje (miniatuur).**

Borstbeeld, van voren, iets naar rechts in paarse kamerjapon met witte halsdoek.

Koper, in goud gevat (ovaal), 5 × 4.

L. J. van Toulon van der Koog, Utrecht.

Hollandsche school, omstreeks 1700.

350. **Mansportretje (miniatuur).**

Borstbeeld, van voren, in rood gewaad met blauwen mantel, en groote krulpruik.

Gevat in gouden medaillon (ovaal), 3 × 2.

Douair. Huydecoper geb. Dijkmeester, Zeist.

Hollandsche school, omstreeks 1700.

351. **Mansportretje (miniatuur).**

Borstbeeldje, van voren, iets naar rechts; in kuras met blaauw onderkleed, waarvan de schouder zichtbaar is; wit om den hals gestrikt kraagje; groote allongepruik.

Ovaal, 3×2^5.

W. C. A. Baron van Vredenburch, Utrecht.

Hollandsche school, omstreeks 1740.

352. **Mansportretje (miniatuur).**

Borstbeeld, van voren, in stalen kuras, en witte krulpruik.

Gevat in gouden medaillon (ovaal), $2^5 \times 2$.

Mevr. van Beresteijn van Meteren, geb. Gaymans, Utrecht.

Hollandsche school, omstreeks 1740.

353. **Vrouweportretje (miniatuur).**

Borstbeeld, van voren, in laag uitgesneden roode japon.

Gevat in gouden broche (ovaal), 3×2.

Mevr. van Beresteijn van Meteren, geb. Gaymans, Utrecht.

Hollandsche school, 1745.

354. **Miniatuurportret van Maria Anna van Schuijlenburch, geb. 1727.**

Te halver lijve, van voren, iets naar links, in laag uitgesneden keurslijf, met strooien hoed.

Geteekend door haar grootmoeder Vrouwe van Schuylenburch geb. van Sypesteyn.

In gesneden houten lijstje met familiewapen (ovaal), $7^5 \times 5^5$.

Douair. Huydecoper, geb. Dijkmeester, Zeist.

Hollandsche school, omstreeks 1750.

355. Miniatuurportretje van Johan Gerard van Oldenbarneveld gen. Tullingh, geb. 1711

Borstbeeld, van voren, iets naar links, in blauwe jas en witte staartpruik.

Gevat in gouden medailon (ovaal), $2^5 \times 2$.

Jonkvr. A. van Oldenbarneveld gen. Witte Tullingh, Utrecht.

Hollandsche school, omstreeks 1750.

356. Miniatuurportretje van Maria Margaretha Witte, echtg. van Johan Gerard van Oldenbarneveld gen. Tullingh.

Kopje, van voren, iets naar rechts.

In gouden broche (ovaal), $1^5 \times 1$.

Jonkvr. A. van Oldenbarneveld gen. Witte Tullingh, Utrecht.

Hollandsche school, omstreeks 1750.

357. Portretje van een lid der familie van Eys (miniatuur).

Borstbeeldje, van voren; in licht bruinen rok en licht blauw vest met gele boordsels; met staartpruik.

Ovaal, $2^5 \times 2$.

J. Hooft Graafland, Utrecht.

Hollandsche school, 1762.

358. Miniatuurportretje van S. R. van Nispen, geb. 1733, gest. 1775.

Borstbeeld van voren, naar rechts gewend, in bruine jas en witte staartpruik.

Gevat in gouden medaillon (ovaal), 4×3^5.

L. J. van Toulon van der Koog, Utrecht.

Hollandsche school, omstreeks 1775.

359. **Mansportretje (miniatuur).**

Borstbeeld, van voren, iets naar rechts, in blauwe uniform-jas, en wit staartpruikje.

Gevat in gouden medaillon (ovaal), 4 × 3[5].

R. Baron van Heeckeren van Brandsenburg, Utrecht.

Hollandsche school, omstreeks 1775.

360. **Miniatuurportretje van Pieter Theodorus van Teylingen, geb. 1724.**

Borstbeeld, van voren, iets naar rechts, in blauwe jas, met witte halsdoek en bruine staartpruik.

Gevat in gouden medaillon (ovaal), 3[5] × 3.

Jonkvr. A. van Oldenbarneveld gen. Witte Tullingh, Utrecht.

Hollandsche school, omstreeks 1780.

361. **Miniatuurportretje van Hendrik Justus van Oldenbarneveld gen. Witte Tullingh, geb. 1745.**

Borstbeeld, van voren, iets naar links, in roode jas en witte staartpruik.

Gevat in gouden broche (ovaal), 3 × 2[5].

Jonkvr. A. van Oldenbarneveld gen. Witte Tullingh, Utrecht.

Hollandsche school, einde der 18e eeuw.

362. **Vrouwenportretje (miniatuur).**

Borstbeeldje, van voren, naar rechts; in bruine, laag uitgesneden blouse; in het gepoederde krullend haar een blauw lint.

Rond, 5 × 5.

W. C. A. Baron van Vredenburch, Utrecht.

Hollandsche school, einde der 18e eeuw.

363. **Portretje van Willem V (Miniatuur).**

Borstbeeldje, naar rechts gewend; in blauwen, met gouden boordsels afgezetten rok, een breede sjerp over de borst en kanten lubben. Staartpruik.

Ovaal, $3^5 \times 3$.

A. J. Nijland, Utrecht.

Toegeschreven aan de Hollandsche school, omstreeks 1500.

364.

De gestorven Christus, neergelaten van het kruis, beweend door Maria, Johannes en nog eenen man, waarschijnlijk Joseph van Arimathea, achtergrond goud, met gedeelte van het kruis.

Paneel, 83×64.

Maagdenhuis, Amsterdam.

Hollandsche of Duitsche school, omstreeks 1525.

365. **Landelijk maal.**

Aan een gedekte tafel in de open lucht zijn onder het lommer van een grooten boom een aanzienlijk heer en twee jonge vrouwen gezeten. Zij luisteren met aandacht naar een jong man, die met opgeheven rechterhand een verhaal doet. In de afhangende linkerhand houdt hij een veldflesch. Een der vrouwen biedt hem versnaperingen aan. Op den achtergrond links een kasteel en rechts eenige boerenwoningen.

Paneel, 56×38^5.

H. Gildemeester, Amsterdam.

SAMUEL VAN HOOGSTRATEN.

(Dordrecht 2 Aug. 1626. — Dordrecht 19 Oct. 1678).

366. **Dordtsch muntmeesterstuk.**

Twee gezworenen, twee provoosten, de waardijn en de griffier van de Dordtsche Munt zitten aan een tafel, waar-

achter de essayeur benevens twaalf regenten geschaard staan. De schilder, die zelf provoost was, zit geheel vooraan, het hoofd omgewend, en heeft den hem door den Keizer Ferdinand III geschonken gouden keten en penning om. Een der twee gezworenen houdt het privilegie der Munt voor zich, terwijl op een papier voor op de tafel de namen van alle voorgestelde personen geschreven staan, hoewel hier en daar onleesbaar.

Doek, $134^5 \times 160$.

H. Gildemeester, Amsterdam.

FRANS DE HULST.

(Haarlem, omstreeks 1600 — Haarlem 1661).

367. **Landschap.**

Kasteel in 't water, rechts een boomgroep, op den voorgrond visschers.

Gemerkt op den kant van 't schuitje: F. D. Hulst.

Paneel, ovaal, 31 × 41.

Mr. D. Dumbar, 's Gravenhage.

368. **Riviergezicht.**

Links een kasteel en een boerenwoning, boven de boomen een torenspits. In een schuit visschers.

Gemerkt links op een plank: F. de Hulst.

Paneel, ovaal, 31 × 41.

Mr. D. Dumbar, 's Gravenhage.

JAN VAN HUIJSUM.

(Amsterdam 15 April 1682. — Amsterdam 7 Febr. 1749).

369. **Fruitstuk.**

Op een breeden tafelrand liggen perziken, abrikozen, witte en blauwe druiven op elkander gestapeld. Links meer naar achteren een doorgesneden meloen. Van de tafel afhangende een korenbloem en aurikels, bovenaan takjes met bloemen.

Gem. rechts onderaan: Jan Van Huijsum fecit.

Paneel, 51 × 42.

Mr. J. H. Schober, Putten.

KAREL DU JARDIN.

(Amsterdam 1622. — Venetië 20 Nov. 1678).

370. **Portret van Michiel Adriaensz. de Ruyter, Luitenant-Admiraal en Generaal der Unie, geboren te Vlissingen in 1606, overleden te Syracuse in 1676.**

Levensgroot, staande, bijkans tot aan de knieen in een harnas, achter hem een rood, wapperend vaandel, waarop zijn wapen. Links een kaart en een wereldbol, rechts een oorlogschip.

Gem. links op de kaart: K. dv. Jardin f 1669.

Doek, 130 × 106^5.

H. K. H. de Groothertogin van Saksen geb. Prinses Sophie der Nederlanden.

HANS JORDAENS.

(Antwerpen omstreeks 1595 — Antwerpen 1643).

371. **De tocht der Joden door de Roode Zee.**

Aan den linker oever van de Roode Zee geven de Joden op allerlei wijze hunne dankbaarheid te kennen over de welgeslaagde tocht door de Roode Zee. Rechts verdrinkt het leger der Egyptenaars.

Gem. rechts beneden: H. Ior .... F.

Doek, 65 × 85.

Msgr. P. M. Snickers, Utrecht.

JAN VAN KESSEL.

(Antwerpen 1626 — Antwerpen 1679).

372. **Bloemstuk.**

Een geornamenteerde lijst is versierd met verschillende bloemruikertjes. Hier en daar fladderen kapelletjes. Midden in de lijst een ovaal met de voorstelling van Joseph en Maria met het kind Jezus.

Gem. links onderaan: J. v. Kessel.

Paneel, 63^5 × 48^5.

G. W. van Heukelum, Jutphaas.

ROELOF KOETS Jr.

(Zwolle 1655 – Zwolle 1725).

373. Portret van Antonius Dierout, Pastoor van Soeterwoude en Zwolle, gest. 1731.

Zittend geheel in het zwart gekleed aan een tafel met rood kleed, de linkerhand op de leuning van zijn stoel; met de rechterhand een blad van een boek omslaande.

Gem op de stoelleuning: R. Koets.

Doek, $44^5 \times 35$.

B. H. Klönne, Amsterdam.

374. Regentenstukje.

Vijf regenten, twee zittende en drie staande bij een tafel met een rood kleed in een zaal met wit en zwart geruiten vloer. Boven de deur het opschrift Chambre de gloria.

Doek, 45×39^5.

Mr. A. H. H. v. d. Burgh, 's Gravenhage.

PAULUS LESIRE.

(Dordrecht 1611 — na 1656).

375. Vertrek der Koningin van Engeland.

De Kapitein Couwenhoven der Haagsche schutterij met zijn vendel aan 't strand van Scheveningen bij gelegenheid van 't vertrek van Koningin Maria van Engeland in 1643.

Gem. rechts beneden op een balk: P. Lesire fecit 1644.

Links op een steen een achtregelig vers, waarvan het volgende nog te ontcijferen is:

den Haegh het Hollants hoff weet opsen hooffs te leven
De vriendschap die sy kryght die weet sy weer te geven.
En schoon sy self weleer haer Koningh henen jough
Omdat hy was te . . . . . siet te qualyck vrough
S . . . . te min een koninghin te vleyen
een goet gevoel en beter uyt te leyen

't Was Koevenhoven die de Schutters voren gingh
Dit heught men en vergeet hoe dat men haer ontfingh.

Cs. Boy
J. Ctus.

Doek, 97 × 140.

James de Fremery, 's Gravezande.

LUCAS LUCAE.

(Geb. 1576 — Amsterdam 1661).

376. **Portret van Adriaan van Eijk.**

Ten halven lijve, van voren iets naar rechts, in zwart gewaad met liggenden witten kraag, in de linkerhand zijne handschoenen, de rechter op de tafel leunende. Links op den achtergrond zijn wapen.

Gemerkt onder het wapen:

LUCAS LUCE FECIT AETATIS 81.

en rechts op den achtergrond:

AETATIS 40 A°. 1656.

Paneel, 69 × 59.

L. J. van Toulon van der Koog, Utrecht.

377. **Portret van de vrouw van den voorgaande.**

Ten halven lijve, van voren iets naar links, in zwart gewaad met platten witten kraag, in de linkerhand de handschoenen houdende, de rechter op een kerkboek leunende. Boven links op den achtergrond haar wapen.

Gemerkt onder het wapen:

AETATIS 41 An°. 1656,
LUCAS . LUCE . FECIT . AETATIS 81.

Paneel, 69 × 59.

L. J. van Toulon van der Koog, Utrecht.

Toegeschreven aan GERRIT LUNDENS.

(Amsterdam 1622 — na 1677).

378. **Mansportretje (miniatuur).**

Borstbeeld, van voren, iets naar links, in zwart gewaad, en platten kraag.

In een uitgehold zilveren muntstuk (rond), 4 × 4.

B. W. G. Wttewaall van Wickenburgh, Utrecht.

NICOLAES MAES.

(Dordrecht 1632—Amsterdam 1693).

379. **Mansportret.**

Levensgroot, staande tot aan het midden, met lange lokken in een zwart gewaad met witte bef en manschetten. In de rechterhand een handschoen.

Gemerkt in 't midden beneden: MAES.

Het vrouwelijk pendant hiervan in dezelfde verzameling berustende, is bovendien gedateerd 1667.

Doek, 90 × 70.

H. K. H. de Prinses von Wied, geboren Prinses Marie der Nederlanden.

380. **De ondeugende trommelaar.**

Links de moeder bij haar slapend kind in de wieg. Zij bedreigt met een roê haar zoontje, die met zijn trommel geraas gemaakt heeft. In den spiegel bemerkt men den schilder voor zijn ezel.

Doek, 62 × 66.

H. K. H. de Groothertogin van Saksen, geboren Prinses Sophie der Nederlanden.

381. **Mansportret.**

Borstbeeld van een jeugdig man met lange blonde lokken, gekleed in een grijze jas, bruin vest en korten halsdas. Op den rechterschouder een roode strik.

Tentoongesteld te 's Gravenhage 1890.

Paneel, 35 × 30.

Mr. M. Crommelin, Utrecht.

Toegeschreven aan NIC. MAES.

382. **Portret van Gijsbert Voetius, Hoogleeraar in de Godgeleerdheid te Utrecht en ijverig polemicus, geb. 3 Maart 1589, gest. 1 Nov. 1676.**

Levensgroot borstbeeld naar rechts, geheel in 't zwart gekleed tegen donkeren achtergrond met een donkerroode draperie.

Doek, 63 × 51.

Rijksuniversiteit, Utrecht.

SIMON MARMION.

(Werkzaam van 1453 tot 1468 te Valenciennes, Doornik, Amiens, St. Omer).

383. **Het leven van St. Bertin** [1]).

I.

Reeks van voorstellingen uit zijn leven:

a). De donator, Willem II abt van St. Bertin en bisschop van Doornik in knielende houding;
b). De geboorte van St. Bertin;
c). De opneming van St Bertin in den geestelijken stand;
d). De aankomst van St. Bertin met zijne makkers bij St. Audomarus;
e). De schenking van het landgoed Sithin door den edelman Adroald.

Paneel, 57 × 146.

H. K. H. de Prinses von Wied, geboren Prinses Marie der Nederlanden.

[1]) Eene uitvoerige beschrijving van dit en het volgende stuk vindt men in de Nederlandsche Kunstbode van 1881, blz. 137 en vv. en blz. 153 door Victor de Stuers.

384. **Het Leven van St. Bertin.**

II.

Vervolg der voorstellingen uit zijn leven:

a). Het wonder met den graaf Waltbertus;
b). De opneming van Waltbertus in het klooster;
c). De komst van St. Winnocus en zijne volgelingen in de abdij van St. Bertin;
d). De verzoeking van St. Bertin;
e). De dood van St. Bertin.

Paneel, 57 × 146.

De achterkant dezer paneelen, die de deuren van het altaarstuk der abdijkerk van St. Bertin te St. Omer hebben uitgemaakt, vertoont grauw in grauw geschilderd de volgende figuren: Marcus, Micha, Johannes, Salomo, den Engel Gabriël, Maria, David, Matheus, Jesaia en Lucas.

H. K. H. de Prinses von Wied, geboren Prinses Marie der Nederlanden.

Toegeschreven aan **BARTHOLOMEUS MATON**.

(Leiden omstreeks 1645 — Stockholm(?) na 1684).

385. **Mansportretje.**

Staande, gekleed in een violette kamerjapon, met rechterelleboog leunende op de balustrade van een trap; rechts avondlucht.

Gemerkt op de balustrade: MT.

Paneel, 23 × 19.

Coll. Mr. F. de Wildt.

Jhr. C. A. H. Mollerus, Arnhem.

386. **Damesportretje.**

Staande tot aan de knieën in een bruin kostuum; de armen voor de borst over elkander geslagen; achtergrond landschap.

Paneel, 23 × 19.

Coll. Mr. F. de Wildt.

Jhr. C. A. H. Mollerus, Arnhem.

Meester der vrouwelijke Halffiguren.

(Vlaanderen, omstreeks 1530).

387. **De briefschrijfster.**

Een jonge vrouw bezig zijnde zand over een pas geschreven brief te strooien, zij is gekleed in laag uitgesneden rood kleed met linnen gepofte mouwen, nauwsluitend wit mutsje, waarover zwarte sluier met rood in gouden band op de muts gehecht. Naast haar de noodige ingrediënten voor 't schrijven.

Paneel, 28 × 22[5].

Verzameling de Nerée, Babberich bij Zevenaar.

WILLEM VAN MIERIS.

(Leiden 1662. — Leiden 1747).

388. **Familiegroep.**

De heer Meijnertshagen en zijn vrouw als Mars en Venus in „Romeinsch" kostuum, in een boschrijk landschap; de vrouw ziet in den spiegel, haar door twee kinderkens voorgehouden; een kind heeft een bloemenkrans, vier kinderen spelen met de wapenen van den man.

Paneel, 62 × 79.

G. C. D. Baron van Hardenbroek van Lockhorst, Jutfaas.

JAN MIENSE MOLENAER.

(Haarlem, omstreeks 1610. — Haarlem 1668).

389. **Gezelschap van musiceerende en zingende boeren.**

Een vrouw, op wier schouders een achter haar staande boer de handen legt, bespeelt eene guitaar. Tegenover haar zit een boer op een houtblok. Aan haar linkerzijde zit een ander voor de tafel, eene schenkkan in de hand houdende. Links een fluit spelend muzikant. Rechts een vrouw op een stoel zittende met een schenkkan op de knieën. Op den achtergrond zingende boeren. Op den voorgrond een groote kruik; daarnaast een hond.

Gemerkt aan de tafel: Jmolenaer.

Paneel, 57 × 78.

Mr. D. Dumbar, 's Gravenhage.

390. **Boerenbruiloft.**

Om een tafel zitten vijf mannen en eene vrouw. Deze laatste heeft een muts met een pluim op het hoofd en een glas bier in de hand en wordt door een van het gezelschap omvat. Een ander speelt op de viool. Links een fluitspeler, op den achtergrond een danser. Rechts een steenen trap die naar de onderdeur leidt, waarvoor een vrouw zit, en waardoor een man leunt.

Gem. rechts boven de deur: JMolenaer.

Paneel, $47^5 \times 63^5$.

Tentoonstelling 's Gravenhage 1890.

J. C. Gijsberti Hodenpijl van Hodenpijl, Naarden.

391. **Boerenbinnenhuis.**

Op den voorgrond zit eene vrouw met het glas in de eene en de kan in de andere hand; zij wendt zich tot een jongmensch, die met een voet op een ton achter haar staat; meer naar achter ziet men drie personen aan eene tafel; geheel links twee andere bij een grooten schouw.

Gemerkt rechts aan het bovenkozijn van een muurkastje: J. molenaer.

Paneel, 36 × 29.

W. Bolk, Utrecht.

NICOLAES (KLAES) MOLENAER

(werkzaam te Haarlem, 1647—1676).

392. **Wintergezicht.**

Op een vaart langs een groep besneeuwde huizen bewegen zich schaatsenrijders, voetgangers en sleden.

Gemerkt rechts beneden: K molenaer.

Doek, $67^5 \times 80$.

Pendant van het volgende stuk.

Mevr. de Wed. de Kat geb. van der Linden, 's Gravenhage.

393. **Zomergezicht.**

Strand der Noordzee met rijke stoffage. Op den voorgrond een afslag van visch. Links op de duinen een dorp met kerk en een ouden vuurtoren.

Gemerkt rechts beneden: K molenaer.

Doek, $67^5 \times 80$.

Pendant van het voorgaande.

Mevr. de Wed. de Kat geb. van der Linden, 's Gravenhage.

HENDRICK MOMMERS

(Haarlem 1623? — Amsterdam 1693).

394. **Landschap.**

In een door de zuidelijke zon sterk verlicht boschlandschap rijden een heer en een dame, vergezeld van drie knechten, van welke één in 't rood op den voorgrond bezig is met de honden, ter jacht uit.

Verzameling Paix te Douai.

Paneel, 59 × 72.

Mr. A. H. H. v. d. Burgh, 's Gravenhage.

Monogrammist GER.....

395. **Mansportret (miniatuur).**

Borstbeeld, van voren, in rood met goud bestikt gewaad, witte gebloemde sjerp en een platten breeden kanten kraag. Een groote zwarte flaphoed, schuin op het hoofd.

Gem. links in het midden: Ger... f. 1619.

Ovaal, 6 × 5.

Douair. Huydecoper geb. Dijkmeester, Zeist.

Monogrammist I. WK.

396. **Stilleven.**

Een hemelglobe met bloemen en korenaren bekranst naast boeken, waaronder de bijbel en andere stichtelijke werken tusschen de martelwerktuigen van Christus: koord, geesel, doornenkrans, nagels, hamer, spons, lans, een buidel met geldstukken, 3 dobbelsteenen en een briefje met I. N. R. I.; rechts druiven op een witten doek met rood kussen, daaronder een juweeldoosje met parelensnoeren en andere juweelen, en gouden medailles, waaronder een van Karel V, een fleschje met aqua vitae, en het motto „Daar is kans, tot de krans".

Gemerkt links beneden: I. WK.

Doek, 65 × 78.

Msgr. Snickers, Utrecht.

Monogrammist HR. 1664.

397. **Stilleven.**

Bestaande uit een kruik van gekleurd steengoed, een test, bierglas, twee pijpen op een tinnen bord, pakje zwavelstokken en pakje tabak met opschrift: Oriental Verginis Tobak tot Dordrecht in de Nieuwstraat in Blienberg, A^{0} 1664.

Gem. aan den tafelrand rechts HR.

Paneel, 42 × 34.

Verzameling de Nerée, Babberich bij Zevenaar.

Monogrammist I. S.

(Werkzaam tusschen 1645 en 1658, blijkens jaartallen op schilderijen te Stockholm).

398. **Vrouwenportretje (miniatuur).**

Te halver lijve, van voren, iets naar links, in zwart gewaad met gebloemde roode mouwen en wit mutsje. Een zware ketting hangt om de schouders. Zij houdt de handen gevouwen voor zich.

Gem. links op den achtergrond: 1652 IS.

Paneel (ovaal), 8 × 5^{5}.

G. C. D. d'Aumale Baron van Hardenbroek van Hardenbroek, Driebergen.

Toegeschreven aan **ISAAC MOUCHERON,**

(Amsterdam 1670 — Amsterdam 1744).

399. **Bergachtig landschap.**

Op den voorgrond drie personen; een van hen staat met de voeten in het water; iets meer naar achteren meerdere personen; op den achtergrond een kasteeltje en een hooge berg.

Doek, $26^5 \times 35$.

H. J. P. Hanau, Utrecht.

JOHANNES MIJTENS,

('s Gravenhage omstreeks 1614 — 's Gravenhage 1670).

400. **Familiegroep.**

De vader en de moeder, aan den uitgang van een bosch op een zodenbank gezeten, zijn omringd door hunne twee zoons en twee dochters. Boven hen zweven vier engeltjes, de overleden kinderen voorstellende. Rechts uitzicht op een stad.

Gem. onderaan in het midden: IANMijtens fecit. 1647?

Doek, 115 × 150.

H. F. Guichart, Rotterdam.

PIETER NEEFFS.

(Antwerpen 1578 — Antwerpen na 1656).

401. **Kerkgezicht.**

Gezicht in een Gothische kerk naar het koor. Op den voorgrond wandelaars en biddende personen, meer naar achteren een groep toehoorders om een preekstoel

Paneel, 37 × 51.

Mr. J. A. Grothe, Utrecht.

Copie naar **AERT VAN DER NEER.**

(Amsterdam 1603 — Amsterdam 1677).

402. **Brand bij maneschijn.**

Aan den oever van een breede rivier staat links een molen in brand; rechts komt de maan boven de huizen uit; op den voorgrond eenige bootjes.

Paneel, $35^5 \times 46^5$.

H. J. P. Hanau, Utrecht.

EGLON HENDRIK VAN DER NEER.

(Amsterdam 1634 — Dusseldorf 1703).

403. **Portretje van . . . . Maas Houcke.**

Ten halven lijve, van voren, iets naar rechts in een' stoel gezeten; in een blinkend satijnen vest en losse donkerbruine kamerjapon, waar de rechterarm, op een rood bekleede tafel rustend, onder uitkomt; breede witte geplooïde das met zwart strikje; lange lokken. Rechts op den achtergrond blik in een galerij. Op den houten rug van den stoel het monogram *M H*, daaronder de letters A V B.

Gem. rechts boven de deur E. v. Neer . . .

Paneel, $14^5 \times 10^5$.

Mevr. Snellen, geb. Plemp, Utrecht.

CASPAR NETSCHER.

(Heidelberg 1639 — 's Gravenhage 1684).

404. **Portret van Cecilia de Jonge van Ellemeet st. 1686, gehuwd met François van Bredehoff.**

Borstbeeld van voren iets naar links in laag uitgesneden kleed met bruinen mantel omgeslagen. Het geheel in ovale omlijsting.

Gem. links beneden: Anno 1679; rechts beneden: CNetscher.

Doek, 28×21^5.

Mevr. Quarin Willemier van Oosthuizen, geb. Weggeman Guldemond, Utrecht.

405. **Groep van kinderen.**

De vier kinderen van den schilder zittende achter een balustrade, waarover een Smyrnaasch tapijt hangt. Een hunner heeft een poes, een ander een hond bij zich.

Precies hetzelfde stukje komt voor in de verzameling van Baron Edm. de Rothschild te Parijs. (Afkomstig uit de veiling Hodshon-Roëll.)

Doek, 49×40.

J. L. Muyser, 's Gravenhage.

CONSTANTIJN NETSCHER.

(den Haag 1668 — den Haag 1722).

406. **Portret van een lid der familie van Bredehoff.**

Mannelijk borstbeeld van voren iets naar rechts, kwart levensgrootte, in zwarten mantel met platten kanten kraag. Het geheel in ovale omlijsting.

Gemerkt rechts onderaan: C. Netscher 1717.

Doek, 19 × 15[5].

Mevr. Quarin Willemier van Oosthuizen, geb. Weggeman Guldemond, Utrecht.

ADRIAEN VAN NIEULANDT.

(Antwerpen omstreeks 1586 — Amsterdam 1658).

407. **Badende Nymphen.**

In een grot zijn twaalf nymphen bezig te baden, de hoofdgroep bestaat uit zes nymphen op den voorgrond, van welke een rechts (de godin Diana) zich het haar laat kammen. In haar nabijheid ziet men een jachthond, pijlen en een boog.

Gem. rechts beneden: A V NIEVLANT 1646.

Dit stuk vertoont groote overeenkomst met de Utrechtsche schilders uit de groep van Poelenburgh, Cuylenborch e. a.

Paneel, 36 × 45.

P. v. Semenoff, St. Petersburg.

ANTHONIE PALAMEDESZ.

(Delft 1601 — Amsterdam 27 Nov. 1673).

408. **Muziek na den maaltijd.**

Dertien personen in eene eenvoudig gemeubileerde kamer, rechts een groep van vier musiceerenden; de overige meer naar achteren aan eene tafel; links schenkt een page in het rood wijn in.

Gem. links beneden: A. Palamedes 1632.

Paneel, 47 × 71.

Douair[e] J. K. J. de Jonge — de Kock, 's Gravenhage.

409. **Vroolijk gezelschap.**

In een eenvoudig vertrek is een gezelschap heeren en dames vereenigd. Een heer bespeelt de luit, terwijl een dienaar, in het rood gekleed, wijn inschenkt. Op den voorgrond rechts ligt een degen, en aan den wand hangen twee schilderijen.

Gem. op den onderrand van het schilderij links: A. Palamedes 1633.

Tent. den Haag in 1890.

Paneel, 54 × 87.

Douair[e] J. K. J. de Jonge — de Kock, 's Gravenhage.

410. **Vroolijk gezelschap.**

Veertien personen, deels musiceerende, deels converseerende, in een eenvoudig gemeubileerd vertrek.

Gem. rechts in den boog boven de deur: A. Palamedes f. 1634.

Paneel, 53^5 × 72.

Jhr. Mr. Alph. de Stuers, Parijs.

411. **Kinderportret.**

Staande in een zwart costuum, den hoed in de rechterhand; in de linker een stuk brood, dat het aan een bok voorhoudt. Achtergrond een landschap.

Gem. links beneden: A^0 1655. A. Palamedes pinxit.

Doek, 123 × 98^5.

Coll. Mr. F. de Wildt, Amsterdam.

Jhr. C. A. H. Mollerus, Arnhem.

HENDRICK GERRITSZ. POT.

(Haarlem? ca. 1585 — Amsterdam 1657).

412. **Portret van Maerten Harpertsz. Tromp, Luitenant-Admiraal van Holland, geb. 1597, sneuvelt 10 Aug. 1653.**

Borstbeeld, van voren iets naar rechts, kwart levensgroot, in zwart gewaad, met platten geplooiden kraag over een metalen halsberg en gouden keten met penning.

Het geheel in ovale gemarmerde lijst gevat.

Gem. onderaan: Aetat: 41. A^0 1639.

Gegraveerd door J. Suyderhoef.

Paneel, 27^5 × 22.

Dr. J. van der Hoeven, Rotterdam.

JOHANNES ANTHONISZ. VAN RAVESTEIJN.

(den Haag, omstreeks 1572?—den Haag 1657).

413. **Portret van Mr. Adriaan van Bredehoff, Schout van Hoorn.**

Buste levensgroot iets naar rechts, geheel in 't zwart, met lange lokken, tegen eenen donkeren achtergrond.

Gemerkt links boven: Anno 1643. JVR. fc.

Rechts boven het familiewapen.

Zijne vrouw is geschilderd door Rotius.

Paneel, 68 × 54.

Mevrouw de Weduwe Quarin Willemier—Weggeman Guldemont, Utrecht.

414. **Portret van een lid der familie van Buren.**

Borstbeeld, van voren iets naar rechts, in zwart gewaad, met platten, witten kraag.

Paneel, $68^{5} \times 57^{5}$.

J. Fabius, Utrecht.

Toegeschreven aan J. A. VAN RAVESTEIJN.

415. **Mansportret.**

Kniestuk, geheel in het zwart met groote gestolpte kraag, in de linkerhand een paar handschoenen en in de rechterhand een hoed, staande naast een tafel met smyrnaasch kleed.

Doek, 137 × 103.

A. de Jonge, Rotterdam.

416. **Vrouweportret.**

Kniestuk, in het zwart met goud borduursel, groote gepijpte kraag, kanten mutsje, gouden keten met lodderijndoos om het midden; in de linkerhand geborduurde handschoenen, de rechter steunende op een tafel met smyrnaasch kleed.

Doek, 137 × 103.

A. de Jonge, Rotterdam.

REMBRANDT HARMENSZ. VAN RIJN.

(Leiden 1606—Amsterdam 1669).

417. **Vrouweportret.**

Ten halven lijve naar links in zwart zijden, uitgesneden kleed, rijk met passement versierd, platten witten kraag met kanten rand en dito mouwopslagen. Om hals en polsen paarlsnoeren, paarlen oorhangers en borstspeld met drie paarlen. Aan een zwart koordje om den hals hangt een edelgesteente. In de linkerhand houdt zij een waaijer. Zij staat voor een steenen nis, links door een caryatide gedragen. Achter haar een gordijn.

Gemerkt links onderaan: Rembrandt f. 1639.

Tent. den Haag 1890.

Paneel, 106 × 81.

Jhr. J. v. Weede v. Dijkveld, Utrecht.

418. **Studiekop van een grijsaard.**

Levensgroot borstbeeld, van voren gezien. Gekleed in bruinen mantel en zwart kapje. Voor de borst een gouden ketting.

Dit stuk is ongetwijfeld eene goede, oude copie naar een gemerkt en omstreeks 1632 gedateerd origineel, hetwelk in het museum te Metz berust.

Paneel, 57 × 45.

A. J. ten Breul, Arnhem.

School van REMBRANDT.

419. **Portret van Pieter de la Court, geb. te Iperen 8 Mei 1590, st. te Leiden 8 Mei 1657, vader van den Staathuishoudkundige Pieter de la Court.**

Levensgroot, staande tot aan de knieën. Gekleed in het zwart, met een breeden ringkraag. De rechterhand op de heup, in de linkerhand zijn handschoenen. Rechts een tafel waarop boeken en zandlooper.

Gemerkt, links boven: . . . . S 42. Rechts boven A° 1635.

Paneel, boven iets afgerond, 110 × 82.

Douair^e de la Court—Ram, Utrecht.

Toegeschreven aan C. A. RENESSE.

(Midden der 17e eeuw — gest. Eindhoven 1680).

420. **Lezende vrouw.**

Eene oude vrouw, gekleed in het zwart met een witten platten kraag en een zwart kapje. Zij zit in een armstoel te lezen en houdt in de rechterhand haar bril. Haar boek ligt op een ander boek, waaronder een perkament met afhangend zegel ligt.

Dit stuk herinnert sterk aan de schilderwijze van Nic. Maes.

Tent. den Haag 1890.

Paneel, 75 × 60.

Mr. A. H. H. van den Burgh, 's Gravenhage.

JAN ALBERTSZ. ROTIUS.

(Hoorn, omstreeks 1615 — Hoorn 1674).

421. **Portret van Elisabeth Wijbo, Jacobsdr., 1ste vrouw van Mr. Adriaan van Bredehoff.**

Levensgroot borstbeeld, van voren iets naar links. Gekleed in een zwart costuum met breede witte kraag en witte muts.

Gemerkt links boven: Aetatis Suae 17 A° 1646. Rotius fe. Daaronder haar wapen.

Haar echtgenoot is geschilderd door J. van Ravesteijn.

Paneel, 64 × 55.

Mevr. de Wed. Quarin Willemier—Weggeman Guldemont, Utrecht.

SALOMON VAN RUIJSDAEL.

(Haarlem, begin 17de eeuw — Haarlem 1670).

422. **Riviergezicht.**

Links een bouwval (het huis te Merwede?) in dicht boomgewas verscholen. Rechts in het verschiet een stad (Dordrecht?). Op de rivier op den voorgrond links een bootje

met drie mannen, waarvan een het roer vasthoudt. De bemanning van twee andere bootjes is bezig een schakel in te halen.

Gemerkt: op den rand van de boot in het midden: SvR. 1642.

Tent. den Haag 1890.

Paneel, 51 × 83.

Z. Ex. Jhr. Mr. J. Roëll, 's Gravenhage.

PIETER SAENREDAM.

(Assendelft 1597 — Haarlem 1665).

423. **Kerkgezicht.**

Eene wit gepleisterde gothische kerk van binnen gezien. Links het grafmonument van eenen bisschop. Daarboven een inscriptie en tusschen de pijlers een orgel.

Gem. rechts beneden: P Saenred fc. A^0 1630.

Paneel, 41 × 37.

Mr. D. A. Koenen, Nieuwer-Amstel.

HERCULES SANDERS.

(1606 — na 1663 Amsterdam?)

424. **Gezicht op den Binnenamstel te Amsterdam.**

Rechts op den voorgrond een koopvrouw en hare uitstalling van groenten, als kool, wortels, rissen uien enz. Een schipper, met een kan in den linkerarm, staat bij haar. Links eene groote kan en omgestorte mand. Op den achtergrond een lange brug over den Binnen-Amstel.

Gem. links op een staketsel: HSanders.

Doek, 77^5 × 100.

C. Kneppelhout van Sterkenburg, Driebergen.

F. SANT. . . . .

(Omstreeks 1670).

425. **Muziekpartij.**

Een dame, gekleed in een wit, rood gevoerd jak en gelen rok stemt zittend haar guitaar, terwijl achter haar een jong man staande zijn viool stemt. Rechts zitten een dame met een hondje op haar schoot en een heer. Op een stoel ligt een opengeslagen muziekboek, tegen den stoel aan staat een knieviool. Links op den achtergrond een ledekant met groene bedgordijnen. Aan den wand een mans- en een vrouweportret, boven den schoorsteen een mythologische voorstelling.

Gem. tegen het tafelblad: F. Sant . . . . 167. .

Paneel, 36^5 × 48.

Dr. A. Bredius, 's Gravenhage.

ABRAHAM VAN DER SCHOOR.

(Werkzaam omstreeks 1650).

426. **Vrouweportret.**

Levensgroot, zittend tot aan de knieën, van voren gezien, met de rechterhand wijzende op een doodshoofd, hetwelk rechts op een met een rood kleed bedekte tafel ligt. Rechts eene roode draperie.

Gem. rechts op een kolom: Av Schoor. 1643.

Doek, 130 × 106.

Jhr. J. A. P. L. Ram, Utrecht.

JACOB VAN DER SLUYS.

(Leiden 1660 — Leiden 1732).

427. **De Vogelaar.**

Uit een vensternis leunt een rijk gekleede jongen met een vogelkooi in de hand en lokt een vogeltje, dat rechts boven in den wingerd zit.

Gem. op de vensterbank: J. vder Sluis f.

Paneel, 22 × 19.

B. W. G. Wttewaall van Wickenburgh, Utrecht.

HENDRICK MAERTENSZ. SORGH.

(Rotterdam 1611—Rotterdam 1670).

428. **Zelfportret.**

Borstbeeld, een vierde rechts gewend, half levensgroot, in zwart gewaad, met platten witten kraag.
Gem. links bovenaan: Ae. 34.

Paneel, 32 × 25^5.

Geëtst in Houbrakens Groote Schouburgh, Dl. II C.

Dr. J. van der Hoeven, Rotterdam.

429. **Portret van Ariaentge Pietersdr. Hollaer, vrouw van den schilder.**

Borstbeeld, een vierde naar links gewend, half levensgroot, in zwart gewaad, met breeden geplooiden kraag.
Gem. links bovenaan: Ae. 35, rechts bovenaan: 1645.

Paneel, 31^5 × 25.

Dr. J. van der Hoeven, Rotterdam.

JAN STEEN.

(Leiden, 1626—Leiden 1679).

430. **De kandeelmakers.**

In een eenvoudig vertrek zit een vrouw eieren te klutsen, terwijl voor haar een man notemuskaat staat te raspen. Op de tafel ligt een witte doek en staat een vierkante flesch.
Gem. rechts onderaan: JSteen.

Paneel, 40 × 30.

Tent. 's Gravenhage 1881 en 1890.

B. A. Baron van Verschuer, 's Gravenhage.

431. **De Emmausgangers.**

Aan een met een wit laken bedekte tafel onder een begroeide galerij zitten de Emmausgangers in biddende houding; op zijde van hen een vrouw met brood; links een in het rood gekleede jongen wijn inschenkende. Links meer naar achteren de verdwijnende gedaante van Jezus.
Gemerkt links onderaan op een zuil: JSteen.

Doek, 130 × 100^5.

Gijsb. de Clercq, Amsterdam.

432. **De teekenaar.**

Een jongen in bruin kostuum zit bij kaarslicht te teekenen naar een buste, welke het licht voor den beschouwer verbergt.
Gemerkt rechts beneden: JSteen.

Paneel, $23^5 \times 20^5$.

Jos. H. L. Bouman, Utrecht.

ABRAHAM STORCK.

(Amsterdam, omstreeks 1630? — Amsterdam 1710?)

433. **Woelige Zee.**

Een aantal zeilende schepen, waarschijnlijk op het IJ voor Amsterdam.
Gemerkt rechts beneden op een drijvende plank: A. Storck.

Paneel, 24 × 35.

Mevr. de Weduwe Quarin Willemier—Weggeman Guldemont, Utrecht.

434. **Kalme Zee.**

Eenige zeilende schepen, links een roeibootje. Meer naar achter een landtong met huizen.
Gemerkt beneden in 't midden: A. Storck.
Pendant van het voorgaande.

Paneel, 24 × 35.

Mevr. de Weduwe Quarin Willemier—Weggeman Guldemont, Utrecht.

435. **Strandgezicht.**

In 't midden een groot, zeilend oorlogschip met hollandsche vlaggen, rechts kleinere schepen, links wandelaars en een wagen met een wit paard er voor.

Paneel, 34 × 36.

Mr. J. A. Grothe, Utrecht.

JURRIAEN VAN STREEK.

(Amsterdam, omstreeks 1632 — Amsterdam 1678).

436. Stilleven.

Bestaande uit sinaasappelen, citroenen, een Nautilusbeker, een half gevuld glas en een draperie, alles op een steenen tafel tegen een donkeren achtergrond.

Gemerkt: J. v. Streek f.

Doek, 75 × 58.

H. Rahr, Utrecht.

DAVID TENIERS.

(Antwerpen 1610 — Antwerpen 1690).

437. De Alchymist.

Een jeugdig alchymist in een wit hemd, zittende in zijn werkplaats met een blaasbalg vuur aan te blazen, achter hem zijn gezel met een buidel in beide handen. Het geheele ruime vertrek is gevuld met potten, pannen, retorten enz. Op den achtergrond drie mannen aan een tafel en een vierde bij een groot fornuis.

Gemerkt rechts beneden: D. TENIERS Fec.

Doek, 60 × 74.

Dr. A. Bredius, 's Gravenhage.

H. D. TIEER,

(onbekend artist, die ook in de manier van Rembrandt geëtst heeft).

438. Portret van Jeanne de Neille geb. 1557, gehuwd met Louis de Geer, dit de Gaillarmont.

Zittend naar links gewend in een zwart gewaad; in de linkerhand een boek.

Gem. bovenaan links van het midden: HDtieeR fec.

Links boven haar wapen, daaronder Aetat: 74, 1634.

Paneel, 74 × 57.

G. C. D. Baron van Hardenbroek van Lockhorst, Jutfaas.

JAN JANSZ. TRECK.

(Amsterdam 1606 — Amsterdam 1652/3).

439. **Stilleven.**

Bestaande uit een kruik van grijs aardewerk, een half gevuld glas, twee pijpjes, een lont enz.

Gem. op de kruik: J. Treck 1647.

Paneel, 48 × 36.

A. J. Nijland, Utrecht.

CORNELIS TROOST.

(Amsterdam 1697 — Amsterdam 1750).

440. **De Dilettant.**

Een in het zwart gekleed aanzienlijk heer (Allard de la Court) zit te luisteren naar het fluitspel van een jong man (zijn schoonzoon Jeronimus Beeldsnijder). Diens muziek ligt voor hem op een tafeltje.

Gem. rechts onderaan: C. Troost 1736.

Paneel, 67 × 56[5].

Douair[e] de la Court geb. Ram, Utrecht.

441. **Zelfportret.**

Aan eene tafel zit de schilder in grijze kleeding, de rechterhand in den boezem gestoken, in de linker, die op de tafel rust, een rood-krijtteekening houdende. Achter hem op een ezel zijne bekende pastelteekening de huwlijksaanvrage van Saartje Jans (Mauritshuis, 's Gravenhage). Links eene geopende deur.

Gem. rechts onderaan: C. Troost 1739.

Pastel op papier, 59 × 49.

C. Kneppelhout van Sterkenburg, Driebergen.

442. **Officieren-wachtkamer.**

In eene wachtkamer zitten twee officieren kaart te spelen. Een derde ziet toe en rookt een goudsche pijp. Links van de tafel staat iemand een stuk te lezen; rechts staan drie personen aan een haardvuur. Tegen den wand hangt het

wapen van Holland Op de gebeeldhouwde schouw staan de woorden „Pugno pro patria.”

Gem. links onderaan: C. Troost, 1744.

Tent. den Haag, 1890

Doek, 47 × 65.

B. W. G. Wttewaall van Wickenburgh, Utrecht.

WERNER VAN VALCKERT.

(Werkzaam 1612—1635 — Amsterdam).

443. **Toilet van Venus.**

De godin en profil naar rechts bezig haar toilet te maken op haar bed zittend; rechts Amor zijn boog spannend tegen den beschouwer.

Gem. links beneden op een papier W. v. Valckert pinxit.

Paneel, 100 × 74⁵.

J. H. Hensé, Zeist.

ADRIAEN VAN DE VELDE.

(Amsterdam 1635/36 — Amsterdam 1672).

444. **Christus in Gethsémané.**

De engel houdt Christus den lijdenskelk voor. Rechts op den achtergrond de slapende discipelen en Judas met de krijgsknechten.

Gem. links beneden: A. v. Velde f. 1664.

Doek, 88 × 137.

J. van Eert, Amsterdam.

445. **De Geeseling van Christus.**

Christus bijna geheel naakt in half knielende houding in het midden van het stuk. Om hem heen drie krijgsknechten.

Gem. rechts ter halver hoogte: Adriaen van Velde f. 1664.

Doek, 88 × 137.

Deze beide doeken behooren tot eene serie van vijf passiestukken, die de schilder voor de R. K. kerk in de Spinhuissteeg te Amsterdam schilderde.

J. van Eert, Amsterdam.

Toegeschreven aan A. VAN DE VELDE

446. **Herder met vee.**

Een herder bespeelt de fluit, staande bij een liggenden en staanden os, twee schapen en een geit. Links een groote boom.

Paneel, 19 × 17.

Geuljans, Maastricht.

JAN JANSZ. VAN DE VELDE

(Haarlem 1619/20 — ? na 1660).

447. **Ontbijt.**

Bestaande uit een halfgevuld bierglas, een omgevallen steenen kannetje, een schotel met augurken een tinnen bord met een half afgeschilden citroen, een krab, een gebroken test met een kooltje vuur enz.

Paneel, 70 × 60.

Tent. den Haag 1890.

H. W. Mesdag, 's Gravenhage.

ADRIAEN VAN DE VENNE.

(Delft 1589 — 's Gravenhage 1662).

448. **Boeren Carnaval.**

In een winterlandschap trekt een stoet uitgedoste landlieden over een steenen bruggetje naar de herberg. Op den voorgrond staat een edelman, in vuurrooden mantel gehuld, met zijne vrouw dit aan te zien. Rechts meer bij de herberg een dergelijk paar gevolgd door een page. Rechts op den voorgrond elkander te lijf gaande boeren of kooplieden. Op den achtergrond een ijsveld met besneeuwde kerk en verdere gebouwen.

Rechts onderaan een lange inscriptie: .... enne.... hage en een datum 16 . 9.

Paneel, 72 × 91.

Jan Striening Jr., Rotterdam.

Richting van ADRIAEN VAN DE VENNE.

449. **De prinsen van Nassau te paard.**

Op de Plaats bij den Vijverberg in den Haag, zich voortbewegend van rechts naar links. Rechts het Binnenhof.

Paneel, 91 × 130.

Mr. D. Dumbar, 's Gravenhage.

SIMON VERELST.

(den Haag 1644 — Londen 1721?).

450. **Bloemstuk.**

Bloemen, waaronder een tulp en een roos in een flesch op een hardsteenen tafel.

Gemerkt aan den kant van de tafel: S. Verelst F. A^{0} 1669.

Doek, 44^{5} × 35.

Dr. A. Bredius, 's Gravenhage.

NICOLAES VERKOLJE.

(Delft 1673 — Amsterdam 21 Jan. 1746).

451. **Diana.**

Met ontblooten boezem, weert met de linkerhand het scherpe zonlicht af, terwijl zij in de rechter haar boog houdt. Van de twee haar vergezellende nymphen houdt de eene een jachthoorn voor zich uit. Op den voorgrond een zwarte en eene bruine windhond.

Gem. rechts in het midden: N. Verkolje.

Doek, rond, middellijn 86.

H. Gildemeester, Amsterdam.

Vlaamsche school, omstreeks 1600.

452. **Kruisdragende Christus.**

De kruisdragende Christus naar Calvariënberg op den achtergrond, links Jerusalem, rechts Golgotha, waarop de

twee kruisen zijn opgesteld voor de moordenaren, die zich ook in de stoet bevinden, op den voorgrond links de H. Maagd en Johannes, vóór den kruistorschenden Christus, Veronica met de doek.

Paneel, 68 × 82.

Mgr. P. M. Snickers, Utrecht.

Vlaamsche school, omstreeks 1650.

453. **De Schoenlapper.**

Voorgesteld tot aan de knieën, met een roode muts op 't hoofd, bezig een schoen te herstellen.

Vroeger toegeschreven aan Arie de Vois.

Tent. den Haag 1881.

Paneel, 35 × 27.

B. A. Baron van Verschuer, 's Gravenhage.

Vlaamsche school, omstreeks 1660.

454. **Ruiker.**

In een steenen vaas zijn eenige bloemen gestoken, waaronder rozen.

Koper, 35 × 27.

G. J. van Heukelum, Jutfaas.

455. **Bloemstuk.**

In een steen vaas zijn eenige bloemen gestoken, waaronder rozen en een tulp.

Koper, 35 × 27.

G. W. van Heukelum, Jutfaas.

Vlaamsche school, 1674.

456. **Havengezicht.**

Links eenige huizen en een dikke toren aan de haven, waar eenige visschers bezig zijn visch te lossen. Een aantal visschersschuiten voor anker. Rechts aan de overzijde een groote stad aan den voet van een berg.

Gemerkt links op een uithangbord: 1674.

Dit stuk wordt toegekend aan J. v. d. Venne.

Paneel, 34 × 56.

Geuljans, Maastricht.

WILLEM VAN DER VLIET.

(Delft 1584 — Delft 1642.)

457. **Portret van een lid der Familie van Buren.**

Borstbeeld, van voren, iets naar rechts, in zwart gewaad met liggenden ringkraag.

Gem. links boven: ... 35 A°. 1633, ... ander Vliet, fecit.

Paneel, $51^5 \times 46$.

J. Fabius, Utrecht.

BERNARD VOLLENHOVEN.

(Kampen omstreeks 1633 — Kampen 1691).

458. **Lezend Kerkvader.**

Zittend naar links gewend, lezende in een groot boek, gekleed in rijk gewaad.

Gem. rechts in 't midden: B. Vollenhove Fecit 1650.

Paneel, 27×24^5.

Mevr. Lemker — Muller, Kampen.

459. **Biddend kluizenaar.**

Naar links geknield, voor hem een opengeslagen boek, een crucifix en een schedel. Van boven links komt een lichtstraal.

Paneel, 27×25.

Mevr. Lemker — Muller, Kampen.

CORNELIS DE VOS.

(Hulst, omstreeks 1685—Antwerpen 9 Mei 1651).

460. **Damesportret.**

Levensgroot, bijna tot aan de knieën naar rechts gewend, in de linkerhand een tulp, de rechter een schedel aanrakend. Gebloemde achtergrond.

Doek, $107^5 \times 90$.

Dr. T. Blom Coster, 's Gravenhage.

Richting DE WAEL.

461. **Cavaleriegevecht.**

In een bergachtig rivierlandschap ziet men een gevecht tusschen Turken en christenruiters; vluchtelingen doorwaden den stroom.

Doek, 138 × 215.

H. J. P. Hanau, Utrecht.

ADRIAAN VAN DER WERFF.

(Kralingerambacht 1659 — Rotterdam 1722).

462. **Moeder met kind.**

Een dame in rood en blauw kostuum zit met haar kind op schoot op een steenen bank; achter haar eene dienstmaagd met een korfje met bloemen. Links aan het gebouw haar wapen.

Gem. boven het wapen: A. van der Werff Ft.

Gouache op papier, 44 × 34.

J. W. des Tombe, Utrecht.

Toegeschreven aan JAN WILLEM VAN DER WILDE.

(Leiden, omstreeks 1600 — Leeuwarden na 1655).

463. **Damesportret.**

Staande ten voeten uit in het zwart gekleed, van voren gezien; haar rechterhand leunt op een kerkboek, dat op de tafel naast haar staat; in haar rechterhand handschoenen.

Gem. links op den tafelpoot: J. Wildt 1637.

Paneel, 57 × 36⁵.

Mr. P. Deketh, 's Gravenhage.

PHILIPS WOUWERMAN

(Haarlem 1619 — Haarlem 1668).

464. **De Schimmel.**

Staande naar links in een landschap. Rechts een boerenhuis, waarvoor twee personen. Links verwijdert zich een ruiter in rood costuum.
Gem. links beneden: PHLS W

Paneel, 33 × 24.

Zie ook onder H. v. Lin.

Mr. A. H H. van der Burgh, 's Gravenhage.

THOMAS WIJCK,

(Beverwijk 1616? — Haarlem 1677).

465. **Het Schildersatelier.**

In een van rechts door de zon helder verlicht vertrek zit een schilder voor zijn ezel; een in het rood gekleed jongetje staat naast hem.

Paneel, 36 × 28.

Jhr. Mr. K. A. Godin de Beaufort, Utrecht.

Manier van JAN WIJNANTS.

466. **Landschap.**

Links boomen, waartusschen schapen, rechts vergezicht.

Paneel, 26 × 33^5.

Mevr. de Wed. Boesses, 's Gravenhage.

SUPPLEMENT.

EERSTE AFDEELING.

B. VAN DER AST (zie bl. 1).

467. **Bloemstuk.**

Twee witte rozen en een iris. Daarbij een meikever en een doode tor.

Gemerkt, links van de tor: vander ast.

Koper, 12 × 18⁵.

Jacob Fischer, Mainz.

DIRCK VAN BABUEREN (zie bl. 2).

468. **De Verloren Zoon.**

Vier levensgroote figuren tot aan het midden, musiceerende in uitgelaten houding.

Gemerkt onder op de viool: T. Baburen fecit Aⁿᵒ. 1623.

Doek, 108 × 152.

Gemälde Gallerie, Mainz.

N(ICOLAES?) VAN BORCKULO.

Deze portretschilder komt in 1616/1617 als meester in het gilde te Utrecht. Zijn eenig bekend werk is het portret van Henricus van Zijll, Raadsheer in het Hof te Utrecht, geschilderd in 1627 en thans in het Rijksmuseum te Amsterdam.

De gravure er naar door Cr. van de Passe ligt op een der tafels.

ANDR. BOTH (zie bl. 9).

469. **Boerentwist.**

Zes vechtende boeren op den voorgrond; rechts meer naar achteren een muzikanten-familie.

Gemerkt links onderaan op den rand van een omgeworpen zitbank: ABoth 163.....

Paneel, 50 × 40.

Gemälde Gallerie, Mainz.

Toegeschreven aan ANDR. BOTH.

470. **Italiaansch Landschap.**

Rechts op den voorgrond een groep reizigers.

Dit stuk is waarschijnlijk een latere navolging van J. Both.

Doek, 53 × 67.

Jacob Fischer, Mainz.

School van Jan BOTH (zie bl. 10).

471. **Italiaansch havengezicht.**

Rechts ruïnes, links een groep landlieden, daarachter groote schepen. Ondergaande zon.

Gemerkt rechts ter halver hoogte: 16 Ann 57 HNHuitt ft. (?)

Paneel, 90 × 124.

Adolf Thiem, Berlijn.

BARTH. BREENBERG (zie bl. 12).

472. **Maria Magdalena.**

De Heilige doet boete in een grot.

Paneel, 22 × 28⁵.

Jacob Fischer, Mainz.

Toegeschreven aan BARTH. BREENBERGH.

473. **Italiaansch Landschap.**

Twee badende vrouwen aan den voet van een ruïne.

Gemerkt links onderaan: NB?

Paneel, 19 × 25.

Gemälde Gallerie, Mainz.

J. Gz. CUYP (zie bl. 19).

474. **Dordtsch Muntmeesterstuk.**

Bij een tafel, waarop eenige bakjes met geld staan, zijn links drie, rechts veertien personen geschaard. Aan het boveneinde het beeld der gerechtigheid. Links op den achtergrond de schilder.

Zie Balen, Beschrijvinge van Dordrecht, p. 682.

Veiling H. J. Degens van Kervensdonk te Berlijn 11 April 1893. Begin Aug. 1894 nog in het bezit van H. J. Degens te Amsterdam.

Gemerkt links boven het hoofd van den schilder: IGKvip. F. AE. 22. 1617.

Paneel, aan beide zijden vergroot, 95 × 165.

Mr. F. A. van Hall, Utrecht.

Toegeschreven aan JAC. DUCK (zie bl. 23).

475. **De Rooker.**

Aan een tafel een rookend jongmensch; naast hem een meisje met een flesch in de hand.

Dit stuk is denkelijk van de hand van J. M. Molenaer (zie bl. 137).

Paneel, aan alle zijden vergroot; oorspronkelijke afmetingen: 17 × 14; met de vergrootingen: 22 × 18⁵.

Gemälde Gallerie, Mainz.

TOUSSAINT GELTTON.

Schilder van portretten, genrestukken en historische onderwerpen. — Zijn geboortejaar en plaats zijn onbekend. Sedert 1655 komt hij te Amsterdam en sedert 1659 in den Haag

voor. In 1666 vinden wij hem te Stockholm, den 23 Sept. 1674 daarentegen aan 't Deensche hof als hofschilder. In 1674 en 1675 bezocht hij Saksen en Heidelberg. Vermoedelijk stierf hij in 1680 te Kopenhagen. De jaartallen op zijn werken loopen van 1658—1680. Zijn werken, die buiten Scandinavië weinig voorkomen, verraden een onmiskenbaren invloed van Poelenburgh.

476. **De Appel der Schoonheid.**

Op een wolk zitten vergezeld van Cupido, Hera, Pallas en Aphrodite. Deze laatste houdt den appel in de hoogte.

Gemerkt op den pijlkoker van Cupido: T. G.

Paneel, 34 × 26⁵.

Slot Kronsborg, Helsingör.

JOH. VAN HAENSBERGEN (zie bl. 28).

477. **Loth en zijn dochters.**

Gezeten bijkans naakt in een bergachtig landschap.
Dit stuk werd toegeschreven aan Cornelis van Poelenburgh.

Koper op paneel, 22 × 17.

Gemälde Gallerie, Mainz.

478. **Arcadisch Landschap.**

Links twee herders en een koe. Achter hen een kasteel op een berg.

Dit stuk werd toegeschreven aan Cornelis van Poelenburgh.

Koper, 13 × 17.

Gemälde Gallerie, Mainz.

Toegeschreven aan JACOB DE HEUSCH.

Landschapschilder. — Geboren in 1657 te Utrecht. Leerling en nauwkeurig navolger van zijn oom Willem de Heusch, werd hem bij zijn aankomst te Rome de bentnaam Afdruk gegeven. In Italië veranderde hij evenwel zijn stijl van schil-

deren naar dien van Salvator Rosa. Hij bezocht Berlijn, doch keerde spoedig naar Utrecht terug. Bij een uitstapje naar Amsterdam overleed hij aldaar 9 Mei 1701. Daar hij evenals zijn oom G (= Giacomo en Guilliam) de Heusch teekende, heerscht er nog verwarring omtrent de aan elk van beiden toe te schrijven stukken.

479. **Italiaansch Landschap met ruïnes.**

Op den voorgrond een doedelzakspelend paar; daar achter herders met hun kudden bij ruïnes.

Paneel, 27 × 38.

Gemälde Gallerie, Mainz.

PAULUS VAN HILLIGAERT.

Zie Catalogus Kunstliefde N°. 49.

ADRIAEN HONICH.

Zie Catalogus Kunstliefde N°. 51.

CH. Cz. DE HOOCH (zie bl. 40).

480. **De grot.**

Aan den ingang van een grot twee doodshoofden bij antieke monumenten, waaronder de kop van den stervenden Alexander. Rechts blik naar buiten.

Gemerkt rechts van het doodshoofd: Charles d. hooch f.

Paneel, 53 × 79.

Slot Fredensborg bij Kopenhagen.

HOR. DE HOOCH (zie bl. 40).

481. **Italiaansch Landschap.**

Dit stuk, hoewel verwacht, is nog niet aangekomen.

JAN VAN KESSEL.

Zie Catalogus Kunstliefde N°. 58.

REYN. VAN DER LAECK (zie bl. 44).

482. **Heilige Magdalena.**

Zittend in een grot bij een antiek relief, met een kruis in de rechterhand.

Gemerkt op de rots links van het midden: RvLaeck f. 1638.

Paneel, $49^5 \times 65$.

Gemälde Gallerie, Mainz.

GERARD DE LAIRESSE.

Zie Catalogus Kunstliefde N°. 60.

MONOGRAMMIST L d N.

(Volgens stijl en onderwerp vermoedelijk tot de Poelenburg-groep behoorende).

483. **Cimon en Iphigenia.**

De naakte Iphigenia, slapend in een landschap, wordt begluurd door Cimon. Op den voorgrond een Cupidootje.

Gemerkt rechts onderaan: L d N fecit 1649.

Paneel, 31×38^5.

Slot Rosenborg, Kopenhagen.

MONOGRAMMIST JB V.

(Behoort tot de groep van der Ast-Bosschaert-Savery).

484. **Bloemstuk.**

Op een steenen tafel eenige afgesneden bloemen, daarbij een hagedis, een muis en eenige insecten.

Gemerkt op den kant van de tafel: IB, VF.

Paneel, 35×48.

Slot Rosenborg, Kopenhagen.

CORN. VAN POELENBURGH (zie bl. 60).

485. **De liefkozing van Venus.**

Venus slapende in een landschap met een Cupido bij zich. Van links nadert een jeugdig god, haar onder de kin streelend.

Gemerkt links onderaan: C. P.

Paneel, 24×30^5.

Jacob Fischer, Mainz.

HERM. SAFTLEVEN (zie bl. 65).

486. **Rijnlandschap.**

Links op den voorgrond een groep landlieden uitrustende van 't koren snijden, rechts de rivier.

Gemerkt op den achterkant: Duits gesight, herman Saftleven f. utrecht. Anno 1671.

Paneel, 16⁵ × 21.

Jacob Fischer, Mainz.

ROEL. SAVERY (zie bl. 67).

487. **Ruiker.**

Ruiker in vaasje, staande in een nis; links een hagedis, rechts een sprinkhaan.

Gemerkt onderaan: ROELANDT SAVERIJ. FE. 1620.

Koper, 27 × 16.

Slot Rosenborg, Kopenhagen.

DAN. VERTANGEN (zie bl. 82).

488. **Pan en Syrinx.**

Rechts op den voorgrond een nymph en een riviergod. Links meer naar achteren de vervolging van Syrinx door Pan.

Gemerkt rechts onderaan: D. Vertangen.

Paneel, 40 × 31.

Gemälde Gallerie, Mainz.

489. **Bad van Diana.**

In 't midden, onder een ruim gewelfde grot de godin met twee nymphen; links op den achtergrond drie andere met Callisto.

Gemerkt op een steen in 't midden: D vertangen 1649.

Paneel, 64 × 90.

Jacob Fischer, Mainz.

FRANC. VERWILT (zie bl. 82).

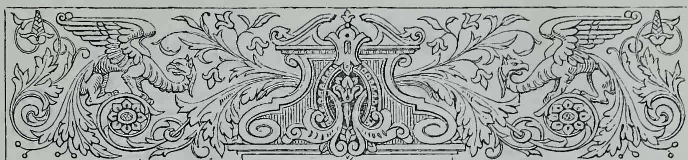
490. **De dood van Adonis.**

Venus bij het lijk van Adonis. Rechts op den achtergrond haar wagen met een huilenden Cupido.

Gemerkt rechts onderaan f. v-wilt.

Paneel, 25 × 33.

Gemälde Gallerie, Mainz.

TWEEDE AFDEELING.

Toegeschreven aan
JAN BRUEGHEL, genaamd FLUWEELEN BRUEGHEL.

(Brussel 1568 — Antwerpen 1625).

491. **Boschlandschap.**

Een breede bergbeek stroomt van links naar rechts; links houthakkers en reizigers; rechts vergezicht.

Paneel, 51 × 72.

Gemälde Gallerie, Mainz.

DIRCK HALS.

(Haarlem vóór 1600 — Haarlem 1656).

492. **Familiegroep.**

Een elegant gekleed echtpaar, musiceerend, links; twee kinderen met een grooten hond rechts; meer naar achteren vier andere personen.

Gemerkt links onderaan op een muziekboek: D. HALS. F.

Paneel, 56 × 45.

Gemälde Gallerie, Mainz.

EGBERT VAN DER POEL.

(Delft 9 Maart 1621 — Rotterdam Juli 1664).

493. **De plundering van het dorp.**

Op den voorgrond en links naar achteren een dooreenwoelende menigte van schietende en plunderende roovers en worstelende boeren. Op den achtergrond een brandende kerk.

Gemerkt links onderaan: E. vander Poel f.

Paneel, 36 × 47.

J. H. Balfoort, Alkmaar.

Toegeschreven aan JAN WILDENS.

(Antwerpen 1586 — Antwerpen 1653).

494. **Landschap.**

Links een landweg met eenige zware boomen. Twee vrouwen zitten op een omgevallen boomstam, een man spreekt hen toe. Rechts een rivier. Heuvelachtig verschiet.

Paneel, 57 × 83.

S. J. Droogleever, Utrecht.

Errata et Addenda.

LIJST DER INZENDERS.

In te voegen: CARL SCHöFFER . . . . . Amsterdam.
,, ,, ,, J. LIND . . . . Stockholm.

EERSTE AFDEELING.

Bl.	1	No.	2.	Dit stuk is rechts onderaan onduidelijk gemerkt: B..... vander A......
„	2	„	3.	Zie No. 468.
„	8	„	20.	Dit stuk is links onderaan *gemerkt:* **B: vander Ast** en behoort dus aan dien schilder te worden toegekend.
„	10	„	23.	Deze beschrijving vervalt.
„	20	„	48.	Het in de aanmerking vermelde stuk van het Museum Kunstliefde blijkt rechts onderaan gemerkt te zijn WDB...f. en is dus werkelijk mede van de hand van Drillenburg.
„	32	„	86.	Lees: **beladen man,** in plaats van: zwaar beladen ezel.
„	41	„	114.	Zie No. 481.
„	44	„	122.	Zie No. 482.
„	57	„	156.	Lees in de beschrijving: Anno nativitatis, in plaats van: nativitate.
„	61	„	167.	Dit stuk stelt voor: Juda en Thamar. Het is gemerkt onderaan in het midden.
„	73	„	193.	In 1850 was deze triptiek in het bezit van den heer S. Meerburg Jzn. te Leiden. Tent. Leiden 1850.
„	„	„	194.	Lees: **No. 192,** in plaats van: vorige triptiek.
„	„	„	195.	Ingezonden door het Museum Boymans te Rotterdam.
„	74	. . .	. . .	Lees: **No. 198** in plaats van 189.
„	„	„	199.	Lees **Rector van het St. Ursula-klooster te Amsterdam** in plaats van: Rector van het Begijnhof.
„	78	„	210.	Lees: **Toegeschreven aan** Bernardus Swaerdecroon.

Bl. 78 No. 211. Lees in de biographie: dezelfde als **degene** in plaats van: als de graveur.
„ „ „ 212. Lees in de biographie: Van 1639—**1645** in pl. van 1642.
„ 79 „ 212. Dit stuk is gedateerd: 1645.
„ „ „ 213. Lees: **Toegeschreven aan** Claes Jacobsz. Tol. De overeenkomst met de gemerkte stukken in het Museum te Coblenz is niet overtuigend.
„ 90 „ 237. De handteekening is: J WIL en staat onderaan, links van 't midden.

TWEEDE AFDEELING.

Bl. 112 No. 298. Dit stuk is gedateerd: 1661.
„ 120 „ 326. Lees: gest. **29 Oct 1602** in plaats van: 1557. Het stuk heeft rechts boven het opschrift: AETA. 67 OBijt 1602.
„ 130 „ 366. Dit stuk is onderaan in het midden gemerkt: Mr. Samuel van Hoogstraten, pinxit 1674.
„ 144 „ 413. Mr. Adr. van Bredehoff, geb. 1617, gest. 1675.
„ 145 „ 417. Dit stuk is geschilderd op een geheel uit één stuk bestaand paneel van **Cederhout**.
„ 146 „ 421. Elisabeth Wijbo, geb. 1629, gest. 9 Juni 1649.
„ 151 „ 438. Jeanne de Neille, geb. 1560? gest. te Dordrecht 1641.
„ 157 „ 457. Dit stuk is gedateerd **1638**, niet 1633.

